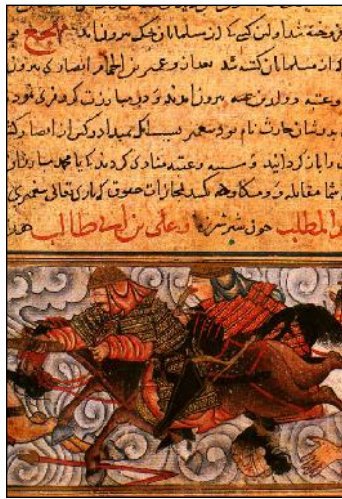

TRIANON MEMORIAL (DUNAKESZI, HUNGARY) - ISTVÁN DEMETER

...Infuriated by Béla's provision of sanctuary to the Cumans, the Mongols demanded Béla's submission to their great Khan Ogotai...12-13

...Some shocking statistics have come to light in the process, for example that between 2002 and 2008, the cost of power doubled and the cost of gas tripled...

...Józan ember nem sírja vissza a szovjet érárt, vagy mi magyarok a gulyáskommunizmust, de a konzolidált állapotokat, a kiszámíthatóságot igen... 16-17

...Hungarian-New Zealand bilateral relations are being boosted by the imminent introduction of Hungary's first ever Working Holiday Agreement...

...Tudom, hogy az új-zélandiak nem szeretik, ha Ausztráliával együtt említik őket, de a két országnak a geopolitikában nagyon hasonló a szerepe... 6-8

Képes Ajánló

OFFERINGS PICTURED

show you some of the articles to choose from in this issue

...Sokáig a létezéséről sem tudtam, de aztán, amikor arra adtam a fejem, hogy a csodálatos jogi pályát választam, hamar rábukkantam a Belvárosban, a Károlyi-kertre... 24-25

Love (Szerelem) A film by Károly Makk

... "Love" was the pinnacle of Makk's career as a director... 18-19

...After carrying my 25 kilo bag and hand luggage up what felt like a million steps I was greeted by what seemed, at the time, like two very foreign men... 23

...A rengeteg műemlék jelzi, hogy az ország történelmében fontos szerepet játszott a vidék... 32, 34
...This is also where you find the famous Matyó embroidery... 33

...Like many young women I planned to get married and raise a family, but I also had a desire to teach the underprivileged... „Itt jön Zoya, a nép lánya.” 20-22

...Recent cross-examination of Hungary at a Helsinki Commission hearing examining the many complaints against Hungary also attempted to expose perceived weaknesses of the Fundamental Law...
...Az a körülmény, hogy mi magyarok vesszük ezt észre elsőként, történelmet megélt és megtapasztalt nemzetként, vérünkbe zárt szabadságvágyunk nyomán ez természetes...9-11

Legnagyobb ereklje

A különböző nyelvek melegéből keltek ki a különböző népek, melyeket az atyafiság és az együttes érdek alapján a közös szó szervezett nemzetekké. Velünk is ez történt. A magyarságot is az atyafiság és az együttes érdek alapján a sors verte egybe; hazát a bátorsággal irányított életosztón szerzett neki, de nemzetét a magyar szó teremtette. Mint jelképes hatalom, a magyar szó nekünk a legnagyobb ereklje. Kegyelet, hűség és becsület illeti őt.

– Tamási Áron

Már az első találkozón, amikor szóba jött a magyar nyelv és annak szépsége, rejtélyei, édesapám felejthetetlen megjegyzést tett leendő férjemnek. Azt mondta – Shakespeare szebb magyarul, mint angolul! Az állítása hihetetlennek, sőt még arrogánsnak is tűnt angolszász páromnak, aki tekintettel arra, hogy az első találkozón nem mindegy, milyen benyomást kelt az ember, óvatosan reagált. Azóta már számos magyartól hallotta ugyanazt, de most már edzettebben megvédi az angol nyelv legkimagaslóbb íróját-költőjét. Hiába, mi magyarok, akik Shakespeare-t mindkét nyelven értékelhetjük, változatlanul meg vagyunk győződve róla, hogy magyarul szebb, mint az eredeti angolul. Hogy lehet az? Minden idők legnagyobb angol írójának művei hogyan is hangozhatnak jobban egy idegen nyelv fordításában? Igen ám, de nem akármilyen idegen nyelv ez...

Minálunk szállóigévé vált az, hogy „It sounds better in Hungarian”, azaz – Jobban hangzik magyarul. Amikor fiatalabb voltam, akkor azt hittem azért „hangzik jobban magyarul”, mert ha az ember az anyanyelvén fejezi ki gondolatát, természetes, hogy jobban fog hangzani. Később rájöttem, hogy nagyon sok a magyar szó, amit nem lehet szó szerint angolra lefordítani, egyszerűen nincs pontos megfelelője. És sokszor van az, hogy hiába írja körül az ember, még úgy sem lehet tökéletesen kifejezni... jobban hangzik magyarul. Például az, hogy „hangulatos”, vagy „mulat”, – legfeljebb ráérez az, akinek megpróbáljuk angolul elmagyarázni. És akkor még meg sem említettem a nyelv hangzását, a versek gyönyörűségét, vagy a régi slágerek szövegének romantikus kifejezéseit...

Kis nemzet vagyunk, ennek is egy harmada Magyarországon kívül él. Összesen tizenöt millió magyar, akinek körülbelül nyolcvan százaléka beszél magyarul. Nehéz idegenben ápolni egy nyelvet, itt Új-Zélandban meg pláne. Annak idején a könyvek és folyóiratok is nehezebben jutottak el ide. Eleve kevesen voltunk ahhoz, hogy olyan eszközöket teremtsünk elő magunknak, amelyeken keresztül esélyt adunk a nyelv életésének. Ellentétben nagyobb magyar diaszpórákkal, itt nem jöttek létre magyar egyházak, cserkészszervezetek. Voltak közös törekvéseink, némi sikereink, de alapjában véve az egyéni hozzáállásunkon múltott az, hogy fennmarad-e az anyanyelv az új hazában... A mai bevándorlóknál is hasonló elszántságon múlik, hogy megtanulnak-e a gyerekek magyarul.

Talán föl sem fogjuk, milyen szerencsések vagyunk mi, akiknek magyar az anyanyelvünk. Észrevétel nélkül sajátítjuk el a világ egyik legnehezebb, egyben legszebb és legválasztékosabb nyelvét. És ezáltal megnyílik előttünk egy olyan irodalmi kincstár, amellyel kevés nemzet dicsekedhet.

Bevallom, sokszor elszomorít, amikor második vagy harmadik generációs magyar, keresve a gyökereit, idegen nyelvként kell, hogy megküzdjön ősei nyelvével. Tiszteletre méltó, szép dolognak tartom, ha egyáltalán meg akar tanulni magyarul, de még ha elő is jön az esetleges passzív tudása a felnőtteknek szóló kezdő magyar nyelvtanfolyamon, kétségtelenül azt érzem, hogy de kár, hogy nem adták tovább neki az anyanyelvet!

Összesen ötven-hatvan ember járta végig a kezdő, illetve haladó nyelvtanfolyamot Wellingtonban az elmúlt nyolc évben, – nem csak magyar leszármazottak, hanem magyarok társai, és olyanok is, akiknek

folytatás az 11. oldalon

Greatest Legacy

It was the warmth of various languages which gave rise to various peoples, who, on the basis of kinship and common interest, became a nation through their shared words. It was the same with us. It was on the basis of kinship and common interest that fate forged Hungarianness: survival instinct led by courage won her a homeland, but it was the Hungarian word that made her a nation. As a symbol of power, the Hungarian word is our greatest legacy. It deserves reverence, loyalty and respect.

– Áron Tamási

When the subject of the beauty and mystery of the Hungarian language came up at the very first meeting between my father and the man I would one day marry, my father made an unforgettable claim – he said “Shakespeare sounds better in Hungarian than in English!” His declaration seemed unbelievable, even arrogant to my Anglo-Saxon partner, who restrained his reaction in deference to the importance of first impressions. Since then he has time and again heard the same from others and has become adept at defending the English language’s most eminent literary giant. Nonetheless, we Hungarians who appreciate Shakespeare in both languages remain convinced that he sounds more beautiful in Hungarian than in the original English. How can that be? How can the writing of the greatest English writer ever sound better in a foreign language? The truth is we are not talking about just any foreign language...

“It sounds better in Hungarian” has long been a maxim in my family. When I was younger I thought the reason something sounded better in Hungarian was because an expression of thoughts naturally sounds better in the mother tongue. Later I came to realise that there are many words and expressions that do not have exact equivalents and cannot be translated word for word. Even when you paraphrase, you can’t achieve perfect expression... so inevitably, it sounds better in Hungarian. Take, for example, the word “hangulatos”, or “mulat” – the best we can hope for is that the person we are explaining it to develops “a feel for it”. ...And then I haven’t even mentioned the sound of the language, the beauty of the poetry, or the romantic turns of phrase in old songs.

We are but a small nation and a third of us live outside Hungary’s borders. Altogether there are about 15 million Hungarians, roughly 80% of who speak Hungarian. It’s hard preserving a language in a distant land, especially in New Zealand. Several decades ago all things Hungarian, even books and magazines, were more difficult to obtain here. We were too few in numbers to create the vehicles necessary to facilitate the survival of the language. Unlike larger Hungarian Diasporas, we were not able to establish churches or scout groups. We did try to do things together, we even had some successes, but when it came down to it, passing on of the language depended on the attitudes of individuals, just as it does today.

We, whose mother tongue is Hungarian, probably don’t realise how lucky we are. We don’t even notice that we are learning one of the world’s most difficult, at the same time most beautiful and most expressive languages. What’s more this gives us access to a treasure house of literature such as few nations can boast of.

I’m often saddened when, in search of their roots, second or third generation Hungarians find themselves grappling with their forebear’s tongue as a foreign language. I am full of admiration for those who then decide to learn Hungarian, but even if their passive knowledge comes to the fore at the Adult Community Education classes, I can’t help think what a pity it is that the mother tongue was not passed on to them.

Some 50-60 people have completed the beginners and advanced beginners Hungarian classes in Wellington over the past 8 years. The classes have included not just people of Hungarian origin, but partners of Hungarians and even some with no Hungarian connection who simply

continued on p. 11

The Story behind the Heroes Square Heroes

King István (Stephen the Saint) (997-1038), the Hungarian prince who converted the people to Christianity and, in accepting his crown from the Pope in 1000, elevated Hungary to the status of kingdom and established it as a state in accord with contemporary European norms - is the first statue represented in the proscenium. He is followed by the statue of **King László (Ladislav the Saint) (1077-95)**. In the relief below the statue, a noble act of his slaying of a Cumanian abductor is depicted. The choice of the theme, in addition to depicting the scene itself, reveals the intention of expressing national character. The enemy attacking the country was so evil that he did not desist from abducting defenceless women, until the Hungarian King forcefully intervened, thus postulating the notion of lawful and valiant self-defence. In short, Hungary's increase of power became justified through its noble intentions and lawful self-defence.

In another relief, **King Könyves Kálmán (Coloman the Beauclerc) (1095-1116)** is shown annexing Croatia and Dalmatia to Hungary, thus establishing the nation's territorial claim. The next scene again emphasizes Hungary's inseparability from Europe: the participation of **King András (Andrew) II** in medieval Europe's largest collective enterprise, the Crusades, symbolizing the active defence of Christian faith and devotion. The next relief depicts the Mongol Invasion of 1241-42, which dealt a devastating blow to the country. **King Béla IV (1235-70)** is shown rebuilding the medieval Hungarian state from the ruins of the invasion, embodying the ideal of unceasing, heroic activity and the spirit of reconstruction.

The subsequent statue-relief pair, one of the most unusual elements of the monument represents **King Róbert Károly I (Charles Robert) (1308-42)**, descended from the Angevin House, who greatly contributed to organizing the economic-political structure of the state. Charles Robert successfully defended the nation in the face of internal dissension and incursions by powers such as the Habsburgs. In

contrast to the statue, the relief underneath depicts an unrelated scene - the Battle on the Marchfeld on 26 August 1278 where the Hungarian **King László IV (Ladislav the Cuman) (1272-90)**, hastened to the assistance of Rudolph Habsburg. The allies proceeded to defeat the Czech King Ottocar, who had encroached upon their power (and who subsequently died in battle). Rudolph had this victory to thank for the valuable acquisition of the Austrian principedom, later proving vital to the Habsburg Dynasty. The content of the relief is striking not only because it is at variance with the statue above it, but because it was intended to convey a specific political message. Charles Robert was of incomparably greater historical significance as a ruler than Ladislav IV, and his presence in the monument suggests he was included out of respect for his historical importance, while the relief below is meant to convey the fact that it was the Hungarian people whom the Habsburgs had to thank for their position of power in Austria. No less noteworthy is the fact that when the monument was constructed, a Habsburg ruled the country which constituted one half of the Empire. The reference to the Battle on the Marchfeld was also meant to show that acceptance of a common fate provided the sole guarantee of protection against the Slavs and other would-be conquerors. Interdependence, loyalty, national pride and consciousness were the ideological factors which had figured prominently in the 1867 Compromise. Depiction of the Battle on the Marchfeld - otherwise incongruent with the rest of the monument - was an especially good choice for demonstrating the historical viability of Hungarian nationalism within the Empire.

Historically, Habsburg domination was still a long way off; the next three statues depict figures representing periods of national greatness preceding the Habsburg rule.

The reign of **Lajos I (Louis the Great) (1342-82)** saw the greatest expansion of territory in the nation's history. The relief focuses on the event when the

King marched into Naples in 1348, received by Johanna who ruled there. (Louis was later forced to relinquish possession of Naples, for which he was given some financial compensation.)

The next statue represents the only non royal person in the monument, **János Hunyadi (1407?-56)**, who although only acted as governor of Hungary, held the actual power. The event recorded on the relief is one of worldwide importance. In 1456 at Belgrade, Hunyadi's forces forestalled the Turkish onslaught, ensuring the country's own defence as well as that of all Europe. The relief shows a scene in which a Turkish soldier, who had attempted to hoist the Turkish flag on top of the wall of the besieged fort, is seized by a Hungarian soldier, the two of them plummeting together to their death. Including the Battle of Belgrade as part of the monument was meant to demonstrate that Hungary had not simply defended its own territorial integrity, but had offered itself up in selfless defence of Europe and European civilization.

The final figure represented in this series is the great Renaissance ruler of Hungary, **Hunyadi Mátyás (Matthias Corvinus) (1458-90)**, who took up the rule from his governing father. Renowned for his humanistic learning and enlightened court Matthias is depicted in the relief surrounded by his scholars. By emphasizing Matthias's role as a great patron of arts and sciences, the magnitude of the nation's cultural contribution was also exposed.

The statue and relief of Matthias is followed by the representation of the **Habsburg Dynasty**. The Habsburgs held continuous power over Hungary from the reign of **Ferdinand I (1526-64)**, although Ferdinand himself was unable to defend the country from the Turks and in fact divided forces in his struggle to secure power. Once again the relief below is at variance with the statue. The scene depicted is the valiant and victorious battle at Eger Castle in 1552, when the Hungarian soldiers successfully put down a Turkish siege. The battle is legendary for the role women played in the struggle, picking up weapons beside their male counterparts, and they are shown in the relief fighting alongside the men. The inclusion of the relief under the statue of a Habsburg ruler expresses no little ambivalence over the fact that Hungary had to resort to waging its own battles in the interest of self-preservation.

The same contrast between the message in relief and

statue is evidenced with respect to the statue of **Károly (Charles) III (1711-40)**. The relief beneath his statue depicts the decisive victory against Turkish forces under Savoyai Jenő (Eugene of Savoy) at Zenta in 1697, marking the end of some 150 years of Turkish occupation. However, the ruler during this era was Lipót (Leopold) I (1657-1705), whom the Hungarians had rebelled against, first under Thököly's leadership and later under Ferenc Rákóczi II. To depict the very king who had flagrantly disregarded national rights and dealt with Hungary as though it were a mere subjugated province would have gone far to risk popular resentment. If Rákóczi, who had fought so hard for state independence, had himself been excluded from those represented in the monument, then no statue of Leopold would be included either. Represented in the monument instead was Charles III who, after the struggle for freedom led by Rákóczi, was able to implement the compromise which had brought fighting to an end. Charles III replaces Leopold as the ruler who had been responsible for seeing through the Austro-Hungarian agreement.

The inclusion of the statue of **Mária Terézia (Maria Theresa) (1740-80)** reflects the view that if a ruler acted in accord with Hungarian law, Hungary would be quick in rendering assistance. The relief below the Queen's statue depicts the scene in which the Diet voted in 1741 in Pozsony to send her military support with the exclamation, "Vitam et sanguinem!" If Hungary had refused assistance to the ruler at that crucial point in history, the Habsburg Empire would certainly have been annihilated, since Maria Theresa's right to the throne was not recognized abroad and the Prussians and Bavarians had launched an attack against the country. Hungarian soldiers had halted their campaign; a fact which had not only made possible the reoccupation of Austria and Bohemia, but had also won diplomatic recognition of Maria Theresa's sovereignty. The relief refers to two historical events in which Hungary had proven itself to be a reliable buttress for the Monarchy: the aiding of the Habsburgs to power in the 13th century and the saving of the Empire from total collapse in the 18th century. It is therefore only befitting that they should receive help from a just ruler, in the event that their rights are violated; for this reason the statue of **Lipót (Leopold) II** is included among the others. Here again we have an

example of a situation in which the artistic work is subordinated to political interests. Whereas Maria Theresa's prominence in history was indisputable, Leopold II had actually ruled for less than two years (1790-92). The sole and exclusive reason for his inclusion in the monument was that he at least recognized, if in name only, the Hungarian feudal constitution which had been ignored by his predecessor, the son of Maria Theresa, Joseph II (1780-90). To avoid having to give account of his acts as king to the Diet, Joseph II had not permitted himself to be crowned and had sent the Holy Crown to Vienna. Leopold II's reign saw the restoration of the crown to Buda. This is the scene depicted on the relief, reflecting the restoration of relations between the Habsburgs and Hungary, that is to say provided that certain rules of the game are adhered to, the Hungarian-Habsburg relations would ensure the preservation of national interests. At the same time, the message of the relief indicated that the nation, in defence of its legal integrity, was capable of evoking honourable and successful resistance to Joseph II, who had ignored its constitution.

The last statue is that of **Ferenc József (Francis Joseph) (1848-1916)**, the reigning monarch, shown in full military dress. Everything concerning the Habsburgs in the monument thus far had been presented in such a way as to depict his world as one of perfected harmony. The relief below it shows the crowning of Francis Joseph in 1867 by the Hungarian Prime Minister Gyula Andrássy and the head of the nation's Catholic Church. The scene is also remarkable for its depiction of the graceful figure of Queen Elizabeth, much beloved by the Hungarian people, and the presence of Ferenc Deák, the leading figure behind the Austro-Hungarian Compromise. With the coronation of Francis Joseph the long-awaited peace between king and country had been established, and Hungary had at last settled into its role in the Empire, a place it had duly accepted in the spirit of the Compromise which – as had been the firm belief of its framers – would ensure the territorial integrity of the state, promote the development of the Hungarian nation, and designate a political field for the play of national sentiment and aspiration. Only through allegiance to both Monarchy and country – contemporaries believed – would true unity emerge.

Source: www.zoltech.net/h/greathu

The Rulers of Hungary: from 972 until 1918

This is a chronological list of the people who ruled Hungary until 1918; the dates given are the periods of said rule.

Árpád Dynasty

- 972 - 997 Géza (only Lord, not crowned)
- 997 - 1038 Saint István I (crowned in 1000)
- 1038 - 1041 Péter (1st time)
- 1041 - 1044 Aba Sámuel
- 1044 - 1046 Péter (2nd time)
- 1046 - 1060 András I
- 1060 - 1063 Béla I
- 1063 - 1074 Salamon
- 1074 - 1077 Géza I
- 1077 - 1095 Saint László I
- 1095 - 1116 Kálmán (Könyves)
- 1116 - 1131 István II
- 1131 - 1141 Béla II (Vak: "Blind")
- 1141 - 1162 Géza II
- 1162 - 1172 István III
- 1162 - 1163 László II
- 1163 - 1165 István IV
- 1172 - 1196 Béla III
- 1196 - 1204 Imre I
- 1204 - 1205 László III
- 1205 - 1235 András II
- 1235 - 1270 Béla IV
- 1270 - 1272 István V
- 1272 - 1290 László IV (Kun)
- 1290 - 1301 András III

Premysl Dynasty

- 1301 - 1305 Vencel

Wittelsbach Dynasty

- 1305 - 1307 Ottó

Anjou (Angevin) Dynasty

- 1308 - 1342 Róbert Károly I
- 1342 - 1382 Lajos the Great I
- 1382 - 1385 Mária
- 1385 - 1386 Károly II (Kis: Little)

Luxemburg Dynasty

- 1387 - 1437 Zsigmond

Habsburg Dynasty

- 1437 - 1439 Albert

Jagello Dynasty

- 1440 - 1444 Ulászló I

Habsburg Dynasty

- 1444 - 1457 László V

The Hunyadis

- 1458 - 1490 Mátyás I

Jagello Dynasty

- 1490 - 1516 Ulászló II ("Dobzse")
- 1516 - 1526 Lajos II

House of the Szapolyais

- 1526 - 1540 János I
- 1540 - 1565 János (Zsigmond) II

Habsburg Dynasty

- 1526 - 1564 Ferdinand I
- 1564 - 1576 Miksa II
- 1576 - 1608 Rudolf II
- 1608 - 1619 Mátyás II
- 1619 - 1637 Ferdinánd II
- 1637 - 1657 Ferdinánd III
- (1647 - 1654) Ferdinand IV
- 1657 - 1705 Lipót I
- 1705 - 1711 József I
- 1711 - 1740 Károly III
- 1740 - 1780 Mária Terézia

Habsburg - Lothringen Dynasty

- 1780 - 1790 József II
- 1790 - 1792 Lipót II
- 1782 - 1835 Ferenc I
- 1835 - 1848 Ferdinand V
- 1848 - 1916 Ferenc József I
- 1916 - 1918 Károly IV

[Compiled by Gergely Karosi]

Source: <http://europeanhistory.about.com>

Interjú Németh Zsolt parlamentari államtitkárral

During Parliamentary State Secretary Zsolt Németh's recent visit to New Zealand, Honorary Consul-General Klára Szentirmay asked him a few questions following the March 15th commemoration in Wellington.

In recognition of the increasing importance of Asia, Latin America and the Arab world, Hungary looks to learn from Australia and New Zealand's experiences in terms of their geopolitical positioning in the Asia-Pacific region. The parallels between Hungary and New Zealand were highlighted in discussions between the State Secretary and Foreign Minister Murray McCully. China has become New Zealand's biggest trading partner since the recent introduction of the Free Trade Agreement. Similarly, Hungary is working on China viewing Hungary as a logistic hub in Central Europe. The State Secretary was interested to hear about the strengthening New Zealand-American relations, in spite of New Zealand consistently sticking to its nuclear-free principles over the years, and concluded that there is an important lesson to be learnt from this. New Zealand's leading role in the region through initiating and organising the Pacific Islands Forum was also something the State Secretary picked up on.

Hungarian-New Zealand bilateral relations are being boosted by the imminent introduction of Hungary's first ever Working Holiday Agreement and with the Social Security Agreement negotiations reaching the final stages. On the agenda in the near future are the questions of mutual recognition of each other's driver's licences and of equivalency of qualifications. Preliminary discussions have also taken place about cultural exchanges between the two countries.

AHI Roofing's 25 million dollar investment in Hungary is regarded as an important marker in New Zealand-Hungarian relations. Opportunities in the geothermal industry are also seen as having bilateral potential, which the State Secretary hopes will be explored in the context of the 2013 Budapest Water Summit to be held in October.

Regarding Hungary's image as portrayed in Western media, the State Secretary is convinced that there is much misunderstanding about the current government, and that better communication in the face of ill-intentioned attacks is needed. One of the Orbán Government's most important policies has been the redistribution of the tax burden in the belief that the "little person" is carrying too much and big business needs to carry more. Big business is owned in part by Hungarians and in part by foreign interests, who have strong lobbying power. The differences are not about foreign policy, but about winning acceptance of the strategy, debate over which becomes blurred by party politics.

The simplified citizenship law that came into effect just over a year ago has seen 430,000 people of Hungarian origin gain Hungarian citizenship. It is hoped more eligible people from minority regions and now living in Australia, for

example, where there is a large Serbian Hungarian population, will take advantage of the possibility.

Since Hungary joined the European Union in 2004 some 500,000 young people have left Hungary, proportionately less than in fellow acceding countries such as Poland or Romania, but not an unexpected number. It is hoped that many will one day return to Hungary, but that those who don't return will nonetheless remain Hungarian. The extent to which Hungarians abroad choose to preserve their roots is a very personal question. Hungary's responsibility is to support the efforts of those in the Diaspora willing to dedicate time and energy to community endeavours such as weekend schooling and dance groups. An important vehicle for this is the Diaszpóra Tanács [Diaspora Council], in operation since 2011, with the express purpose of providing opportunities for individuals active in promoting Hungarian folk-art in Diaspora communities to partake in continuing education.

In spite of the distance between New Zealand and Hungary, Hungary's relationship with New Zealand Hungarians is regarded as important, especially the growing Hungarian population in Auckland, the country's most significant economic centre. It is hoped the plans to open a consulate in Melbourne and re-establish representation in Sydney will be of service to New Zealand Hungarians too. It is also hoped that the Social Security Agreement will soon make life easier for pensioner Hungarians.

The State Secretary concluded with mention of his unparalleled experience commemorating March 15th in Wellington at the Magyar Millennium Park, which, in giving tribute to its initiator Paul Szentirmay, he describes as one of the most beautiful Hungarian memorials outside of Hungary. He also described the Magyar Szó as unequalled in quality amongst overseas Hungarian magazines.

Szentirmay Klára tb. főkonzul kérdez, Németh Zsolt parlamenti államtitkár válaszol:

Milyennek tekinti Magyarországi kapcsolatát az ázsiai és a csendes-óceáni térséggel, ezen belül Ausztráliával és Új-Zélanddal? Milyen terveik vannak a kapcsolatrendszer fejlesztésére?

A legfontosabb kiindulási pontunk a térséghez a Magyarország által meghirdetett új külpolitikai prioritások rendszere. Ezen új külpolitikai prioritások egyike kapcsolódik egyébként az antallai hármas külpolitikai prioritás rendszeréhez: a nemzetközi integrációs szervezetekben való hatékonyabb magyar érdekérvényesítés, NATO, Európai Unió. A másik a megújított és megerősített térségpolitika, amely magában hordozza a határon túli magyar érdekeknek is a hangsúlyos képviselését. A harmadik a globális nyitásnak a kérdése, ami nemcsak egy relációt, hanem általában a tágabb világ irányában való nyitást jelent. Ebben a folyamatban Ázsiának

kiemelkedően nagy a jelentősége, de kiterjedt esetben Latin Amerikára vagy éppenséggel az Arab világra.

Az ázsiai térség felé történő nyitásunkhoz nagyon szorosan kapcsolódik az, hogy Ausztráliával, illetve Új-Zélanddal milyen viszonyt építünk ki. Akkor is igaz ez a tétel, ha Ausztrália és Új-Zéland egy önálló kontinenst képez, de mindkettőnek nagyon sajátos funkciója van. Ugyanis valahol ez a két ország Európából nézve valamiképp Ázsiához tartozik, de Ázsiából nézve Európa, ezért lehet központi szerepük a két kontinens közötti kapcsolatok erősítésében. Abban az építkezésben, hogyan építsünk kapcsolatot Indiával, vagy éppen Kínával, Japánnal, Dél Koreával, ennek a két országnak a tapasztalatai rendkívül fontosak. Úgy is mondhatnám, hogy ennek a két országnak a tapasztalatai egyfajta katalizáló erőként tudnak szolgálni a mi ázsiai kapcsolatépítésünkben, hiszen ennek a két országnak ez az a természetes közege, amelyben nagyon eredményesen tájékozódik, nagyon sikeresen épít üzleti, gazdasági és politikai kapcsolatokat. Noha nyilvánvaló, hogy ők nem Ázsia, a kapcsolatépítésben ebből a szempontból nagyon is támaszkodnunk kellene és kell rájuk a jövőben.

Tudom, hogy az új-zélandiak nem szeretik, ha Ausztráliával együtt említik őket, de a két országnak a geopolitikában nagyon hasonló a szerepe. Ez még akkor is így van, ha jól érzékelhetőek a kettejük közötti különbségek. Nekünk, magyaroknak, úgy gondolom, hogy ez egyáltalán nem mellékes. Ausztrália nagyhatalomként fogalmazza meg önmagát, tagja a G20-nak és a nemzetközi nagypolitika fősínpadán képzelel el önmagát. Nem áll ez Új-Zélandra. Magyarország számára kézenfekvő és jó lehetőséget hordoz, ha a nagyon hasonló szemléletet megjelenítő új-zélandi külpolitikával képes kapcsolatokat építeni. Többek között ezért is tartottam fontosnak, hogy Murray McCully külügyminiszter úrral áttekintettük azokat a fontos külpolitikai kérdéseket, amelyek Új-Zélandot foglalkoztatják, így hangsúlyosan beszéltünk a kínai kapcsolatokról.

Kínával elsőként kötött szabadkereskedelmi megállapodást Új-Zéland és nagyon komoly haszonélvezője a kínai kapcsolatoknak. Peking ma már a legnagyobb külkereskedelmi partnere Új-Zélandnak. Hadd állítsam párhuzamba ezzel

azt, hogy Magyarország nagyon sikeres közép-európai összehasonlításban a kínai kapcsolatépítésben. Mi is azon vagyunk, hogy a kínaiak hozzanak hazánkba befektetéseket és úgy szemléljék Közép-Európában Magyarországot, mint egy logisztikai hub, ahonnan a kínaiak a térség irányában tájékozódni tudnak.

Érdekes volt az új-zélandi külügyminiszternek az USA-val összefüggésben az a megállapítása, hogy újra sikerült beindítani az amerikai kapcsolatokat. Washington elfogadta Új-Zéland „nukleáris-mentes övezet koncepcióját”. Azt gondolom, hogy ezzel kapcsolatban mindenkinek, aki az USA-val szövetséges, fontos érzékelni, hogy miként lehet Amerikával a kapcsolatokat konszolidálni. Az amerikai vezetéssel folytatott párbeszéd során Új-Zéland ragaszkodott az elveihez és ez a következetesség végül kifizetődőnek bizonyult. Ezt a fajta elvi következetességet az Egyesült Államok értékelte. Itt egy nagyon tanulságos kísérletnek lehetünk a szemtanúi.

A harmadik dolog, amit a külügyminiszter úr nekem hangsúlyozott, hogy addig ameddig Ausztrália nagyon gondolkodik, ők alapvetően a térségükben gondolkodnak. Az a tény, hogy ebben a régióban Új-Zéland élére állt az óceániai közösség építésének, nagyon érdekes párhuzam: nekünk is egy térségpolitikában, egy közép-európai építkezésben kell az elkövetkezendő időszakban nagyon hangsúlyosan elhelyeznünk önmagunkat. Wellington és partnerei létrehozták az ehhez szükséges szervezeti keretet, a Pacific Islands Forumot. Ha valaki képes arra, hogy közvetítő, mediátor szerepet töltsön be és a térségi érdekeknek a közös megjelenítését tűzze zászlajára, nagyon megnöveli a nemzetközi érdekérvényesítő képességét.

Úgy vélem, hogy fontos most a magyar-új-zélandi kapcsolatépítésen dolgoznunk. Van néhány bilaterális kérdés, ami nagyon hangsúlyosan szerepel a napirendünkön, így például a Working Holiday Agreement, amit Magyarország elsőként Új-Zélanddal köt meg, és ami a kapcsolatépítés döntő tényezője lehet. Kétszáz fiatal fog tudni minden évben ennek a programnak a keretében ellátogatni a másik fél országába. A Social Security Agreement a másik téma, amiről az új-zélandiak már átnyújtották nekünk a tervezetüket, és amelyre hamarosan válaszolni fogunk. E megállapodás megkötése azoknak a diaszpórában élő magyaroknak jelent nagyon komoly könnyebbésséget, akik „kétlaki” életet kívánnak élni. Szerencsére egyre többen vannak olyanok, akik itt is és ott is szeretnék egzisztenciát fenntartani.

Olyan kérdésekről is tárgyaltunk, amelyek a jövő napirendjére tartoznak, de meg kell oldani őket. Ilyen téma a jogosítványok kölcsönös elismerése: ezzel kapcsolatban kérte a külügyminiszter úr, hogy fogalmazzuk meg az igényeinket és nem zárkóznak el attól, hogy erre megoldást találjanak. Az is fölvetődött, hogy a diplomák kölcsönös elismerésével kapcsolatban is kössünk egy megállapodást, amit adott esetben ki lehet egészíteni egy kulturális munkatervvel. Ez a kérdés egyébként fölvetődött a magyar kulturális tárca államtitkáránál, Halász Jánosnál a közelmúltban, mégpedig olyan formában, hogy ha egy komoly maori kiállítást hoznak a jövő

esztendőben Európába, akkor azt be lehetne mutatni Magyarországon is. Magyarország is tudna olyan képzőművészeti kiállítást fölajánlani, ami adott esetben érdekes lehet az új-zélandiak számára.

A gazdasági kapcsolatokat illetően szeretném megemlíteni, hogy Magyarországon van egy tetőcserépyár, az AHI Roofing. A cégnek van egy huszonötmillió dolláros befektetése, azt szeretnék bővíteni. Látható tehát, hogy van egy fontos zászlóshajó, amely az új-zélandi-magyarországi gazdasági kapcsolat-építésben fontos szerepet tölthet be. A tárgyalásaimon fölvetődött egy másik olyan téma, ami Új-Zéland és Magyarország kapcsolatainak intenzívebbé tétele szempontjából fontos lehet. Az ősz folyamán, 2013. október 8. és 11. között Budapesten az ENSZ támogatásával (reményeink szerint Ban Ki-moon ENSZ-főtitkár részvételével) kerül megrendezésre a Víz Világkonferencia. A víz, mint téma - ezen belül a termálvíz, a vízenergia, a csatornázás, az öntözés - a magyar ipar és az új-zélandi ipar számára is egy egészen egyedülálló együttműködési lehetőséget hordoz.

Mire törekszik Magyarország, hogyan látja a világ Magyarországot?

Azt szeretnénk, ha a világ úgy látná Magyarországot, amilyen: torzításoktól mentesen és ez a legfontosabb törekvésünk. Fontos, hogy el tudjuk magyarázni azt, hogy milyen megfontolások állnak a különböző kormányintézkedések háttérében. Végül soron szeretnénk, ha a magyar közvélemény is megértené ezeket a lépéseket és azt, hogy mi az

egyes intézkedések mögött a szándékunk. Meggyőződésem, hogy nagyon sok a félreértés a jelenlegi kormányzati politikával kapcsolatban. Jobb kommunikációra lenne szükség és képesnek kell lenni arra, hogy azokat a rosszindulatú támadásokat, amelyek alapvetően a magyarországi ellenzék részéről fogalmazódnak meg, sokkal hatékonyabban tudjuk elhárítani. Tehát ezért is fontos az, hogy létre hoztuk a külföldi kommunikációval foglalkozó kormányzati egységet. Egész kormányzati időszakunkban erre nagyon nagy hangsúlyt fektettünk, és úgy gondolom, hogy egyre jobban teljesítünk ezen a téren, de még nagyon sok feladat áll előttünk.

Valóban sok a kétely, illetve a kritikus elemzés, amely külföldön megjelenik – hogyan igyekszik Magyarország ezt kezelni?

Amikor arról beszélünk, milyen Magyarország megítélése, nem szabad a kommunikációnál leragadni. Még csak nem is pártpolitikáról van szó, hanem nagyon komoly érdekek vannak a háttérben. Az volt az Orbán-kormány egyik legfontosabb intézkedése, hogy kialakított egy újfajta tehermegosztást. A magyar társadalom nem terhelhető tovább. A rendszerváltozás elmúlt huszonhárom évében a sok gazdasági és politikai változás kivérezte a magyar társadalmat. Az újfajta tehermegosztás az egyik legfontosabb célkitűzésünk volt. Ki kell vegye a nagytőke a maga szerepét a terhek viseléséből. Ez a nagytőke részben magyar, részben külföldi. Nem külföld-ellenességről van szó, amikor vitákat folytatunk adott esetben Ausztriával, Franciaországgal, vagy Németországgal, hanem arról, hogy ezek a nagytőkés csoportok hatékonyan tudják fölhasználni a politikában lobbierőjüket. A viták, amiket Magyarország folytat, nem külpolitikai jellegűek. Nem arról szólnak, hogy másképp látjuk az Európai Uniót vagy éppen a NATO-t, vagy más külpolitikai kérdéseket, súlyos ügyeket (pl. Afganisztánt). Magyarország vitapartnerei számos esetben gazdasági érdekcsoportok nevében szólalnak meg, lépnek föl. Mi ugyanakkor arra törekszünk, hogy ezeket a gazdasági érdekcsoportokat bevonjuk, megállapodjunk velük, dialógust folytassunk velük, és elfogadtassuk velük a célkitűzéseinket, amelyek az esetek nagy részében sikerül is. Amíg ezt elérjük, a nyomásgyakorlásnak a velejárója a sok vita, illetve hogy ez utóbbiak többnyire pártpolitikai köntösben jelennek meg.

Az egyszerűsített honosításra terve, sokan éltek a lehetőséggel, de azt hallottam, hogy nem annyian, mint amire számítottak...?

Az egyszerűsített honosítással kapcsolatban azt látom, hogy nagyon nagy az érdeklődés. Ennek az intézkedésnek a bevezetése nem volt kérdés. Bő nyolc évvel ezelőtt, a 2004. december 5-i népszavazást követően Magyarországon a jobboldal körében nem lehetett olyan nézetet képviselni, hogy ne adjuk meg a külföldön élő magyaroknak a magyar állampolgárságot. Az a tény, hogy mintegy négyszázharmincezer magyar ember, akinek idáig nem volt magyar állampolgárságra, máris igényelte azt, nagyon komoly eredmény. Különösen igaz ez akkor, ha figyelembe vesszük azt is, hogy Szlovákiában és Ukrajnában egyelőre törvényi vagy politikai akadály van ennek. Ez egy nagyon komoly szám, és most érkezünk oda, hogy egy újabb lendületet szeretnénk adni a honosításnak. Ebben feltétlenül számítunk a nyugati magyar diaszpórára is. A nyugati magyar diaszpórában ugyanis nem élénkült meg a honosítás annyira, mint amennyire egyesek ezt remélték. Ennek egyrészt az az oka, hogy azok közül, akik Nyugat-Európában élnek, s érdekeltek voltak benne, nagyon sokan már megkapták a magyar állampolgárságot. Természetesen főleg azok tudtak ezzel élni, akik Magyarországról származtak el. Ugyanakkor azok, akik nem Magyarországról, hanem a határon túlról, Délvidékről, vagy éppen Erdélyből származtak el, azok éltek és egyre nagyobb számban élnek ezzel a lehetőséggel, és úgy gondolom, hogy itt rendelkezünk tartalékkal. Az elkövetkezendő időszak nagy feladata lesz megszólítani az

ausztráliai magyarokat, ahol nagyon nagy számban élnek délvidékiek.

A Magyarországon kívül élő magyarok száma egyre növekszik, egyre több fiatal külföldön keres álláslehetőséget. Mi Magyarország stratégiája abban a vonatkozásban, hogy ezek a honfitársak messziről is szeressék, tegyenek a hazáért?

Azzal, hogy Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, illetőleg megnyitottak a határok, az elmúlt években mintegy félmillió ember ment el szerencsét próbálni a világban. Úgy gondolom, ez egy természetes folyamat volt. Közép-Európa mindegyik országa szembesült ezzel, és arányait tekintve Magyarország egyáltalán nem kivívó eset a kivándoroltak számát tekintve. Például Lengyelországból, vagy Romániából sokkal nagyobb arányban mentek el. Ugyanakkor azok számára, akik elmentek, meg kell tudnunk találni a lehetőségét annak, hogy magyarok tudjanak maradni. Ebben segíthetnek a nyugati emigrációs szervezetek, amennyiben valamilyen kapcsolódási pontot lehet találni a számukra, hogy a gyerekek megtanuljanak magyarul, magyar oktatásban részesülhessenek, egyházi vonalon keresztül ápolhassák a kapcsolatokat, vagy adott esetben magyar kulturális termékeket fogyaszthassanak (klasszikus zenei vagy könnyűzenei koncertek, vagy egyéb művészeti termékek). Ugyanakkor vallom, hogy hosszabb távon arról sem szabad lemondania Magyarországnak, hogy ezek az emberek előbb-utóbb hazatérjenek. Tehát én úgy vélem, az a kiindulópontunk, hogy Magyarországnak ezekre az emberekre úgy kell tekintenie, mint előbb-utóbb az anyaországukba visszatérő emberekre. Azzal együtt, hogyha valaki úgy dönt, hogy nem tér haza, hanem ő már külföldön akarja leélni az életét, az is egy olyan választás, amit tiszteletben kell tartani. Ettől még az adott közösségben való működése lehet a nemzet szempontjából kifejezetten hasznos tevékenység.

Létezik ugyan a Nemzeti Regiszter, de van, aki éppen a politikailag polarizált helyzetből menekül és úgy áll hozzá, hogy nem akarja, hogy tudják: hol lakik, vagy mi az e-mail címe és ezért nem csatlakozik. Mit tehet Magyarország ezeknek az embereknek az érdekében?

Az, hogy ki milyen módon próbálja megőrizni a kötődését, nagyon személyes jellegű döntés. Amit az állam tenni tud, illetőleg amiben kialakulhat egy jó együttműködés a magyar diaszpóra és az anyaország között, az az, hogy legyen magyar élet. Legyen magyar oktatás, legyen magyar egyház, legyen magyar közművelődés, táncsoport és cserkészlet. Amennyiben ezek elérhetőek, akkor mi a magunk részéről, a magyar állam, illetőleg a diaszpórának a szervezeti megtettük a maximumot. Nekünk erre kell törekedni. Ha valaki e lehetőség megléte ellenére nem kíván élni a magyar hétvégi oktatásnak, lelki gondozásnak vagy cserkészletnek a lehetőségeivel, akkor annak a felelősségét már neki kell viselnie. A mi feladatunk odáig terjed, hogy azoknak a közösségeknek, akik ezzel a fajta diaszpóra léttel meg akarnak küzdeni és azoknak az egyéneknek, akik a szabadidejükből áldoznak annak érdekében, hogy fönntartsanak egy diaszpóra közösséget, azoknak a maximális tiszteletet meg kell adni és a lehető legnagyobb

segítséget ahhoz, hogy ezt a munkát végezni tudják. Különösen akkor, amikor ilyen távoli közösségről beszélünk, mint az új-zélandi magyar közösség.

Fontos új intézmény a Diaszpóra Tanács. Ennek az előképe már megfogalmazódott az első Orbán-kormány idején. Akkor Nyugati Magyar Tanács néven kezdődött el ennek a létrehozása, de megvalósulása sajnos késett tíz évet. Sajnálom, hogy ennyi időt kellett várni ennek a szervezetnek a létrehozására. Éves rendszerességgel találkoznak a nyugati diaszpórában tevékenykedő emberek. Megvan a saját szervezeti vezetősége és kapcsolódik minden esztendőben a Magyar Állandó Értekezlet üléséhez is, amelyben képvisellel, tanácskozási joggal rendelkezik a Diaszpóra Tanács is. A legkonkrétabb akció, amit nagyon inspirálónak tekintek és örömmel követek, hogy a Kőrösi Csoma Sándor-program keretében ötven népművelő fog kirajzani a nyugati magyar diaszpórába. Részt vesznek egy magyarországi képzésben és egy fél éves

terepmunkában, ahol megpróbálnak segítségére lenni a diaszpórában működő magyar szervezeteknek, hogy összefogják a közművelődési munkát, különösen a magyar nyelvtanítást az óvodások, illetőleg az iskolások körében. Általában arra is hangsúlyt fektetünk, hogy tudjanak néptáncot tanítani és a zenei kultúrában járatosak legyenek, hiszen a zenei kultúra és a tánc nagyon komoly érintkezési felületet jelenthet azon gyerekeknek és családoknak is, ahol adott esetben a magyar nyelvtudással már probléma van – többnyire a vegyes házasságoknál. Én abban reménykedem, hogy ez az első kísérlet eredményes lesz és kézzelfogható segítséget jelent majd a diaszpóra szervezeteknek, és lesz egy új típusú együttműködés immár az anyaország és a diaszpóra szervezetei között.

Ezek izgalmas törekvések, amelyek biztosan sokat jelentenek a nagyobb diaszpóráknak, de Új-Zélandnak sajátos a helyzete. Ez kis ország kevesebb mint négy és fél millió lakossal, mintegy háromezer magyarral, szétszórta a két sziget területén, és csupán egy töredék tartja a kapcsolatot magyar szervezettel. Itt bár léteznek közösségek, jönnek-mennek táncsoportok, sajnos

nem alakult ki cserkészlet, nem voltak elegendő templomok építeni, sőt egyetlen magyar közösségnek van saját klubháza, Christchurchben. Ez a legtávolabbi magyar bástya milyen együttműködésre számítson?

A látogatásunk során nagyon nagy szeretettel fogadtak bennünket Új-Zélandon, ahol a magyar nemzeti identitásnak az összetartó ereje egészen egyedülálló módon érzékelhető volt. A magyarsághoz kötődésnek nagyon fontos jele, hogy itt is mutatkozik igény a honosítás iránt. Nem csak arról van szó, hogy Magyarország egy lehetőséget ajánl fel a kedvezményes honosítással az itt élő magyarok részére, hanem Magyarország számára is egyedülálló lehetőséget hordoz, hogy ebben a távoli országban magyar közösségek, személyiségek vannak. Nekünk kifejezetten érdekünk, hogy erősödjenek a magyar-új-zélandi kapcsolatok, s ezen belül intenzívebbé váljon a kapcsolatartás, az együttműködés az itt élő magyarság minden képviselőjével. Bár Új-Zéland valóban „a világ legtávolabbi pontja” Magyarországról nézve, az együttműködés mégis fontos, hiszen a magyar közösség - különösen Aucklandben, az ország jelentős gazdasági központjában - egyre növekszik, és mert az országnak Ausztráliával együtt kiemelkedő szerepet juthat az Ázsia és Európa közötti kapcsolatépítésben.

Új-Zélandon jelentős magyar közösségek élnek, akik körében érezhetően nagy az igény a magyar külképviseleti hálózat bővítésére a térségben. Hadd emeljem ki azt, hogy a magyar kormányzat készen áll arra, hogy újranyisson bizonyos külképviseleteket a korábban a szocialista kormányok ideje alatt bezártak közül. Erre a lépésre a kormány döntését követően még ebben az évben sor kerülhet. A nyitások keretében a Melbourne-i konzuli iroda felállítását mellett Magyarország a lengyel főkonzulátus keretei között Sydney városában is egy állandó konzullal kíván jelen lenni. Hangsúlyozni szeretném, hogy az odautazás lehetősége mellett a tervek között szerepel az is, hogy az ausztráliai magyar konzuli képviselet immáron rendszeres kihelyezett konzuli fogadónapokat tart majd Új-Zélandon is. Végül meg kell említenem azt, hogy Magyarország Ausztráliával tavaly kötött társadalombiztosítási egyezményt, amelynek célja a nyugdíjak folyósításának megkönnyítése. Hamarosan életbe léphet az Új-Zélanddal kötendő hasonló egyezmény is. Az itt élő magyarokkal való törődést, együttműködést segíteni fogja a megállapodás azon játékonos hatása, hogy az Új-Zélandon élő mintegy háromezer magyar életét megkönnyítheti a nyugdíjak zökkenőmentes átutalásának lehetővé tételével.

2013. március 15-ét Wellingtonban tölteni páratlan élmény volt számomra. A wellingtoni városközpontban a millenniumi emlékpark kopjafája, székely kapuja a külföldi magyar emlékhelyek egyik legszebbike. Nem csoda hogy Ausztráliában is megirigyelték és hamarosan Canberrában is állíthatunk egyet a százéves főváros tiszteletére. Tisztelet megálmodója Szentirmay Pál emlékének. És hasonlóan páratlan élmény kézbe venni a Magyar Szót, a tengeren túli magyarok legszínvonalasabb irodalmi folyóiratát. Köszönöm tb. főkonzul asszonynak az interjút e rangos orgánumban és sok erőt kívánok szolgálata folytatásához. ■

Az igazság magyar oldala

- Csapó Endre írása

(Megjelent a Magyar Élet 2013. április 4-i számában)

In his editorial, "The Hungarian Side of Truth" (Magyar Élet, 4 April 2013), Endre Csapó looks at the bases of differing "truths" using a quote from Mark Twain to sum up what is happening in western media coverage of Hungary: "A lie can travel halfway around the world in the time that the truth is still putting on its shoes." The western media campaign against Hungary is widespread and single voiced, most probably directed from a central source, not in "conspiracy theory" fashion, but as a reaction against what is labelled as Hungary being nationalistic. In Hungary's truth they are standing up for themselves in defence of their freedom, and in doing so they are among the first to recognise a trend towards eliminating nationhood.

In support of this, Endre Csapó quotes German constitutional lawyer Rupert Scholz, who as somewhat of a lone Western voice, in an interview in the Swiss Weltwoche, said: "The Hungarian basic law is a very modern Constitution, entirely in the spirit of Western constitutionality and democracy... It is, according to entirely objective criteria, a modern, and in many points even exemplary, Constitution. Any expert versed in the Western legal tradition, whether they are German, French or of another nationality, must recognise this if they study it in an unbiased manner. I find it outrageous that many simply leave out the objective examination and instead try to discredit the Constitution, and thereby Hungary, with political polemic..." In the finer detail of the interview, Rupert Scholz describes the disagreements over Hungary's new Fundamental Law as a battle between the communist past and the modern future, with Hungary being the first among the old Eastern Bloc to succeed in implementing a modern constitution. This inevitably happened in defiance of the European Parliament keen to have member states use a commonly accepted template (thereby sacrificing their sovereignty).

Recent cross-examination of Hungary at a Helsinki Commission hearing examining the many complaints against Hungary also attempted to expose perceived weaknesses of the Fundamental Law. Member of the European Parliament, József Szájer was pleased for the opportunity to explain Hungary's position at the hearing entitled "The Trajectory of Democracy – Why Hungary Matters". Congressman Chris Smith (D-NJ), co-chairman of the Helsinki Commission summarised the hearing by saying: "... Having reviewed material on both sides, I must say that I believe the Orbán government is right when it says that many of the criticisms are unfair, involving double standards, misrepresentations, and inaccurate information. The Hungarian government has carefully documented this, for example in its 'Open Letter to Freedom House'.

"For another example, the administration, in

criticizing the Orbán government's adoption of a new constitution, claims in its written testimony that in 'fundamental' matters, 'the process must lead to a consensus built from a cross-section of society, rather than reflect only the opinions of the ruling coalition... the lack of serious consultation with different sectors of society, did not honor the democratic spirit.' Anyone familiar with the passage of the Obamacare legislation might well question whether this is a message our government is ideally situated to deliver. Certainly it should have avoided the rude insinuation about democracy.

"Yet these kinds of messages need to be delivered – we must not give in to the cynicism induced by our own or any other government's failings.

"But we should be a lot more humble – especially when we are dealing with a country like Hungary, where the system of constitutional checks and balances is alive and well, where a democratic party with an unprecedented supermajority and a mandate for dramatic change, gained in a free and fair election, passed a democratic constitution and shows itself open to working with others to amend and improve the flaws in its new laws. This is a conversation between equals, and there is a lot we can learn from Hungary. I'm thinking particularly here of the constitutional cap on public debt and the statement that life will be protected in the womb.

"I'd like to congratulate the Hungarian government for the many laudable things in the new constitution - many things that advance human rights, including the prohibition of human trafficking, reproductive cloning, and its promotion of the culture of life. And for the rest, I look forward to a continuing conversation with the Hungarian government about their and our constitutional traditions and how they can both be improved."

Endre Csapó concludes by focussing on the importance of Hungary being given equal opportunity to respond to criticisms and accusations, nonetheless noting the tiresomeness of having to do so in the first place.

Olvasmányainkból tudjuk, hogy az igazság egyik elmélete szerint egy adott esemény tapasztalásának két vagy több egyén egyetértése tényleges valóságnak tekinthető. E néhány egyén, vagy egy nagyobb közösség által elfogadott értelem az adott csoport számára igazsággá válhat. Ez azt jelenti, hogy különböző csoportok igazsághalmazai eltérőek lehetnek, és ennek következtében közösségek és társadalmak meglehetősen különböző elképzelései alakulhatnak ki a külvilág valóságáról és igazságáról. A népek vallásai és hitői jó példák a valóság ezen szintjére. Más nézetek szerint az igazság a legfelsőbb végső valóság, aminek a szubjektív felismeréstől független alapvető

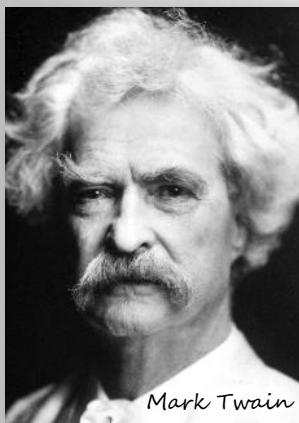
lételem és létértéke van. Az igazságot nem lehet következetes érveléssel megállapítani, hanem csupán ismeretszerzéssel, gondolkodással és elfogadással lehet azt megérteni.

Az igazságnak azonban van használható alapja, a tényszerűség, aminek érvényesítése a legtöbb esetben akadályokba ütközik. Például, amikor azt írják a nyugati újságok, hogy Magyarországon diktatúra van, nincs többé sajtószabadság, üldözik a zsidókat, cigányokat, ez a Magyarországon élők részére nyilvánvaló hazugság, vagyis nélkülözi a tényszerűség követelményeit. A nyugati országok olvasói részére információ, amit a hitelesség hírében álló média tesz közzé, igazságként érvényesül a köztudatban. Van egy mondás: „Égy hazugság már félig körbejárta a világot, miközben az igazság még csak a cipőjét húzza.” (Mark Twain).

Nem a megrághalmazott ügyetlensége miatt van ez így, hanem a hazugságnak a szétáramlási tömegével szemben a védekezés lehetősége elenyésző. A tömegtájékoztató hatóerejével szemben a tényszerűség, eszköztelensége miatt, eleve sikertelen. Tehát, amikor az ilyen hazugságok éveken át ömlenek a nyugati olvasóra, a közvéleményben kialakuló kép az igazság és valóság kritériumainak látszataival a szemenszedett hazugság már igazként és valódként rögződik. Ezen az információs területen Magyarország teljesen védtelen és kiszolgáltatott.

A Magyarország elleni médiatámadás tartós, és összehangoltan árad az egész nyugati sajtóvilágból. Ilyen arányú egyöntetűség és tartósság esetében nem kerülhetők meg a központi irányítás kérdése, vagyis az, hogy a világmédiát egy központból irányítják, és most éppen Magyarország elleni akció folyik. Ez persze így megfogalmazva conspiracy theory, legalábbis ezt vetik szemünkre a dologról másként gondolkodók. Ez persze butaság, mert azoknak, akik a hatalmat gyakorolják, nincs szükségük a magyarok ellen összeesküdni, egyszerűen elbánnak velük, ahogy akarnak. Összeesküdni csak a fennálló uralom ellen lehet, tehát összeesküvés az elnyomottak elkeseredett cselekedete.

A múlt század közepe óta minden politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális irányzat a világháború győztese által megalkotott hatalmi rend önkényes törvényei alapján működik. Ennek a hatalmi rendnek a természetéből kifolyóan emberi létünk tervszerűen halad valamilyen egyre irányíthatóbb társadalmi rend felé. Ennek a haladónak is nevezett irányzatnak időnként forradalmak és háborúk adnak lendületet. Ilyen esetek nyomán előálló új életrend sokkhatást kelt az emberekben, emberi társadalmakban. Aki konzervatív gondolkodású, az ilyen „haladási” jelenségekben a fennálló társadalmi és világnézeti rend elleni összeesküvésként fogalmazza meg az egyébként valóban erőszakos változtatásokat, mert nem hiszi, el sem képeli, hogy mindaz ami történik, a fennálló hatalmi rendszer következetes menetrendje. Más szóval a konzervatív ember az emberi közösség mai állapotát tekinti a természet rendje szerint valónak, és úgy hiszi hogy a fennálló hatalmi rend is ennek alapján igyekszik megmaradni. Ez a hit rendül meg napjainkban, amikor megtapasztalják, hogy az emberi szabadságokból folyamatosan töredezik le egy-egy rész, és egyre felremlik egy központi hatalom létrejöttének képe.

Mark Twain

Szájer József

Congressman Chris Smith

Rupert Scholz

Kétszáz év után is elképzelhetetlennek tűnik a többség számára, hogy a nemzetköziség eszmerendjében nem a nemzetek közötti közlekedés és közeledés előmozdítása a fő cél, hanem a társadalmak nemzetekben kifejezett és azokban rendeződött nemzetállam-szisztémának felszámolása. Összeesküdni csak ez ellen lehetne. Szóval, a világ központjából jön az, amit mi, nemzetiek a világ megrontásának tekintünk. Az a körülmény, hogy mi magyarok vesszük ezt észre elsőként, történelmet megélt és megtapasztalt nemzetként, vérünkbe zárt szabadságvágyunk nyomán ez természetes. Nincs kétség aziránt, hogy a nemzetellenes nyomás erősödésével fellángol majd a szabadság féltése Európa többi nemzeteiben is. Erre utaló jelek már vannak, szóljunk hát ezekről is.

A svájci *Weltwoche* interjújt készített **Rupert Scholz** német alkotmányjogással, korábbi honvédelmi miniszter, jogászprofesszorral, aki Orbán alkotmányát példamutatónak minősíti:

„A magyar alkotmány teljes mértékig mintaszerű, modern európai alkotmány. Kiváltképp modern az alapjogok területén. Olyan mértékben igazodik még az európai alapjogok kartájához is, amennyire azt más európai alkotmányoknál még nem tapasztaltam. A demokrácia, a jogállamiság továbbá a szociális állam alapelveit megdönthetetlenül lerögzíti.”

Valósággal áradozik a hosszú beszélgetés alatt a magyar alkotmányról, néhány részt idézünk belőle:

„Aki ebből az alkotmányból európaellenes nacionalizmust akar kiolvasni, az vagy nem olvasta az alkotmányt, vagy szándékosan félreértelmezi. ... A magyar alkotmány leszögezi a

média függetlenségét. ... Magyarországon működik az ellenőrzés és ellensúlyozás. ... A szélsőjobboldaliság és önkényuralom vádja abszurd. ...”

A német államjogász a következő mondataival a lényegét mondta ki:

„Az új alkotmány 2012. január 1. óta van hatályban. Azelőtt Magyarországnak olyan alkotmánya volt, amelyet a kommunisták írtak, és a posztkommunisták átvettek. Véleményem szerint Orbán jogos kívánsága, hogy szakítson ezzel a kommunista hagyománnyal, és Magyarországot új, jogállami alapra helyezze. A konfliktus abból származik, hogy az igazságügyben még aktív állományban voltak a kommunista idők bírái és államügyészei. Hogy ennek

az örökségnek letompítsa az élet, Orbán alkotmányában átmeneti határozatokat fogalmazott meg, amelyeket aztán éppen az alkotmánybíróság támadott meg. Az alkotmány körüli harc Magyarországon megint csak a kommunista múlt és a modern kor küzdelme. Orbán a modern kor irányába akar menni. Az ő érdeme, hogy hazájának modern alkotmányt adott. Ezt egyetlen más egykori keleti blokk országnak sem sikerült megvalósítani. ... Magyarországon olyan átmeneti döntést hoztak, hogy az államügyészeket és bírákat 65 éves korban éppúgy nyugdíjazni kell, mint bárki más. Nos, ezzel különböző posztkommunista államügyészek és bírák nem értettek egyet, mert a kommunista alkotmány semmilyen nyugdíjkorhatárt nem írt elő. Tovább akartak maradni, és tiltakoztak az EU-nál. Ezután az EU közbelépett ezen kommunista államügyészek és bírák nevében, és Orbánt azzal vádolta, hogy életkor szerinti diszkriminációt gyakorol. Németként erre csak a fejemet tudom csóválni. Németország ugyanis az újraegyesítés után minden kommunista NDK-bírárt kidobott, a hivatalos nyugdíjkorhatár elérése és átmeneti határozatok nélkül. Az EU egy szót sem szólt. Orbán kiméletesebben lép, mint annak idején a szövetségi kormány.”

A német professzor itt – akarva-akaratlan – arra a hatalomra utal, amely Európa részére is kijelöli a követendő gazdasági és politikai irányelveket. Ezt követve az Európai Unió a teljes gazdasági szabadság és a nemzetköziség politikai elvei alapján jött létre, amiben Európa nemzetalapú államainak nem marad lehetősége érdekeik védelmére. Valamilyen sablonalkotmányt

kényszerítenek az államokra, amelyekben mind kevesebb szuverenitása marad.

A kommunista átnevelésen átesett európai országok részére a nemzetköziség rendjében szervezett mai európai egységesülésben elzárulnak a nemzeti alapokra visszarendezés útjai – a kommunizusból az út a liberalista kapitalizmusba vezet. A kommunista kollektívizmusból az út a kozmopolita kollektívizmus felé vezet. Ezért kellett nagyhatalmi utasításra úgy átalakítani a kádári szocializmus szerkezetét liberalista kapitalizmusra, hogy a kommunistákat sem felelősségre vonni, sem mellőzni nem lehetett. Ezért tűrhetetlen a Nyugat számára a nemzeti kormány azon igyekezete, hogy megszabaduljon a sztálini alkotmánytól, hogy nemzeti érdekeit biztosító alaptörvényt érvényesítsen. De mindezek felül undorító az a gyűlölettől dülő goromba támadás, amivel illetik a magyar kormányt, és személyében Orbán Viktort. De a magyar népet is azon keresztül, hogy a még mindig aktív trianoni eredetű magyar üldözés eseteiről szóló panaszokat meg sem hallgatják, de az egész magyar népet rágalmaznak fasizmussal, mint ami kijárt egykor a vesztesnek a győztes Szovjetunió részéről.

A fentiek tehát vonatkoznak az Európai Bizottságra, amely mintegy kormány működik. Az Európai Parlament viszont nem egyértelműen nyilvánul meg liberalista nemzetköziként, azonban jelenleg ott az ilyenek többségben vannak. Igaz, hogy a konzervatív jellegű oldalon is elragadott képviselőket a masszív magyarelles propaganda, azonban benne van az idők változásában, reményeink szerint legalábbis, hogy az EU Parlamentben is, mint a magyar parlamentben, a baloldal elveszíti többségét. Minél több nemzeti felületet sért a tagországokban a liberalista-kozmpolitá-globalista baloldal, annál hamarabb bekövetkezik az EU Parlamentben is a nemzeti szemléletű ellenállás.

Gulyás Gergely, a Fidesz frakció-vezető helyettese, az *M1 A lényeg* című műsorában mindenkit nyugalomra és higgadságra intett, mivel színter a magyar alkotmánymódosításról egy ideje már nem is vita, hanem „süketek párbeszéde” folyik Magyarország és a külföld között. Példaként említette, hogy az amerikai *Helsinki Bizottság* meghallgatásán, valamint a *Der Spiegel*-ben is azzal vádolták a magyar kormányt, hogy az alkotmánymódosítással ellehetetleníti a törvények és jogi normák tartalmi felülvizsgálatát. Gulyás Gergely szerint azonban ez „szemenszedett hazugság”, mivel Magyarországon az Alkotmánybíróság tartalmilag is megvizsgálhatja minden egyes törvényt és önkormányzati rendeletet. Kitért arra is, hogy az Európai Parlament eljárást indíthat ugyan Magyarországi uniós szavazati jogának megvonására, azonban annak elfogadásához az európai állam- és kormányfők egyhangú szavazatára lenne szükség. „Erre semmi esély nincs, ez kizárható – mondta, hozzátéve: – ezt a magyar kormánnyal szemben fellépő pártok is tudják, de ők minden eszközt meg akarnak ragadni arra, hogy beavatkozzanak a magyar belpolitikába, nyomást gyakoroljanak a kormányra.”

Szájer József európai parlamenti képviselőt március közepén hallgatta meg a washingtoni Helsinki Bizottság, előtte pedig az *Európai*

Parlamentben kezdeményeztek vitanapot a baloldali és a liberális képviselők. A fideszes politikus a Hír TV-ben elmondta: „Ahol el tudjuk mondani az érveinket, ott meg is nyerjük a csatát. Ahol meg se hallgatnak, ott esélyünk sincs.” És mivel ritkán van lehetőség az érvelésre, így örült a washingtoni meghallgatásnak, ahol elmondhatták a véleményüket, és reméli, hogy több hasonló fórum is lesz. Elmondta, a mostani alkotmánymódosítás kapcsán ő csodálkozik a legjobban, hogy mit találhattak, ami miatt összeomlott volna a demokrácia. A bírálók azért sem mondanak konkrétumokat, mert mindenre van példa különböző uniós országokban. Akik ezekre azt mondanák, hogy a magyar diktatúra részei, nevétségessé válnának, ha eljutnának idáig – tette hozzá. Szerinte ráadásul a kívülálló támadók mindenféle sűgásokat kapnak, amikor pedig beleütköznek a valóságba, csodálkoznak. Az amerikai kongresszus Helsinki Bizottsága (Commission on Security and Cooperation in Europe [U.S. Helsinki Commission]) a Helsinki Megállapodást ellenőrző politikai szervezet, amely az európai háború után létrehozott európai nemzetközi rend amerikai ellenőrzésére jött létre. Ide járnak panaszra Magyarország olyan polgárai, akik nem érzik jól magukat a kommunisták befolyását korlátozó nemzeti kormány uralma alatt. A magyar kormány ellen összegyűlt rengeteg panasz kivizsgálására meghallgatást tartott az US Helsinki Commission, ahol megjelenhettek a magyar kormány képviselői is. A március 18-án Washingtonban megtartott meghallgatáson **Szajer József** magyar néppárti EP-képviselő látta el az ország védelmét, tényekkel támadva a hazug állításokat, amiket a rágalmazók nem tudtak igazolni. Beigazolódott Szajer mondása – ahol el tudjuk mondani az érveinket, ott meg is nyerjük a csatát. Erről

hivatalos közlés jelent meg, ami teljes igazságot szolgált a magyar kormány részére.

Anna Stumpf, *Congressional Liaison, Political Attaché, US Embassy of Hungary* közzétette Congressman **Chris Smith** (D-NJ), *co-chairman of the Helsinki Commission* nyilatkozatát, amely (hivatalos fordítás szerint) többek közt az alábbiakat tartalmazza:

– Mindannyian tudjuk, hogy több civil szervezet és néhány kormány – köztük a sajátunk –, hangosan kritizálta a magyar kormányt különböző okokból a demokrácia és az emberi jogok területén – és hogy a magyar kormány támogatóival együtt nyomatékosan visszautasította a kritikákat.

– Miután mindkét oldal érveit áttekintettem, azt kell mondanom, az Orbán-kormány igaza van, amikor azt állítja, sok kritika igazságtalan, mert kettős mércén, ferdítésen, vagy pontatlan információ alapon. A magyar kormány mindezt nagy körültekintéssel dokumentálta például a Freedom Housenak küldött nyílt levelében.

– Hogy egy másik példát említsek, a kormány az Orbán-kormány új alkotmányát kritizálva azt állítja vallomásaiban, hogy „alapvető” kérdésekben, a „*folyamatnak a társadalom keresztmetszetére épülő konszenzushoz kell vezetnie, nem pedig csak az uralkodó koalíció véleményét kell, hogy tükrözze... a különböző társadalmi csoportokkal való konzultáció elmulasztása nem tartotta tiszteletben a demokratikus szellemet*”. Bárki, aki tisztában van az Obamacare törvény elfogadásának körülményeivel, könnyen megkérdőjelezheti, hogy a kormányunk vajon ideális helyzetben van-e ahhoz, hogy ezt az üzenetet megfogalmazza. A demokráciára vonatkozó durva meggyanúsításokat azonban minden bizonnyal el kellett volna kerülnie.

– Ugyanakkor ezeket az üzeneteket célba kell juttatni, nem szabad engednünk a saját kormányunk, vagy más kormányok hibái által gerjesztett cinizmusnak. De sokkal alázatosabbnak kellene lennünk, különösen egy olyan ország esetében, mint Magyarország, ahol az alkotmányos fékek és ellensúlyok rendszere él és virul, ahol egy demokratikus párt, szabad és igazságos választásokon nyert eddig nem látott kétharmados többséggel és nagymértékű változtatásokra kapott felhatalmazással, egy demokratikus alkotmányt fogadott el, és nyitottnak mutatkozott arra, hogy másokkal együttműködve kiigazítsa és javítsa az újonnan hozott törvények hibáit. Ez a párbeszéd egyenlő felek között zajlik, és mi sokat tanulhatunk Magyarországtól. Gondolok itt elsősorban az államadósági pafon alkotmányos rögzítésére és az élet anyaméhben kezdődő védelmére

– Szeretnék gratulálni a magyar kormánynak az új alkotmány számos dicséretre méltó részéhez, például azokhoz, amelyek az emberi jogok érvényesülését segítik, köztük az emberkereskedelem és a reproductív klónozás tilalmát, valamint elősegítik az élet kultúrájának védelmét. A továbbiakban is örömmel nézek elébe a magyar kormánnyal folytatott párbeszédnek országaink alkotmányos hagyományairól, és arról, hogy hogyan lehetne mindkettőt javítani.”

Nem sokat lehet ehhez hozzátenni, a győzelem nagyon fontos volt ezen a kényes politikai meghallgatáson, ahova viszont számosan – de tárgyyszerű indokolásokkal fel nem szerelve – felvonultak. Valóban arra lenne szükség, hogy az elhangzó vagy publikált vádakra és rágalmakra egyenlő eséllyel lehetne válaszolni.

Mindemellett fárasztó egy ország részére örökké védekezni, és árulói miatt szégyenkezni. ■

Legnagyobb ereklye

folytatás a 3. oldalról

nem volt magyar kötődésük, csupán szólni akartak néhány szót turistaként Magyarországon. Nekiállni magyarul tanulni nulla, vagy csak kevés magyar tudással, valóban nem könnyű, de aki nem retten el teljesen a nyelv nehézségétől, hamar ráérez a logikájára és szépségére, például ha csak egy-két összetett szóra gondolunk: út + levél logikus, hogy útlevél; szó + kincs, nem csak logikus, hanem szép is: szókincs.

Akik előtt pedig még inkább hajlandó vagyok levenni a kalapomat, azok a csodálatra méltó új-zélandiak, művészeltek, akik egyszerűen maguktól elhatározzák, a magyar nyelv megtanulását. Nem egy ilyen embert ismerek, (az egyik rovatot is ír e lapban!). Hogy miért teszik, vagy miért tartanak ki a folyamatos tanulás mellett, az összetett kérdés, – ki kihívásnak tekinti, ki magyarok iránti hódolatból teszi, mindegyikük a legnagyobb tisztelettel... Mondjuk, bármilyen jól megtanulnak magyarul, esetükben nehezen képzelem el, hogy Shakespeare nekik is szebben szóljon magyarul.

Kegyelet, hűség és becsület... Milyen igaza van Tamási Áronnak: a magyar szó, ami valóban nemzetté alakított bennünket, mint jelképes hatalom a legnagyobb ereklyénk. Ha nem becsüljük, ha nem adjuk tovább gyermekeinknek, akkor nem csak a világ egyik legszebb nyelvtől fosztjuk meg őket, hanem az örökségüktől is. A nyelve nélkül pedig már nem nemzet a nemzet.

Szentirmay Klára

Greatest Legacy

continued from p. 3

wanted to be able to say a few words as a tourist in Hungary. Whether you start with limited knowledge or no knowledge whatsoever, learning Hungarian certainly isn't easy. For those who persevere in the face of the language's difficulty, however, its logic and beauty soon become apparent. To use a compound word as an example: "szó" (word) + "kincs" (treasure) is "szókincs", that is "treasure of words" or vocabulary...

Above all, I am most inclined to salute those amazing New Zealanders who simply take it upon themselves to teach themselves Hungarian. I know several such people (one of who writes a column in this very magazine!). Why they do it, what the motivation is behind their continuous learning is a bit of a mystery – perhaps the challenge of it, maybe in homage to a Hungarian friend; whatever lies behind it, they do it with the utmost respect... I guess though, no matter how fluent they become, Shakespeare will never sound better to them in Hungarian.

Reverence, loyalty and respect... Áron Tamási was so right when he said the Hungarian word, which made us a nation, is – as a symbol of power – our greatest legacy. If we don't respect it, if we don't pass it on to our children, then we don't just deprive them of one of the world's most beautiful languages, but also of their heritage. And a people is not a people without its language.

Klára Szentirmay

THE BATTLE OF MUHI 1241

– István Ladányi

A muhi csata a magyar történelem egyik jelentős csatája, egyben a tatárjárás legemlékezetesebb összecsapása volt. 1241. április 11–12-én Muhi mellett (ma: Borsod-Abaúj-Zemplén megye) a tatárok döntő vereséget mértek IV. Béla király seregére.

Ask a Hungarian about the most significant military events in the nation's history and they are likely to mention: the 1956 Uprising, the 1848 Revolution and of course the Battle of Mohács in 1526. Few are likely to mention the

Battle of Muhi in 1241 and its significance in Hungarian, and indeed Western European history. At the battle the army of King Béla IV of Hungary was routed leaving Western Europe wide open to invasion and devastation by the Mongol (Tartar) hordes of Chingiz Khan's great general Subodei.

I visited Muhi in 2010; it is roughly 20 kilometres south east of Miskolc. Of most interest is the hill of crosses memorial designed by György Vadász and sculptor Sándor Kiss and built in 1991 to mark the 750th anniversary of the battle. The memorial is about 1.5 kilometres to the west of today's village of Muhi (sometimes spelled Mohi). Both are to the west of the Sajó River, a tributary of the Tisza.

The date of the battle is generally stated in history books as occurring on 10/11 April although apparently some estimates suggest

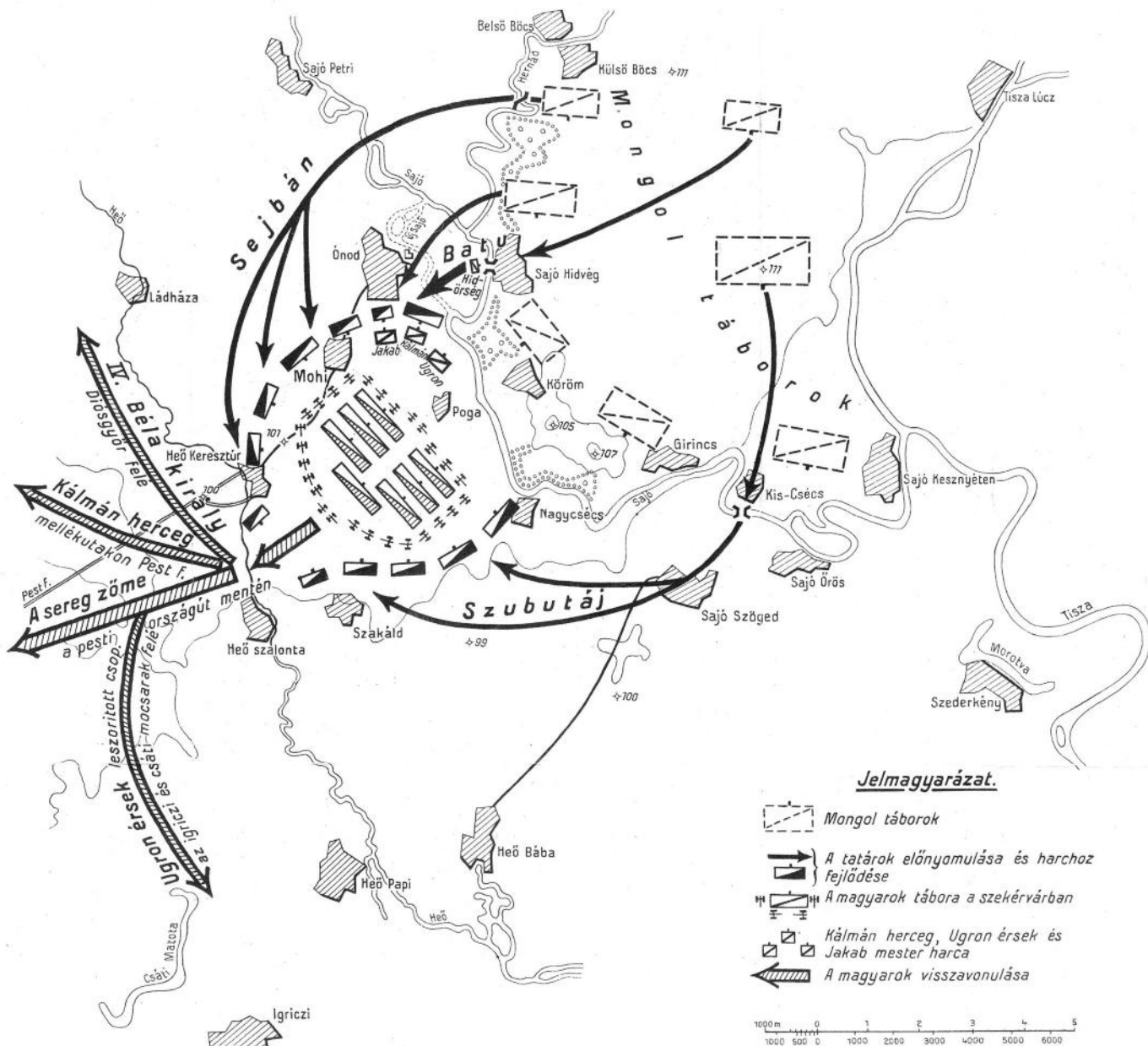
late April/May.

Béla IV (1235-1270) sought to undo his father's (Andrew II) policies of decentralising power into the hands of the great nobles through grants of land and great offices. The reign of Andrew has been likened to that of King John of England in the early 13th century. King John faced a baronial revolt and was forced to concede centralised royal power via the Magna Carta. So too Andrew was forced to concede power and in 1222 issued a Golden Bull protecting the rights of the great Hungarian barons against autocratic rule by the King. So Béla had a challenge on his hands obtaining domestic military support from the Hungarian nobles in the face of this domestic power struggle.

In 1223 at the Battle of the Kalka River (in present day Ukraine) the Mongols defeated a combined army consisting of troops from Russian principalities and Cumans (Kipchaks) and in 1236 they subjugated the Bulgars.

This Mongol pressure had the effect of pushing the Cumans westward and, under pressure

A sajómelléki (mohi) csata 1241. ápr. 11-én

„IV. Béla királyunk elküldte Juliánuszt, hogy megkeresse az őshazában maradt magyarokat. Nem azért, hogy visszatérjen hozzájuk, hanem hogy őket hívja ide, az európai magyarságot megerősíteni. ... Mi sem akarunk visszatérni az őshazába. Ami megtartott Európában idáig, majd csak megtart ezután is. Mi lehet az? Nem az, amiben alkalmazkodtunk, hasonlókká lettünk környezetünkhez, hanem amiben különböztünk tőle. Hisz, ha mindenben hasonlókká lettünk volna, eltűnt volna a magyarság. Így is sokat letett régi mivoltából ezer év alatt. De megtartotta külön lelkiségét. Annak két legmegfoghatóbb nyilvánulása: a nyelv és zene.”

- Kodály Zoltán, 1974, Visszatekintés. Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok, I, Budapest: Zeneműkiadó, 69 o.

“King Béla IV sent away Julian to find the Hungarians who had stayed in the ancient homeland, not to go back to them, but to call them here to strengthen European Hungarianness. ... We don't want to return to the ancient homeland either. That which enabled us to survive in Europe until now will surely ensure our survival in future. What could that be? Not that in which we adapted, or became similar to our environment, but that in which we differed. For if we'd been similar in every respect, Hungarianness would have disappeared. Despite this, over a thousand years she has lost much of her character. But she has kept her special spirituality. The two most important manifestations of that: the language and music.”

- Zoltán Kodály, Looking Back, 1974

from Pope Gregory IX to engage them as allies and mount a crusade against heretics in Bulgaria, Béla agreed to provide the Cumans with land within Hungary's borders. Naturally enough he would have seen the Cumans as an immediate boost to his military strength. The Cumans continued to act as a buffer holding back the Mongols; the soldiers of both sides fought primarily as horse archers (similar to the Magyars of an earlier era) although the Mongol numbers and determination were probably much greater.

A Dominican monk called Julian had run into the Mongols in 1235 during his search for those Magyar tribes who had “stayed behind” in their original homeland, rather than move west with Árpád in the ninth century. Julian had seen firsthand the destruction wrought by the Mongols and carried this concerning news back to Hungary on his return in 1237.

So Béla was well aware of the need to strengthen his military forces and borderlands. However, it appears that the Hungarian nobles were disbelieving about the reported Mongol threat and felt uneasy at the Cuman military power now available to King Béla. So they dragged their feet in responding to Béla's call to boost military preparedness.

In 1240 the Mongols burned Kiev and massacred its population. Infuriated by Béla's provision of sanctuary to the Cumans, the Mongol's demanded Béla's submission to their great Khan Ogotai (grandson of Chingiz

Khan). Béla's response was to ignore the demand, order barricading of the mountain passes, and summon the nobles of the land to Buda in order to convince them of the seriousness of the situation requiring a national response.

Meanwhile the Mongols had overcome the barricades on the mountain passes and attached Vác (less than 50 kilometres north of Buda) and sacked it. A Hungarian and Cuman force led by the Archbishop of Kalocsa was defeated by one Mongol detachment at the same time as Frederick, Duke of Austria (who had come to aid Béla in his time of need) defeated a second Mongol detachment. The Cuman allies were cast as scapegoats in the Hungarian defeat with suggestions that they were really a Mongol “fifth column” inside Hungary. Many Cumans were massacred by a mob in Pest and their leader Kötöny was killed in suspicious circumstances.

Affronted, the Cumans moved out of Hungary fleeing to the south looting and burning as they went which only served to reinforce the conclusion of their perfidy. Fredrick, having made his point about the Mongols not being invincible, retired to Austria leaving Béla to face the growing Mongol occupation alone.

The Mongols now employed their favourite tactic of feigned retreat and withdrew to the east of Hungary; Béla obligingly followed with his army of Hungarian nobles, eventually pitching camp at the village of Muhi near the Sájo River. There was a stone bridge across the river and on the other side lay the Mongol camp. It appears that both sides numbered in the vicinity of 50,000 soldiers but equipped very differently and with markedly different fighting styles. The Mongols were light, fast moving horse archers; the Hungarians (without their Cuman horse archer allies) were predominantly heavily armed knights along with a significant wagon train (to carry all their knightly equipment).

The Hungarians chose to (as they used to say in the cowboy movies) “form those wagons

into a circle”. Béla's younger brother Prince Coloman secured the stone bridge to prevent the Mongols coming across it; this appears to have lulled the Hungarians into a false sense of security thinking they had “trapped” the Mongols on the east side of the river.

During the night Mongol contingents forded the river to both north and south of the bridge well away from the Hungarian camp. The Mongol plan was to literally surround the Hungarian encampment and trap Béla's army inside it like sheep in a pen. And that's exactly what happened. Using fire arrows the Mongols set the wagon encampment alight. The Hungarian knights had chosen to defend their encampment on foot rather than use their horses in a charge to close with the enemy. They were too closely packed and lacked missile weapons. In effect they had played into the hands of a mobile, missile armed opponent by providing them with a static target (“sitting ducks”).

The wagons easily caught fire and panic ensued. Cunningly, the Mongols left an escape route available that some of the Hungarian started to take. Of course this simply created a steady stream of Hungarians fleeing from the burning camp that could be easily picked off by the fast moving Mongol horsemen.

Both Béla and Coloman escaped with their lives but the Hungarian army was lost, including much of the Royal treasure. In three days the Mongols had taken Pest and massacred its entire population. For much of the next 12 months the Mongols under Batu Khan's leadership ravaged Hungary causing a massive reduction in the population and economic position.

Then, in the blink of an eye, they were gone. Upon hearing of the death of their great Khan Ogotai, Batu Khan decided to head home to contest the election of a new great khan.

For now Western Europe breathed one great sigh of relief and Béla IV was left to pick up the pieces of his ruined kingdom. ■

Battle of Muhi memorial (photo by István Ladányi)

CONSULAR

NEWS

KONZULI KÖZLEMÉNYEK

Ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról szóló megállapodás

A régóta várt ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról szóló megállapodás Magyarország és Új-Zéland között végre életbe lépett 2013. április 22-én. Jelentkezni a <http://www.immigration.govt.nz/migrant/stre am/work/workingholiday/hungaryworkingholiday scheme.htm> honlapon keresztül lehet.

A Megállapodást illetően Új-Zéland Kormányának kötelezettségei a következők:

1. A 2. pontra is figyelemmel Új-Zéland Kormánya magyar állampolgár kérelmére ideiglenes tartózkodásra jogosító vízumot állít ki, amely a kiállítás időpontjától számított 12 hónapig érvényes Új-Zéland területén, amennyiben a kérelmező megfelel az alábbi követelmények mindegyikének:

(a) Magyarország állampolgára;
(b) elsődleges szándéka, hogy Új-Zélandon töltsen szabadságát, amely mellett a munkavállalás és a tanulmányok folytatása inkább esetleges, mint elsődleges oka a látogatásnak;
(c) a kérelem benyújtásának időpontjában betöltötte 18. életévét, de még nem múlt el 35 éves;

(d) nem kíséri hozzátartozó;

(e) rendelkezik érvényes magyar útlevéllel;

(f) rendelkezik Új-Zéland elhagyásához szükséges érvényes menetjeggyel, illetve annak megvásárlásához szükséges anyagi eszközökkel;
(g) az illetékes hatóságok által meghatározott mértékű, a megélhetéséhez szükséges anyagi fedezettel rendelkezik új-zélandi tartózkodása teljes időtartamára;

(h) megfizeti az előírt vízumeljárás díját;

(i) gondoskodik arról, hogy új-zélandi tartózkodása teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészségügyi ellátások teljes körére jogosító biztosítással;

(j) az Új-Zéland által támasztott minden egészségügyi feltételnek megfelel, és

(k) korábban nem élt a jelen Megállapodásban biztosított lehetőséggel.

2. Új-Zéland Kormánya az 1. pont alapján évi legfeljebb 100 vízumot ad ki azoknak a magyar állampolgároknak, akik megfelelnek az 1. pontban foglalt követelményeknek.

3. Új-Zéland Kormánya minden olyan magyar

állampolgárt, aki rendelkezik az 1. pontban foglaltak alapján kiállított vízummal és Új-Zélandra történő belépése engedélyezett, feljogosít:

(a) az Új-Zélandon való tartózkodásra;

(b) az Új-Zélandra való belépéstől számított 12 hónapot meg nem haladó, a Megállapodás feltételei szerinti fizetett munkavállalásra;

(c) a Megállapodás értelmében továbbképzésen való részvételre, illetve tanulmányok folytatására; valamint

(d) a vízum érvényességi ideje alatt Új-Zélandra való beutazásra és onnan történő kilépésre.

4. Új-Zéland Kormánya azokat a magyar állampolgárokat, akik a Megállapodás szerinti Program keretében léptek be az országba, nem jogosítja fel tartózkodásuk alatti állandó munkavállalásra vagy ugyanazon munkáltatónál 3 hónapot meghaladó munkavállalásra.

5. Új-Zéland Kormánya azokat a magyar állampolgárokat, akik a Megállapodás szerinti Program keretében léptek be az országba, feljogosítja az új-zélandi tartózkodásuk ideje alatt összesen 3 hónapot nem meghaladó továbbképzési programban való részvételre, illetve tanulmányok folytatására.

Magyarország Kormányának kötelezettségei:

1. A 2. pontra is figyelemmel Magyarország Kormánya olyan új-zélandi állampolgár kérelmére

(i) aki már vízummentesen belépett Magyarország területére (ebben az esetben javasolt, hogy a kérelmező bármely magyar külképviseleten előzetesen tájékozódjon, hogy a Megállapodásban foglalt éves keretszámon belül rendelkezésre áll-e engedély), vagy

(ii) már rendelkezik tartózkodási engedély átvételére jogosító vízummal, amelyet Magyarország területén kívül kérelmezett, ideiglenes tartózkodási engedélyt állít ki, amely a kiállítás időpontjától 12 hónapig érvényes Magyarország területén, amennyiben a kérelmező megfelel az alábbi követelmények mindegyikének:

(a) Új-Zéland állampolgára;

(b) elsődleges szándéka, hogy Magyarországon töltsen szabadságát, amely mellett a munkavállalás és a tanulmányok folytatása

inkább esetleges, mint elsődleges oka a látogatásnak;

(c) a kérelem benyújtásának időpontjában betöltötte 18. életévét, de még nem múlt el 35 éves;

(d) nem kíséri hozzátartozó;

(e) rendelkezik érvényes új-zélandi útlevéllel;

(f) rendelkezik Magyarország elhagyásához szükséges érvényes menetjeggyel, illetve annak megvásárlásához szükséges anyagi eszközökkel;

(g) rendelkezik az illetékes hatóságok által meghatározott mértékű, a megélhetéséhez szükséges anyagi fedezettel magyarországi tartózkodása teljes időtartamára;

(h) megfizeti az ideiglenes tartózkodási engedély kiállításának díját;

(i) gondoskodik arról, hogy magyarországi tartózkodása teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészségügyi ellátások teljes körére jogosító biztosítással;

(j) a Magyarország által támasztott minden egészségügyi feltételnek megfelel, valamint

(k) korábban nem élt a Megállapodásban biztosított lehetőséggel.

2. Magyarország Kormánya az 1. pont alapján legfeljebb évi 100 ideiglenes tartózkodási engedélyt ad ki azoknak az új-zélandi állampolgároknak, akik megfelelnek az 1. pontban foglalt követelményeknek.

3. Magyarország Kormánya minden olyan új-zélandi állampolgárt, aki rendelkezik az 1. pontban foglaltak szerinti ideiglenes tartózkodási engedéllyel és Magyarországra történő belépése engedélyezett, feljogosít:

(a) a Magyarországon való tartózkodásra;

(b) a Magyarországra való belépéstől számított 12 hónapot meg nem haladó, a Megállapodás feltételei szerinti fizetett munkavállalásra;

(c) a Megállapodás értelmében továbbképzésen való részvételre vagy tanulmányok folytatására;

(d) a tartózkodási engedély érvényességi ideje alatt Magyarországra való beutazásra és onnan történő kilépésre.

4. Magyarország Kormánya azokat az új-zélandi állampolgárokat, akik a jelen Megállapodás szerinti Program keretében tartózkodnak az országban, nem jogosítja fel tartózkodásuk alatti állandó munkavállalásra vagy ugyanazon munkáltatónál 3 hónapot meghaladó munkavállalásra.

5. Magyarország Kormánya azokat az új-zélandi állampolgárokat, akik a Megállapodás szerinti Program keretében tartózkodnak az országban, feljogosítja a magyarországi tartózkodásuk ideje alatt összesen 3 hónapot nem meghaladó továbbképzési programban való részvételre, illetve tanulmányok folytatására. ■

The long awaited Working Holiday Agreement (WHA) between New Zealand and Hungary was launched on 22 April 2013. Applications can be made through <http://www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/workingholiday/hungaryworkingholidayscheme.htm> webpage.

Responsibilities of the Government of New Zealand

1. The Government of New Zealand will, subject to 2 below, on application by a citizen of Hungary, issue a temporary visa, valid for presentation in New Zealand for a period of 12 months from the date of issue, to any person who satisfies each of the following requirements:

- (a) is a citizen of Hungary;
 - (b) has the primary intention to holiday in New Zealand, with employment and study being incidental rather than primary reasons for the visit;
 - (c) is aged between 18 and 35 years, both inclusive, at the time of application;
 - (d) is not accompanied by dependants;
 - (e) possesses a valid Hungarian passport;
 - (f) possesses a ticket for departure from New Zealand, or sufficient funds to purchase such a ticket;
 - (g) possesses sufficient funds for his/her maintenance during the period of stay in New Zealand, as determined by the relevant authorities;
 - (h) pays the prescribed visa application fee;
 - (i) agrees to hold medical and comprehensive hospitalisation insurance to remain in force throughout his/her stay in New Zealand;
 - (j) complies with any health requirements imposed by New Zealand; and
 - (k) has not participated in the Scheme previously.
2. The Government of New Zealand will issue up to 100 per annum of the visas mentioned in 1 above to citizens of Hungary who satisfy the requirements in 1 above.
3. The Government of New Zealand will allow any citizen of Hungary who holds a visa issued pursuant to 1 above who is granted permission to enter New Zealand:

- (a) to stay in New Zealand;
 - (b) to undertake paid employment pursuant to the terms of this Arrangement for a period of not more than 12 months from the date of entry into New Zealand;
 - (c) to enrol in training or study courses pursuant to the terms of this Arrangement; and
 - (d) to enter and exit New Zealand during the period of validity of the visa.
4. The Government of New Zealand will not allow citizens of Hungary who have entered New Zealand under the Scheme to engage in permanent employment during their stay or allow those citizens to work for the same employer for more than 3 months during the course of their stay.
5. The Government of New Zealand will allow citizens of Hungary who have entered New Zealand under the Scheme to enrol in training or study courses not exceeding a total of 3 months duration during the course of their visit to New Zealand.

Responsibilities of the Government of Hungary

1. The Government of Hungary will, subject to 2 below, on application by a New Zealand citizen

(i) having already entered the territory of Hungary visa-free (in which case the applicant is advised to make a preliminary inquiry to any Hungarian diplomatic representation in the world on the availability of working permit within the annual quota prescribed by the present Arrangement); or

(ii) on the basis of a visa for entitlement to collect the residence permit applied for from outside the territory of Hungary, issue a temporary residence permit, valid in Hungary for a period of 12 months from the date of issue, to any person who satisfies each of the following requirements:

- (a) is a citizen of New Zealand;
- (b) has the primary intention to holiday in Hungary, with employment and study being incidental rather than primary reasons for the visit;
- (c) is aged between 18 and 35 years, both inclusive, at the time of application;
- (d) is not accompanied by dependants;
- (e) possesses a valid New Zealand passport;
- (f) possesses a ticket for departure from Hungary, or sufficient funds to purchase such a ticket;
- (g) possesses sufficient funds for his/her maintenance during the period of stay in Hungary, as determined by the relevant authorities;
- (h) pays the prescribed temporary residence permit application fee;
- (i) agrees to hold medical and comprehensive

hospitalisation insurance to remain in force throughout his/her stay in Hungary;

- (j) complies with any health requirements imposed by Hungary; and
- (k) has not participated in the Scheme previously.

2. The Government of Hungary will issue up to 100 per annum of the temporary residence permit mentioned in 1 above to citizens of New Zealand who satisfy the requirements in 1 above.

3. The Government of Hungary will allow any citizen of New Zealand who holds a temporary residence permit issued pursuant to 1 above and who is granted permission:

- a) to stay in Hungary;
- (b) to undertake paid employment pursuant to the terms of this Arrangement for a period of not more than twelve (12) months from the date of entry into Hungary;
- (c) to enrol in training or study courses pursuant to the terms of this Arrangement; and
- (d) to enter and exit Hungary during the period of validity of the residence permit.

4. The Government of Hungary will not allow citizens of New Zealand staying in Hungary under the Scheme to engage in permanent employment during their stay and may not work for the same employer for more than 3 months during the course of their stay.

5. The Government of Hungary will allow citizens of New Zealand staying in Hungary under the Scheme to enrol in training or study courses not exceeding a total of 3 months duration during the course of their visit to Hungary. ■

Contact details of the Hungarian representatives responsible for New Zealand

HE Ambassador Anna Sikó
Dr Endre Domaniczky, Consul
Embassy of Hungary
 17 Beale Crescent
 DEAKIN, ACT 2600
 Australia
 tel: +61-2-6282-3226
 email: mission.cbr@mfa.gov.hu

Klára Szentirmay, Honorary Consul-General
Consulate-General of Hungary
Wellington
 tel: +64 4 973 7507
 email: consul@hungarianconsulate.co.nz

Miklós Szabó, Honorary Consul
Consulate of Hungary
Auckland
 tel: +64 9 369 1415
 email: miklos.szabo@xtra.co.nz

Levél MAGYARORSZÁGRÓL

Pekár István a Nógrád megyei Herencsényben született 1955-ben egy tradícióit tisztelő paraszt családban. Agráregyetemi és tanári diplomát szerzett, mintegy harminc éve Budapesten él és újságíróként dolgozik. Ebből közel 15 évet a Duna Televíziónál töltött. Manapság a Szent István Egyetemen dolgozik, filmeket készít, és tanít. Régen a munkájának élt, jó ideje már a családjának. A felesége tanárnő, három gyermeke közül két nagylánya már férjhez ment. Marianna lánya Új-Zélandon él férjével, Ryan-nel és három éves Levente unokájával. Petra lánya is férjhez ment, a nyár végén megszületett az első kisbabájuk. Pista fia 13 éves, idős korokra ajándékozta meg vele a Jóistén.

Fehér Húsvétól az utazásig

István Pekár writes to us in the run-up to Easter, when the weather was unseasonably wintry in Hungary with minus 4 degrees Celsius and 10 centimetres snow. It wasn't the first in his lifetime – he remembers the wintry spring of 1981, when as an agricultural apprentice he was unable to work on the land because of the snow. This year's March 15th celebrations were marred by record-breaking extreme weather with many people trapped in their cars in various parts of the country for 10-20 hours in the sudden snow blizzard. Of course the opposition immediately called for the resignation of government officials while the government tried to blame the people for not heeding weather warnings. István believes there have been so many warnings over recent years that have not been followed by extreme weather that people have lost faith in the warning system and it needs overhauling.

Media focus has now shifted from the snow to the financial crisis in Cyprus. The Hungarian forint has weakened considerably. (Typically as fate would have it István didn't buy his plane ticket to Wellington a month ago as he originally intended, and it has now cost him more than 100,000 Forints [550 NZD] extra!) The Cyprus crisis is a wake-up call for Europe. István notes that the Orbán government's finance experts must take some satisfaction now that the European Union (EU) is adopting the same unorthodox economic measures that they reprimanded Hungary for implementing.

The average person in Hungary is more concerned though with the cost of living, which the government is trying to improve by decreasing power, gas and water bills. Some shocking statistics have come to light in the process, for example that between 2002 and 2008, the cost of power doubled and the cost of

gas tripled. Even worse is the cost of public transport, which is 250 times more expensive than it was in the '80s, despite wages being only 100 times higher. No wonder the number avoiding paying public utility bills is on the increase when salaries are stagnating.

Something else typical of Europe, especially of Central-Eastern Europe, is that political change is inevitably constant. Nothing works as well as it did 20-30 years ago, and the changes trying to combat the decline lead to

their own problems. While no one in their right mind wants the communist era to return, they understandably miss the stability that came with it.

The new land laws are also under constant scrutiny, in particular the leasing of state owned land behind which lies the disgusting greed of the political elite. Although István believes the current strategy to be the most principled since the fall of communism, he is of the view that the agricultural lands' state of affairs of the last 70 years requires a much more radical solution.

Then there has been the horsemeat scandal – in half a dozen European countries it turned out that there was horsemeat mixed with the beef being sold in some supermarkets. This just goes to show that EU watchdogs can't keep up with the commercial interests at play. Economic interests will always be more important than legal ones, evidenced by the fact that the perpetrators of the horsemeat scandal have not yet been named. This sort of thing is becoming evermore common, even in the United States, where recently 100% pure lemon juice was found to contain only 10-35%.

The news isn't all bad, however. Fresh, home-grown produce is in ever-increasing demand. This may seem strange to New Zealanders, but after the fall of communism when people became dazed with cheap, showy, but bad quality produce available at supermarkets, it seemed it would take longer than a generation for people to value their grandparents' way of life again. Thankfully the traditional ways have won out – at least for those who can afford to pay for it.

Despite all this, it's reassuring to see Hungarians finally start to awaken from the illusion that the transition from communism to freedom would be like going from hell to heaven. It hasn't worked out that way and now people must look to their

inner, most basic values to find the better world they have been hoping for. István says he knows he is critical of today's world, which is one of the reasons he's looking forward to coming to New Zealand, where he hopes that, unlike in Europe, more of the pre-globalised world remains intact.

Úgy tűnik az idén fehér húsvétunk lesz az óhazában. Március 26-án, a nagyhét keddjén írom ezt a levelet, odakinn mínusz négy fok, és tíz centis hó. Koromnál fogva sokféle tavaszt megértem, 1981 márciusában például agrármérnök gyakornokként (akkor még ilyen is volt) semmiféle mezőgazdasági munkát nem tudtunk végezni a földeken a hó miatt. Ennél is cifrább volt nagyszüleim 1913-ban tartott esküvője. Május végén, a lagzi reggelére térdig érő hó esett, az új pár nem a násznép előtt, hanem után ment, így apró nagymamám előtt letaposták a havat. Ebből tudott volna a média igazi szenzációt gerjeszteni.

Nem akarom azonban elbagatellizálni a március 15-e körüli katasztrófális állapotokat, hóviharban 10-20 órát autóban tölteni, vagy több napon át áram nélkül élni bizony komoly megpróbáltatást jelent. Ami igazán elszomorító, hogy ebből a nyomorúságból is politikai csatározás kerekedett. Az ellenzék jóformán mindenkit felszólított, hogy mondjon le, a kormányoldal pedig kissé erőltetett retorikával védte az illetékes hivatalnokokat, mintha valóban rendben lett volna minden. (Igazából az út menti önkormányzatok tették a legtöbbet az úton rekedtekért.) Még az is szóba került, hogy az állampolgárok felelőtlenül semmibe vették a figyelmeztetéseket, ők voltak az okai a kialakult helyzetnek. Igazából az elmúlt években nyakra-főre riogatták az embereket a narancssárga és piros riasztásokkal. A figyelmeztetéseket általában nem követte rendkívüli helyzet, vagyis a farkast kiáltó gyerek esete ismétlődött meg. Az emberek igazából nem is tudják, hogy mit jelentenek a riasztások, megmondom őszintén, én sem. Ebben is ideje lenne rendet tenni.

Mára a havazás lecsengett, utóhullámaint elnyomta a ciprusi pénzügyi válság. Most két-három hétig ez biztosítja a gumicsontot a pénzügyi elemzőknek, politológusoknak és persze maguknak a politikusoknak. A forint alaposan meggyengült, jellemzően egy jó hónappal ezelőtt akartam megvenni a repülőjegyet Wellingtonba, de akkor valami miatt végül elmaradt. Most több mint százezer forinttal fizettem többet. Ez utóbbi pusztán az én ügyem, a forintgyengülés az országé, a ciprusi gazdaság összeomlása pedig már Európán is túlmutató figyelmeztetés. Az Orbán kormány pénzügyi szakemberei pedig akár elégedettek is lehetnek, hiszen az általuk képviselt unortodox gazdaságpolitikát most éppen az az Európai Unió alkalmazza, amelyik annak idején a magyarokat emiatt igyekezett a földbe döngölni.

A kisember azonban Ciprusból nem igazán érez semmit. Neki nincsenek az érintett bankokban százezer eurónál nagyobb betétek, inkább a közüzemi (villany, gáz, víz-csatorna) díjak jelentenek egyre nagyobb problémát. A kormány most ezek csökkentését tűzte ki célul. Magam is látom, hogy valamennyit csökkentek a

számláim, de korántsem tíz százalékot. A kormány ezzel a rezsicsökkentő kampánnyal jó lóra tett, az emberek szeretnek kevesebbet fizetni. Egyébként sokkoló adatok kerültek elő a viták során. Például, hogy 2002 és 2008 között a villany díja megduplázódott, a gázé megháromszorozódott. Még érdekesebb a budapesti tömegközlekedés drágulása. Az 1980-as évek közepéhez viszonyítva a jegyek ára 250-szeresére drágult, miközben a jövedelmek és a költségek összességében „csak” mintegy százszorosára emelkedtek. Most kezdik feszíteni, hogy a közüzemi díjakat nem fizetők száma azért növekszik ilyen tempóban, mert nem tudják a növekvő költségeket a stagnáló fizetésekkel követni.

Még valami jellemző Európára, különösen Kelet-Közép-Európára, így Magyarországra is. Ez pedig a politika állandó változtatási kényszere. Mivel semmi sem működik igazán jól, különösen nem a 20-30 évvel ezelőtti állapotokhoz képest, a törvényhozástól a rendőrségig, a jogszolgáltatástól (direkt nem írtam igazságszolgáltatást) az oktatásig, a gazdaságirányítástól az egészségügyig, minden kényszeresen módosítanak. A módosítás következtében kisebb részben javul a helyzet, nagyobb részben rosszabbodik, majd a rosszabbodásra újabb módosítással válaszolnak. Józan ember nem sírja vissza a szovjet érárt, vagy mi magyarok a gulyáskommunizmust, de a konszolidált állapotokat, a kiszámíthatóságot igen.

Az elmúlt hónapokban az új földtörvény is állandóan napirenden volt. Egy részről az állami földek ismételt bérbé adása, amely mögött ott a politikai holdudvar gusztustalan kapzsisága most is, bár a jelenlegi rendezési szándékok a legtisztességesebbek a rendszerváltás óta. A termőföld körüli helyzet azonban az elmúlt hetven évben oly mértékben eltorzult, hogy véleményem szerint sokkal radikálisabb megoldásra lenne szükség.

A közelmúlt másik érdekes európai eseménye volt a lóhús botrány, feltucatnyi országban derült ki, hogy a marhahús közé lóhúst kevertek. A hírfogyasztó persze nemigen tudhatja meg az igazat, csak egyre döbbenhet rá, az Európai Unió élelmiszerellenőrzési rendszere nyilvánvaló lépéshátrányban van a hatalmas húskereskedelmi multikkal szemben. Néhány

nagy cég uralja az európai húspiacot, koncentrációjuk oka pedig a hatalmas hipermarket láncok nyomásgyakorlása az alacsony árakra. Ha emelkedik a takarmányok ára, de nem drágulhat a marhahús, a profitot az olcsó kelet-európai selejt ló, vagy sertéshús bekeverésével lehet fenntartani.

Bárhogy is van, az anyagi érdek mindig erősebb a törvény betűjénél. Maguk a törvények sem tökéletesek, azokat ugyanis mindig a húsosok diktálják-alakítják és nem a fogyasztók. Mi sem bizonyítja ezt jobban, minthogy az eset kirobbanása után hónapokkal sem tudják vagy akarják megnevezni a felelősöket. Igazságtalan lennének Európával szemben azonban, ha ezt a jelenséget is kizárólag a nyakába varrnám. Világszerte egyre szaporodnak az élelmiszeres salások. A fogyasztók Mekkájának tartott Egyesült Államokban is egyre-másra derülnek ki turpisságok, a minap például a százszázalékos citromlevek egy részéről derült ki, hogy csak 10-35 százalék citromot tartalmaznak.

Lám, inkább csak a rossz híreket gyűjtöttem össze az óhazából és az öreg kontinensről, pedig az még mindig a világ napos oldalához tartozik. Szép volt a telünk, jön a tavasz, a kertekben megpezdül az élet. Igazán jó hír, hogy divatba jön a konyhakert, a minap a 13 éves Pista fiam is azzal jött haza az iskolából, hogy a pihenőkertünk egy részét ássuk fel, és termeljünk zöldségeket. Én ezt pártolom, csak Fülessel és Vahúrral, a két nevetlen kutyával kell valamit kezdeni. Örömmel látom azt is, hogy a piaci termelői termékek, zöldségek, savanyúságok, házi disznóvágás termékei, valamint a házi tej és tejtermékek iránt egyre nagyobb a kereslet. Ezt talán Új-Zélandon nem is értik, de itt a rendszerváltás után az emberek annyira belebódultak a szupermarketek olcsó, mutatós, de rossz minőségű élelmiszereibe, hogy úgy tűnt, egy generációnyi idő is kevés lesz arra, hogy ismét becsulni tudjuk nagyszüleink ételeit. Nos, a küzdelem lezajlott, győzött a tradíció, már akinél egyáltalán a pénztárca lehetősé teszi a válogatást.

Mindezen túl engem örömmel tölt el, hogy az embereknél sok területen megindult valamiféle kijózanodás. Kijózanodás mindabból, ami az orosz uralom alól való szabadulásunkat követte. Azt hittük, hogy a pokolból a mennyországba

kerülünk, de valójában az egyik purgatóriumból a másikba jutottunk, ami bizonyos területeken talán könnyertelenebb is, mint a régi. Akkor még bíztunk abban, hogy egyszer a bolsevik tébolyok vége, és jön a jobb világ, de most már nincs hová kerülnünk. Azaz mégis van, a mi belső világunk, a család, a kisebb közösségek ereje. Ezt itt a keleti blokk országaiban szétzilálta a kommunizmus, nyugaton az individualizmus. Persze az emberek túlnyomó többsége nem képes erre a belső értékek felé fordulásra, zömük tudatát uralja az önzés és a média által sugallt hamis értékrend.

Én tudom, hogy túlon túl szigorú kritikusa vagyok korunk világának, ezért is várom nagyon, hogy júniusban megérkezzen Új-Zélandra, hogy lássam azt az országot, amely reményeim szerint még sokat megőrzött a globalizmus előtti korból, nem úgy, mint Európa és Magyarország. Igyekszem minden prekoncepció nélkül fogadni a benyomásokat, várom a találkozásokat, a beszélgetéseket Vizontlátásra! ■

Pekár István

Babits Mihály:

Áldás a magyarra

*Ne mondjátok, hogy a haza nagyobbodik.
A haza, a haza egyenlő volt mindig
ezer év óta már, és mindig az marad,
mert nem darabokból összetákolt darab:
egytest a mi hazánk, eleven valami!
Nem lehet azt csak úgy vagdalni, toldani.*

*Máskor is hevert már elköltözött tagokkal.
Zsibbadtan alélt a balga erőszakokkal.
De mihelyt fölengedt fojtó köteléke,
futni kezdett a vér elapadt erébe.
Visszakapta ami soha el nem vezett.
Nagyobb nem lett arval. Csak
egészségesebb.*

*Lám, igaz jószágunk visszatér kezünkre,
bár a világ minden fegyvere őrizze.
Mert erős a fegyver és nagy hatalmasság,
de leghatalmasabb mégis az igazság.
Útja, mint a Dunánk és csillagok útja:
nincs ember, aki azt torlaszolni tudja.*

*Él a nagy Isten és semmire megy kárba,
Magyarok se lettünk pusztulni hiába,
hanem példát adni valamennyi népnek,
mily görbék s biztosak pályái az égnek.
Ebből tudhatod már, mi a magyar dolga,
hogy az erős előtt meg ne hunyászkodna.*

*Erős igazsággal az erőszak ellen:
igy élj, s nem kell félned, veled már az
Isten.
Kelnek a zsarnokok, tűnnek a zsarnokok.
Te maradsz, te várhatsz, nagy a te
zálogod.*

*Zsibbad a szabadság, de titkon bizserog,
és jön az igazság, közelebb, közelebb...*

1938. nov. 2-6.

my ten favourite hungarian films

columnist: paul hallyen

LOVE
(SZERELEM)

Few Hungarian films have shown the simple power of love in the face of dictatorship better than the aptly named, *Love*

(*Szerelem*). The film, produced almost at the halfway point of the communist regime in Hungary, movingly demonstrates that no matter how repressive a regime may be, the simple act of love between people can indeed conquer all. This is a moving, poignant, and ultimately hopeful portrayal of life under a dictatorship. That it was produced at all with the blessing of the authorities tells us a great deal about the cultural politics of the era.

The story of *Love* concerns János, a political prisoner, his wife, Luca, and his mother. While in prison Luca visits János's bed-ridden mother, who does not know that her son is in prison, and pretends that János's absence is because he is in fact in America making a film. Luca goes to great lengths to maintain this fiction, including writing letters from János that appear to be from America, postage stamps and all. Much of the film concerns the conversations Luca and the old lady (she is never named and is referred to as "the old lady" (*az öregasszony*) in the film's credits). As they talk, the old lady drifts in and out of consciousness and remembers the old days of her youth and marriage. Her strength fades and she becomes increasingly anxious that her son return from America so she can see him one more time before she dies. János is released from prison, without warning, returns home, but is too late and his mother has passed away. He and Luca are left with each other.

So, a seemingly straight forward story... The film is based on two short stories by Tibor Déry, the respected 20th century Hungarian novelist, short-story writer, poet and playwright, who himself was imprisoned for his role in the 1956 revolution. During his imprisonment Déry wrote letters to his mother and published these as a short-story called, *Two Women (Két asszony)*.

The relationship between Luca and her mother-in-law is tender and loving and is very much of "love". We never really know if the old lady is aware of the fiction Luca portrays on her regular visits. Perhaps because they love János as a son and as a husband they keep their love alive by keeping up the pretence. The film shows the old lady dreaming a lot of her son and his life in America interwoven with her own memories of her past. Cinematically this is shown with brief, dreamlike shots, small flickers of images. [We will see this used to even greater effect in the film I plan to discuss in my next article, *Szinbád*, also made in 1971]. These give the impression of timelessness, a dreamlike existence where the subjectivity and uncertainty of memory is paramount. This is in clear contrast to the direct and insistent propaganda of the communist regime at the time, where the messages were straightforward and unambiguous.

The release of János is shown in a very effective manner. He is released from prison but is uncertain of everything. What is the world like now? Will I still recognise places? Will my wife still be there? Is my mother still alive? Much has changed since he was imprisoned. The taxi driver who drives him home, asks him "Political [prisoner]?" "Yes", János replies. "You've been released?" "So it

seems", János replies. He is not even certain of his newly found freedom. He returns to his house to find Luca isn't at home and discovers that there are "co-tenants" living there with his wife. Luca returns and János, still so uncertain

of what awaits him asks her, "Can you get used to me again?" She replies, "I love you." The film ends as János, still hesitant, asks Luca, "Will you stay with me all night?" "Yes. Every night... as long as I live." Love, indeed.

Makk had wanted to make this film for a number of years but given its sensitivities was not allowed to until 1970 or so. The Soviet

invasion of Czechoslovakia helped in the sense that the Hungarian authorities felt that a relaxation of cultural activities would be useful in keeping the intellectuals onside with the regime. It was at about this time that György Aczél as Minister of Culture

formulated his famous “three T’s” policy in relation to all cultural works: they were divided into one of three possible categories: *tiltás* (prohibition), *tűrés* (tolerance), or *támogatás* (support). Anything criticising the Communist Party, or the Soviet Union, or any mention of 1956 as a “revolution”, as opposed to the official line that it was a counter-revolution, would place such a work in the “forbidden” category. It seems that *Love* fell into the “supported” category. It could not have been produced otherwise. This may also help explain why the film is not, despite its time and place, overtly political. It is unclear, for example, exactly when it takes place – there are no references to outside events or dates or personalities. Yes, Luca also loses her job – a common occurrence for spouses of political prisoners and yes, she is required to take co-tenants into her home, another feature of life in communist Hungary, but these are shown as everyday events without comment or undue attention. I think Makk is saying that

such events could have taken place *at any time* in communist Hungary.

Perhaps Aczél allowed the film because he too could relate to it, having been imprisoned by Rákosi in 1949. He was, inevitably, released and rehabilitated as was the fashion when one party faction gained ascendancy over another. Inevitably the prison cells would be replaced with another set of political prisoners from the “other” faction. Indeed the film resonated with many of the elite at that time. It was reported that following the release of *Love*, the wives of high-ranking party officials complained to their husbands for not allowing the film to be made earlier because they too had undergone similar distress when their husbands had been in prison!

It is somewhat remiss of me not to have mentioned yet the actors who help make this such a great film. Makk insisted that Lili Darvas, the widow of the Hungarian playwright Ferenc Molnár (author of *The Paul Street Boys*, *A Pál utcai fiúk*), who was at that time living in the United States, play the old lady. Her performance is brilliant, and she received much critical acclaim for it. The film also stars the legendary Mari Töröcsik as Luca. Here she is at the height of her powers and is totally believable in her role. János is played by Iván Darvas (no relation to Lili Darvas), who, like his character, also spent

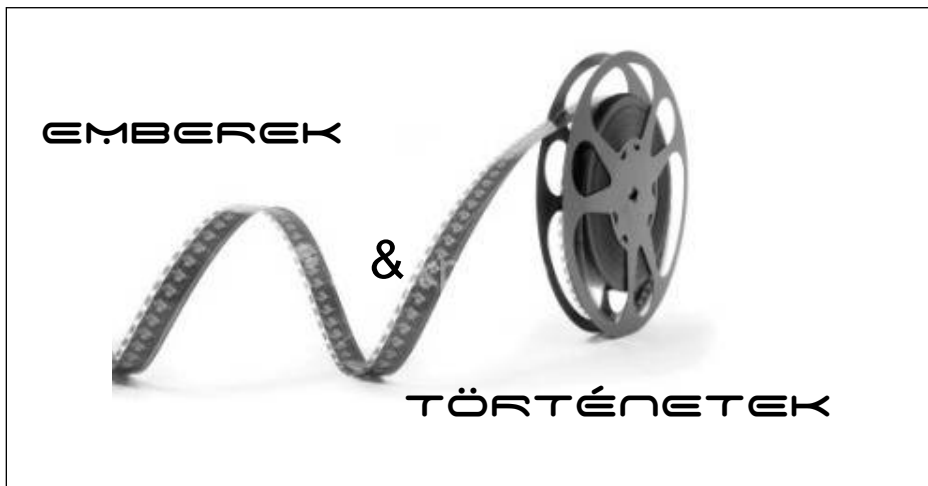
time in prison for political reasons. So with a first-rate cast, an intelligent, perceptive script and the assured touch of Makk as director, it was no surprise that *Love* won the Jury Prize at the Cannes Film Festival in 1971.

Love was the pinnacle of Makk’s career as a director. None of his subsequent films achieved the status of this landmark work. He did, however, have two more surprises in store for his audience. In 1983 he directed *Another Way* (*Egy másra nézve*), about two lesbians in communist Hungary, the first film in “the Eastern Bloc” to deal directly with gay and lesbian concerns. Then, in 2003, Makk directed his last feature film, *A Long Weekend in Pest and Buda* (*Egy hét Pesten és Budán*) that reunited Iván Darvas and Mari Töröcsik. The film tells the story of Ivan, played by Darvas, who left Hungary in exile after 1956, returning to Budapest to visit his former lover, played by Töröcsik, who is dying but still has secrets she wishes to share with Ivan. While not a sequel to *Love*, it does reference *Love* through various flashbacks as the two former lovers revisit the past. Darvas and Töröcsik are always a pleasure to watch together but *A Long Weekend in Pest and Buda* is in no way required watching to further understand and appreciate *Love*.

Historians have described the twentieth century as the century of totalitarian regimes. And it is certainly true that the century saw the rise of powerful nation states that did their utmost to crush and terrorize the individual. While communist Hungary was in no way the worst of such states, it was still a dictatorship, where the state could act in arbitrary and at times violent ways to repress individuals. But what *Love* shows so clearly is that two individuals can resist and conquer the power of the state through the simple, yet profoundly human, condition we call love. ■

[*Love* can be viewed in its entirety on YouTube, including English subtitles, at http://youtu.be/qDhWHZT_E7E]

KÖSZEGI ZOYA

“Here comes Zoya, the people’s daughter”. Youths leaning against the Gumi rubber factory wall teased me for my Russian name as I went by on the way to school. Zoya was the heroine of a popular patriotic novel in Russia at the time. I was named after my mother, who grew up in Estonia, but Russian names were not popular with some in communist Hungary in the 1950s. My name, and for most of my life my accent, have marked me as being different. “Here comes Zoya, the people’s daughter.”

The first big change in my life was when my brothers Frank and Peter and I were suddenly taken from our friends, our church, our orchard that we loved, our school and our relatives. Our family escaped Hungary in 1956 to become refugees; I suddenly went from a girl who knew 117 folk songs to someone whose only English was “No smoking, Fasten seat belts”, the notice on the plane to New Zealand. We chose New Zealand because my mother’s parents had immigrated to New Zealand in 1952. We had a joyous reunion.

Initially I found it difficult living in Auckland: the climate was different, I could not speak the language and I didn’t understand the social customs. I found it difficult to make friends. Slowly I learned to become a New Zealand teenager. My brothers and I loved dancing and being with our friends, while our parents looked on with concern. Before my first date, a Hungarian boy asked my father “Can I take

Zoya out?” My Father replied “Yes. And take her brother Frank as well.” I soon found ways of getting to dances and meeting boys by myself.

Like many young women I planned to get married and raise a family, but I also had a desire to teach the underprivileged. This created conflict in me for several years. Then, when I was twenty two, I decided that I would like to teach in the Islands and that becoming a missionary nun was the best way to do this. I would never know until I tried.

I was accepted. I prepared my clothes in a big suitcase: a black serge dress right to the ankle and other plain items with definitely no lace; these were hard to find. It was a very difficult goodbye: my parents were very upset, my brothers were upset, I was upset. I cried all the way down from Auckland to Wellington on the train that night. I met with a friend who also was going to the same convent. And so the two of us, encouraging each other, put our suitcases with her auntie and went out to a dance for the last night of our life in the world. We had a great time, then we went to a nurses’ home where my friend used to live. We climbed through a window and spent the night in some empty rooms. In the morning we stole out to take the train to Heretaunga to start training to be nuns.

It was like I was entering another world in another century; as if I was separated somehow from the rest of humankind – a world with its own rules, regulations and reasons why. We lived as a group; prayed together and worked together, with little privacy. After six months we were given a saint’s name. The name was decided for us, but we were given a piece of paper to make three suggestions. I wrote Zoya for all three. When we were receiving the names, all kneeling in front of the altar, the priest flipped my piece of paper over and “from now in the Missionary Sisters of the Society of Mary you will be known as Sister Zoya”. Wow! I was very pleased.

After my training came the wonderful moment that I was looking forward to, when I could go to the Islands and start teaching. We were only allowed a small amount of luggage;

to be a good missionary you have to be able to pack up in an hour and be ready to leave. At first I was sent to a big secondary school in Tonga. I was very surprised with the whole atmosphere. The Kingdom of Tonga is a flat, dry island and is hot, so we had to sew new white dresses. My students’ English was limited, and at the start my Tongan was nil. I had to learn to speak slowly and to write things on the blackboard.

I started teaching science: physics, chemistry and biology. I was dismayed – the science room was very shabby and simple. I didn’t have the equipment to teach with and hardly any text books, certainly no exercise books. I didn’t know how I was going to teach the curriculum. I received some help from my parents to get some paint and we painted the lab a beautiful green. The children, of course, helped me. After a while I’d just look on and they took over and did all the work. And I obtained some special exercise books from New Zealand that had one side unlined and the other side lined, so my students were able to write up their experiments with some beautiful diagrams. When the New Zealand inspectors came, they were very much taken by these exercise books of the children and showed them to other teachers.

I loved my teaching, I loved my students. They were very warm-hearted and lively, though they could be naughty. I had a reputation of seeing the good side of problem students, the ones that nobody could cope with. At staff meetings when these students were discussed, they always asked me last because I would always find something good about them. Often the student was given another chance.

I lived in small convent with other nuns, mostly Tongan. Because of my ways and my accent, people picked me as somebody different – even my students who didn’t speak English very well. I was known as the Hungarian nun. One day another teacher asked me to tell her students about Hungary. These students had such little idea about the outside world, that it was hard to teach New Zealand subjects like geography and history. So I put a Hungarian embroidered dance

apron over my habit, put some Hungarian music on and danced. The class was taken by this nun dancing around the room. I told them about Hungary and our people.

Later on some of our students came back to the school to teach. We found they did well and because they were Tongan they could relate with their students much better. It was time for me to move on. My parents were then quite old and sick. I asked to be transferred to New Zealand, where I ran a girls' hostel for eight years. I had to learn to do that on the spot. After twenty three years in the Islands I found New Zealand very different, not just to the Islands, but to the New Zealand I had left 23 years earlier. Even life in the convent was less rigid, and I found it difficult to give up wearing my habit and start wearing ordinary clothes.

Over the years I also changed. My world-view changed immensely, as a result of reading, talking with people, listening to my students; sometimes I think it just happens within anyway, with maturity. I was interested in ecology, the environment, and astronomy. I

struggled to reconcile my new ideas with my religious life, which I came to see was more in the 19th century. I felt maybe I'd done something wrong, maybe if I prayed more it could come right, but it didn't. In the end I just had to move with my own changes.

I told my superior that I would like to have time out. What I really wanted to do was to go out to experience life of the 21st century. I went and I lived in a flat in Blockhouse Bay and lived there for a year. I worked teaching, tutoring students in the evening and with families with special needs children in the daytime. During that time I realised that I would never be able to live as a nun again, but I took a while to make my final decision to leave.

During that time I met Peter Hopcroft. At first we were just friends. In time our relationship deepened and now we have been together for twelve years. We live together with Peter with great love and understanding. To my delight, Peter loves my Hungarian cooking. And for a few years he danced with me in the Hungarian dance group, Csárdás.

I love our lively, colourful dances; I look after

our beautiful embroidered costumes and sometimes make costumes myself. I enjoy meeting up with my friends and keeping in touch with old school friends in Hungary. My first job was sewing bags in my father's factory in Lorne St, Auckland, and now for the last eight years I have worked part-time as a machinist, sewing organic mattresses for babies. To our great joy, Peter's son and his wife have two beautiful little girls, Olive is

five years old and Amber two and a half. They come to our place Friday afternoons and stay with us until Saturday. We love them very much. They call me "Nagymama".

My life has had many big changes, taking me from what is safe and familiar to the new and strange. Change brings grief and closure, but it also brings me energy and new life.

* * *

„Itt jön Zoya, a nép lánya.” Suhancok csúfoltak így háttal támaszkodva a Gumigyár falának amint iskolába mentem: Zoya egy orosz hős volt egy novellában. A Zoya nevet édesanyámtól kaptam, aki Észtországból való. Az orosz nevek nem voltak népszerűek Magyarországon az 50-es években. A nevem ott és az angol kiejtésem itt is mindig elkülönített. „Itt jön Zoya, a nép lánya!” Az első nagy változás az életemben akkor történt amikor szüleimmel, Feri és Péter öccseimmel elhagytuk barátainkat, templomunkat, a szép gyümölcsöst ahol felnévelkedtünk, iskolánkat és rokonainkat. 1956-ban menekültek lettünk. Én, aki 117 népdalt tudtam kívülről, most hirtelen csak annyi angoltudással érkeztem Új-Zélandba, mint amit a repülőn tanultam: „No smoking. Fasten seat belts.” Új-Zélandot azért választottuk, mert anyai nagyszüleim 1952-ben ide emigráltak. Örömteljes volt a viszontlátás.

Eleinte nehéz volt Aucklandba beilleszkedni: más éghajlat, nem értettem a nyelvet és a szokásokat. Nehéz volt barátságokat kötni. Lassan beleszoktam az új helyzetbe: megtanultam új-zélandi kamaszlánynak lenni. Testvéreimmel szerettünk társaságba járni és táncolni, amit szüleink aggóva figyeltek. Az első randevúra egy magyar fiú kérte apám engedélyét: „Elvihetem Zoyát moziba?”, az apám úgy egyezett bele, hogy: „Igen, és a Feri is veletek megy!”. De ettől függetlenül találtam módot rá, hogy fiúkkal találkozzak és táncolni járjak. Más fiatal nőhöz hasonlóképpen én is azt terveztem, hogy férjhez megyek és családot alakítok. De volt egy másik vágyam is, hogy hátrányos helyzetű fiatalokat tanítsak. Éveken át

konfliktust okozott ez a kettősség. Huszonkét éves koromban elhatároztam, hogy legjobb lesz, ha a Polinéziai szigetekre megyek misszionárius apácaként. Sose tudom, hogy milye n lesz az, míg meg nem próbálom. Jelentkeztem, és elfogadtak a misszionárius rendbe. Összekészítettem ruháimat erre a célra egy bőröndbe, fekete, földig érő ruha és egyszerű holmi, semmi csipkével, amit nehezen találtam. Nagyon nehéz volt a búcsú, szüleim, testvéreim és én is bánkódtunk. Egész úton éjjel a vonaton Aucklandtól Wellingtonig végig sirtam. Találkoztam egy barátnőmmel, aki szintén a zárdába készült. Bőröndjeinket leraktuk a nagynénjénél, aztán egymást biztatva elmentünk táncolni az utolsó estén kinn a világban. Nagyon jól éreztük magunkat, aztán mentünk éjjel az ápolónők szállására, ahol barátnőm lakott míg ápolónő volt. Volt ott üres szoba ahova bemásztunk az ablakon keresztül és ott aludtunk. Aztán másnap reggel kilopakodtunk és elmentünk vonattal Heretaungába a novícia kiképzőbe. Olyan volt mintha egy másik világba, más századba léptünk be volna. Mintha valahogy el lettünk volna választva az emberektől. Egy külön világ volt ez, saját rendjével és a szabályok sajátos értelmezésével. Csoportban éltünk, imádkoztunk, dolgoztunk; kevés magánéletünk lehetett csak. Hat hónap múlva egy szent nevet kaptunk. A nevet ők határozták meg, de előzőleg nekünk is volt három választásunk. Nekem mind a három választásom a Zoya név volt. Oltár előtt térdelve egy sor novícia, a pap egy lapocskát megfordított, és mondta: „Ezentúl a Missionary Sisters of the Society of Mary rendjébe Zoya nővér vagy” – megkaptam a nevem, nagyon boldog voltam. A kiképzés után jött a csodálatos esemény, amire vágytam: a szigetekre mehetek tanítani. Csak kis csomagot vihettünk magunkkal, – egy jó misszionárius egy óra alatt össze tud pakolni mikor mennie kell. Tongában egy nagy gimnáziumban szólt a kiküldetésem. Nagyon meglepett az egész légkör. A Tongai Királyság lapos, száraz, meleg sziget. Új fehér ruhákat kellett varrunk. Tanítványaim angol tudása nagyon kevés volt, az én tongai nyelvtudásom pedig nulla. Lassan kellett beszélnem és mindent a táblára föl kellett írnom. Tanítottam fizikát, kémiát és biológiát. A természetten terem igen egyszerű volt, szegényes berendezéssel. Nem volt megfelelő felszerelés a tanításhoz: alig néhány könyv, füzetekről szó se volt. Nem tudtam, hogy fogom az anyagot megtanítani. Szüleimtől kaptam segítséget és vettünk festéket: kifestettük a termet szép zöldre. Tanítványaim segítettek aztán át is vettek a festést. Új-Zélandból szereztem füzeteket, amelyeknek egyik oldala üres volt, a másik vonalozott. Ebbe írták a kísérleteket szép rajzokkal, ábrákkal. Mikor az iskolai felügyelők jöttek Új-Zélandból ezeket a füzeteket kiválóknak tartották és elvitték más tanároknak megmutatni. Szerettem tanítani, szerettem a tanítvá-

nyaimat, melegszívűek és elevenek voltak, de tudtak rosszködni is. Lassan elterjedt a hír, hogy a problémás gyerekeket partfogásomba veszem. Tanári gyűléseken mikor problémás gyerekről volt szó engem kérdeztek utolsóként, mert mindig találtam jót mondani róluk. Sokszor így kaptak ezek a diákok még egy lehetőséget.

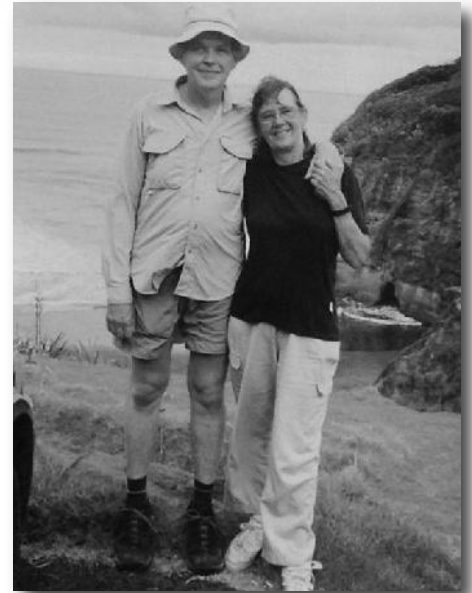
Kis közösségben éltem nővérekkel, többnyire tongai származásúakkal. Különböztem tőlük, másképp viselkedtem, a kiejtésem miatt is feltűnt, hogy más származású vagyok. Még a tanítványaim a kevés angoltudásukkal is észrevették. Úgy ismertek, mint a „magyar nővér”. Egyik tanárnok megkért, hogy meséljek az osztályának Magyarországról. Ezeknek a tanulóknak olyan kevés élményük van a külvilágról, hogy nehéz új-zélandi tantárgyakat, mint földrajzot, történelmet tanítani. Felvettem egy szép hímzett magyar kötényt a ruhámra, magyar zenét tettem fel és táncoltam. Az osztály elámult, illet még nem láttak: egy apáca körbe táncol a tanteremben. Aztán meséltem nekik Magyarországról és a népünkről.

Idővel a saját tanítványaink elvégezték a tanári képzést és visszajöttek az iskolába tanítani. Nagyon jól tanítottak és jobban megértették a tanulókat, mivel ők is tongai származásúak voltak. Eljött az idő, hogy továbblépjek. Addigra a szüleim idősek és betegek voltak és megkértem a főnököt, hogy helyezzenek át Új-Zélandba.

Nagy változás volt ez a szigeti élet után. Új-Zéland is sokat változott a huszonhárom év alatt, míg a szigetekeken voltam. Még a zárjai élet se volt már annyira merev. Sok nővér már felhagyta a rendbeli öltözetet és civilben jártak, amire nehezen álltam át. Egy lányotthonat vezettem nyolc éven át, amit ott helyben kellett megtanulnom.

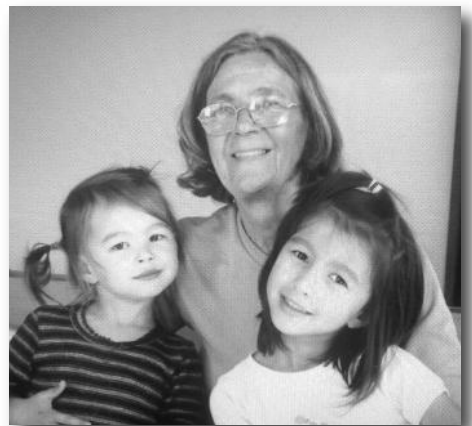
Az évek során én is megváltoztam. Világnézetem alaposan átalakult a tanítványaimmal és más emberekkel való beszélgetés és a sok olvasás következtében. Úgy gondolom ez elkerülhetetlenül bekövetkezik az élet során. Érdekel a környezetvédelem, ökológia és a csillagászat. Nem tudtam új meglátásaimat a zárjai étellel egyeztetni, ami már úgy tűnt, mintha megállt volna a 19-ik században. Először rossz lelkiismeretem támadt az ilyen gondolatok miatt, és azt reméltem, hogyha többet imádkozom, akkor elmúlik, de nem úgy történt. A végen el kellett fogadnom a változást és elhatároztam, hogy továbblépek.

A főnövéreknek azt mondtam, hogy szeretnék egy időre kilépni a rendből és világi életet élni. Igazán azt akartam, hogy átélhessem az életet a 21-ik században. Egy évig Blockhouse Bay-ben éltem albérletben, munkát vállaltam: este magán-tanítványokat tanítottam; nappal olyan családoknál dolgoztam, ahol speciális gondozást igényelt a gyermek. Ezalatt rájöttem, hogy nem tudok többé apácaként élni, de még eltartott egy ideig, míg elhatároztam, hogy kilépek. Ebben az időben találkoztam Péter Hopcroft-

tal, egy új-zélandi férfival, akivel eleinte csak jó barátságban voltunk. Aztán később a kapcsolat elmélyült és most már tizenkét éve együtt vagyunk nagy szeretetben, megértésben. Örömmre Péter szereti magyar főzésemet. Néhány évig táncolt velem a Csárdás tánc csoportban. Nagyon értékelem a szép magyar táncokat. A táncruhákra ügyelek és néha varrok a csoport részére. Örömmel jövök össze magyar ismerőseimmel és tartom a kapcsolatot volt osztálytársaimmal Magyarországon.

Az első munkahelyem az apám táskagyárában, a Lorne Street-en, Aucklandban volt, ahol varrónőként dolgoztam; most az utóbbi nyolc éve részmunkaidőben ismét varrónő vagyok: egy kis műhelyben biomatracokat varrok kisbabák részére.

Örömkre szolgál, hogy Péter fiának és menyének két aranyos kislánya van; Olive öt, és Amber két és fél éves. Eljönnek hozzánk minden péntek délután és nálunk vannak szombatig. Nagyon szeretjük őket. Úgy szólítanak engem, hogy „Nagy mama”. Életem során nagy változásokon mentem át. A megszokott biztonságából szokatlan és ismeretlen utakra léptem. A változás gyakran hozott szomorúságot, szorongást és lezárást, ugyanakkor hozott megújult erőt az újrakezdéshez és örömet egy új élethez. ■

Hungry for Hungary

– Rebecca Tait

Szervuszatok, Becky vagyok. Én Új-Zélandról jövök és huszonegy vagyok. Az államigazgatásban dolgozom és Magyarot tanulok. My Grandmother is Maria Tait nee Dávid. She was born in Kaposvár. I have always been drawn to this exciting foreign part of my bloodline. As little girls my sisters and I would often sit up in bed early mornings listening to my Grandmother tell us stories about her adventures growing up in a foreign country. I'm sure my eyes would have doubled in size as this is where my passion for Hungary began.

At school I always picked Hungary to study when I could. I drew maps in social studies, I interviewed my Grandmother for social studies, I researched for history. Finally at university I studied the Hungarian Cuisine to teach a class about it and cook a three-course meal for them. Much to my delight I had the opportunity to experience all of my hard work for myself mid last year!

A year ago I applied for a scholarship through the Balassi Institute to go and study Hungarian in Budapest for a month at their summer school. I didn't think my chances were high at the same time so I applied for a job working on Mount Hutt in the South Island for a ski season. I took this job and packed up my life to move to Methven, only to open up an email a week after settling in that congratulated me on been offered the scholarship. I had been given 24 hours to reply with my acceptance. Tipping my life upside down for the third time that year my family and I decided we would make it happen.

Only 6 weeks later did the reality of what I was doing sink in as I sat alone on a plane bound for Singapore. Thirty-six hours later exhausted, crampy and a little nervous I get my first gulp of Hungarian air. I had previously tried to teach myself some Hungarian greetings and basics with a programme I had downloaded. I was so excited to hear real Hungarian for the first time. I had my greeting all planned out and I had practiced it on the plane but within a matter of moments I had been greeted and put into the taxi, it was all over so quickly I didn't have a chance to say anything! I remember watching out the taxi as we whizzed around town trying to take in my surroundings and get my bearings. When our car come to a stop I looked around expectantly for someone to jump out, but no one moved. I took this as my cue and retrieved my bags from the driver and stood in front of the Balassi Institute for the first time. After carrying my 25 kilo bag and hand luggage up

what felt like a million steps I was greeted by what seemed, at the time, like two very foreign men. They barely spoke any English! I did not know that I was about to make my first Hungarian friend. The weather in Budapest was, of course, the polar opposite to the weather in New Zealand and I was melting in the heat. I had no food or anything to drink and I had been travelling for the last 36 hours. Unsure about whether or not I could drink the water I went down to the reception desk to see where I could buy some. The security guard who I had met earlier was still at the reception desk. I attempted to perform what it was I wanted to ask him as language was causing a huge barrier. With many hand gestures and funny looks from him he took me outside and began to perform his answer to my question and pointed me in the direction of a shop. This event left me highly embarrassed but I created a friendship with him through our lack of understanding of each other. Whenever I would go through the reception area I would greet him with my newly acquired Hungarian skills and he would see me progress to becoming more confident and sure of myself with the language. I would be able to greet him and thank him every time he saw me coming and opened the gate for me.

After a rather lonely 24 hours, with minimal contact back home, (thank goodness for facebook!) I was greeted by my new roommate for the first time. When the door sprang open abruptly, I was unsure what to expect, but in a split second I blurted out "hi". I found out later that this was much to her relief as she was just as nervous as I was about whether or not we would be able to communicate.

Alyssa was from Indianapolis and was at the Balassi with another friend from university – Brett. I really hit the jackpot with these two as they had both studied Hungarian at university which is how they managed to get their scholarships. They became my second teachers as whenever we were out and about I would learn from them, as well as being able to ask them questions about my homework. Brett had even previously been to Budapest which is why he chose to study Hungarian as he fell in love with Budapest and all things Hungarian. He had a great sense of direction and became our tour guide around the city only getting us lost a few times! We quickly became great friends and I still talk to them to this day, Brett is even going to be teaching Hungarian at his university next year.

Our regular days consisted of 4 hours of morning classes; sometimes we had lectures in the afternoon which could be pretty hard to stay awake for in the heat and dark! Otherwise we were out and about on trips seeing the city and all it had to offer. My classmates were both shocked and surprised to hear that I was from New Zealand, 36 hours worth of flying to get to Budapest and that back home it was in fact winter. There were people from all over the world in my class, Indonesia, Canada, America, Brazil, France and my saviour was a girl from Croatia. She was a university lecturer in Turkey teaching Croatian. She was able to help me when I didn't understand, as the teacher told us that she "didn't" speak English. She called me her teacher as she asked me to help her with her English, however, she would have taught me more Hungarian than I taught her about English!

We visited all sorts of places, explored the malls, the Zwack Museum, Parliament, Lake Balaton, we did wine-tasting, saw the Terror House Museum and wandered the Castle District. Apart from all the shopping and gelato eating I did on our afternoons off, my favourite activity was the folk dancing trip we took. We caught a train out to Old Buda and indulged ourselves in some seriously good culture. We started with a warm up – some beer and Kobci. Kobci was a speciality made by the outdoor pub we were at. This wonderful creation was made up of delicious toasted flat bread smeared with garlic sour cream, dusted with a spicy ground sausage, freshened up with some cucumber and some of the most amazing Hungarian tomatoes I have ever tasted! A young man had a small group of people up dancing as a folk band made up of three band members and an incredible singer played. He was loud and energetic – it did not take him long to get more and more people up jumping around. We had so much fun dancing together, holding hands making circles, jumping and clapping. We only took one break to watch the Olympic Women's Water Polo match, Hungary vs Australia. We all crowded around one small flat screen TV attached to a tree to watch the game go into double overtime. It was like being back home all watching rugby together and it was a nice touch to the night.

St Stephen's day was the start of our last week in Budapest. We had a true Hungarian experience as we wandered the festival in the castle district, looking at stalls and eating food. It was easily the hottest day we had in Budapest; it was the only time I got burnt in the city. After that we moved towards the river where people had flooded the streets to watch the fireworks display. It was magnificent, lasting well over 30 minutes and they had fireworks going off in front of Parliament on the water as well as on the other side of the Chain Bridge. The finale even consisted of the Chain Bridge being lit up with shooting fireworks. It without doubt beat any Guy Fawkes display I have seen in Wellington!

I was lucky enough to have this once in a lifetime opportunity thrown into my lap, it didn't come without some stress but no trip ever does and boy was it worth it in the end! I now hold my Hungarian Passport ever so proudly. Hungary is a country that is so rich in history, with such a strong culture and a great sense of togetherness in such a different way to New Zealand. I know that I will return in the near future – I have barely skimmed the top of adventures to be had in Hungary and I look forward to learning more about the country and language.

Én budai lány vagyok, de Pesten születtem, az egyik Klinikán. Talán ezért szeretem annyira a csodálatos, a környezetben enyhet adó pesti fasorokat, kerteket, parkokat, tetőterasz, udvari zöldterületeket és Pest kertvárosait. Először, mióta az eszemet tudom, úgy négyéves lehettem, amikor először találkoztam a pesti kert csodájával. Szüleimmel ellátogattunk egy az Operaház mögötti utcában álló házba, egy kedves-kedves ismerős hölgyhöz, aki egyébként az ötvenes évek egyik legnagyobb operaházi művésznője és emellett rendkívüli asszony, háziasszony és, mint az elegáns lakásához tartozó tetőteraszon kialakított kert bizonyította, kertművész is volt.

Magányos, egyedüli gyermekként én nagyon szerettem a felnőttek társaságát. Szerettem hallgatni tartalmas beszélgetéseiket, nevetni bolondozásaikon, de amikor elfáradtam, vagy nagyon nem értettem már mit is beszélnek, ha volt kert a házban ahol laktak, kikéredzkedtem a kertbe. A kert, számomra csodák helye volt, a zöldben, a tarkaságban, a változatosságban megmártóztam, mindig más volt a kert, mindig új, minden sarkában új mesék születtek. Azóta is látogatom itthon és a nagyvilágban a kerteket. Szeretek megpihenni bennük, így azokban a szép kertekben is, melyekről ebben a cikkben írok.

Sokáig a létezéséről sem tudtam, de azután, amikor arra adtam a fejem, hogy a csodálatos jogi pályát válasszam, hamar rábukkantam a Belvárosban, a Károlyi-kertre. Ez a remek kis kert 7825 négyzetméteren igazi különlegességet kínál az odalátogatóknak. Hangulatos percek, megnyugvást, de egyidejűleg, vidám gyermekzsivajt és az egyetemista fiatalok mindenkor kedves jelenlétét. A kert eredetileg a Károlyi Palotához tartozott, 1768-ban létesült, amikor a palota. A Károlyi család a múlt század húszas éveit körül azután eladta Budapest Fővárosnak. A

kertet Károlyi Mihály a Tanácsköztársaság alatt megnyitotta a köz számára, az első kommunista rezsim bukását követően zárva volt a kert, majd a II. világháborúban szinte teljesen elpusztult.

élő hagyományok:

PEST KERTJEI

- Krisztina Szegedy

Többször újjáalakították, végül a múlt század nyolcvanas éveiben nyerte el jelenlegi formáját. A kert látogatói a közelben meglátogathatják a Károlyi Palota kiállításait és élvezhetik a Károlyi Kávéház hagyományörző hangulatát is. A palotában remek könyvesbolt is működik.

Még mindig a Belvárosban sétálva, pár percre csak, a Múzeum körúton eljuthatunk a Múzeumkertbe. A Múzeumkert rengeteg történelmi emléket őriz. Már a kora is rendkívülinek számít: az első fákat 1855-ben ültették; a kert létrehozásának ötlete a Múzeum épületét is tervező Pollack Mihálytól származik, az első angol-parkra emlékeztető kert tervét pedig Petz Ármin alkotta meg. A parkosításhoz rengeteg ember hozzájárulása kellett, sokan facsemetékkel és pénzzel segítettek a Múzeumot, hogy az épülethez méltó kertet alakíthassanak ki. A kert sok neves személyiség emlékét is őrzi: Berzsenyi Dániel, Kazinczy Ferenc, Kisfaludy Károly, persze Arany János, Petőfi Sándor, Herman Ottó és mások is helyet kaptak a történelmi park fái alatt. A kert megnyitása után mindenféle társadalmi réteget vonzott: anyákat gyermekeikkel (akiknek külön játszótér alakítottak ki a parkon belül), fiatal suhancokat és persze a magányra vágyó szerelmesek is megtalálták benne a helyüket. A kert száz év viharos történelme lassan elhasználta, a megújulására 1973-ig kellett várni. A fákat újakra cserélték, örökzöldek és virágzó cserjék foltjaival díszítették a kertet, padok és sétányok hívogatják a látogatókat. Szakértőnk szerint még mindig a lépcsősor a legkedveltebb része a parknak, ahova sok egyetemista ül ki tanulni és napozni. A Nemzeti Múzeum kertjének legnagyobb eseménye természetesen a március 15-ei megemlékezés, amely minden évben nagyszabású előadásokkal vonzza a nézelődőket és ünnepelni vágyókat. A kert helyet ad az évenként megrendezésre kerülő Múzeum Majálisa elnevezésű rendezvénynek is, amelyre az ország minden tájáról érkeznek múzeumok mini-kiállításokkal, rövid bemutatókkal és egyéb programokkal. Kedvenc Múzeumkertemben, melynek hátsó kertjét a pesti szlengben „Muzi”-nak becézzük golyóztak valamikor a Pál utcai fiúk. Sajnos, bár a környék szépen fejlődik, igazi lüktető a forgalma a közeli helyeknek, mégis, a Múzeumkert, mostanában túl csendes. Ugyanúgy, a remek Múzeum Kávéház is, már csak esténként tart nyitva. Mégis, aki ellátogat a Múzeumkertbe és környékére, szép pillanatokat szerezhet magának.

A Pál utcai fiúk másik fontos színhelye, Magyarország első Botanikus Kertje, mely már a Józsefváros területére esik, a Fűvészkert. A Fűvészkert az eredetileg Winterl Jakab, a vegytan és a botanika professzora által 1771-ben

megteremtett első magyarországi botanikus kert utóda. Winterl halála után, 1807-ben munkatársa, nagyhírű utóda, Kitabel Pál, a XVIII-XIX.sz. nagy magyar polihisztorja vette át a botanikus kert vezetését, aki a Kárpát-medence természetrajzi feltárásában elvülhetetlen érdemeket szerzett. Közel 150 növényfaj első tudományos leírója. A Kárpát-medencét bejáró, 20 000 km-t is meghaladó gyűjtőútjainak legfontosabb botanikai eredményeit bemutató műből három kötet jelent meg, melyekben 280 színezett rézmetszetű tábla ismerteti a Magyar Flóra új és ritka fajait. Az 1799-1812 között megjelentetett képes flóra – Magyarország ritka növényeinek leírása és képei (Descriptiones et icones plantarum rariorum Hungariae) – a magyar tudomány örök kárára a hazai fizetőképes körök érdektelensége és a viharos külpolitikai helyzet (Napóleoni háborúk) miatt befejezetlen maradt. A Botanikus Kert azonban csak a reformkorban költözött végleges helyére. A reformkor a hányatott sorsú Botanikus Kert történetében is fordulópontot jelentett. József nádor támogatásával az Egyetem 80 000.- Ft-ért megvásárolja a Festetics család Józsefvárosban lévő 10 hektáros birtokát (1847). Ez a park, amelyben a Pollácz Mihály által tervezett – egy, a már a 18. században barokk stílusban épült földszintes épület kibővítésével – 1802-ben felépült vadászkastély is áll, azóta is az Egyetem kezelésében álló Botanikus Kert otthona. A Kert Linzbauer Ferenc sebészprofesszor igazgatósága idején indult nagy arányú fejlődésnek: 1864-65-ben felépül az európai viszonylatban is jelentős méretű, ma is álló pálmaház. Ekkor kapnak emlékoszlopot a kertben az első Magyar Fűvészkönyv szerzői, a növénytan magyar szaknyelvének megteremtői – Diószegi Sámuel és Fazekas Mihály, valamint a kert jelenlegi helyére kerüléséért, s a reformkor idején Pest városának színterében oly tevékeny szerepet játszó József nádor. A 19. század utolsó évtizedeiben Jurányi Lajos igazgató és Fekete József főkertész munkája nyomán éli a kert újabb virágkorát. A 12 000 fajt számláló gyűjtemény nemzetközi hírnevű. 1893-ban felépül az országban maig is egyetlen Victoria-ház, melynek nagy vízmedencéje a trópusi, különleges szépségű amazonasi tündérrózsának vagy a Paraguayból származó rokonának ad otthont. Az eredetileg angolpark-stílusban létrehozott kert, a természetes forrással táplált tóval,

szigettel, műromokkal tájképileg is szép látványt nyújtott a látogatóknak. Széleskörű népszerűségét azonban igazán Molnár Ferenc regényének köszönheti. A Pál utcai fiúk cselekményének fontos színhelye a Fűvészkert. Ez utóbbi elnevezés, mely a nyelvújítás korából származik, a regény nyomán terjedt el, s lett máig is használatos. A kiegyezés után a város (az egyesített Budapest) a századfordulóra már körülötte az egykor a város határaitól oly messzinek tűnő Botanikus Kertet. Az egyetemnek a gyarapodó lakosság és az orvostudomány fejlődése következtében több klinikaépületre van szüksége, mert a Mária- és Baross utcai épületek már szűknek bizonyulnak. Az intézetvezetők hiába hadakoznak, a Kert még az I. világháború előtt (1911-ig) elveszíti eredeti területének kétharmad részét. A regényes hangulatú és szakmai szempontból európai híru Fűvészkert területén sorra magaslanak fel a klinikák épületei. A Kertet 1960-ban országos értékű természetvédelmi területté nyilvánítják. A háború idején romba dőlt műemlék jellegű pálmaház rekonstrukcióján (1965-66) kívül egy új kutatólaboratórium létrehozása is ekkor valósul meg.

A Fűvészkert a Botanikus Kert a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetségének alapító tagja. A Botanic Gardens Conservation International www.bgci.org nemzetközi botanikus kerti szervezet tagja. Az Egyetem különleges oktatási egysége, s mint ilyen kedvező távlatoknak néz elébe: a több mint 230 éves múlt szellemének megőrzésével, a jelenlegi nemzetközi elvárásoknak megfelelően kívánja a Botanikus Kert folytatni tevékenységét. A napjainkban világszerte elfogadott meghatározás szerint a korszerű botanikus kert hosszútávon megőrzött, pontosan identifikált élő növényeknek olyan gyűjteménye, mely egyaránt szolgálja az oktatás minden szintjét, a tudományos kutatást, a széleskörű ismeretterjesztést, természetvédelmi és környezetvédelmi nevelést, s a veszélyeztetett fajok megőrzésével, mesterséges szaporításával eredményesen járul hozzá a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

Én, leginkább a minden évben megtartott Ginkgo-ünnep miatt szeretem. A Ginkgo fa, melyből egyet én is ültettem a saját kertembe, a Föld egyik legöregebbje és egyben legellenállóbb fája, mely ugyanúgy hozza különlegesen szép kis leveleit a szmogban, mint az erdő szélén. Azt mondják, a Ginkgo úgy harminc-negyven évesen borul először virágba...én még sosem láttam, de talán, egyszer majd a Fűvészkertben...

A Városligethez közel ott van pedig a számomra legeslegkedvesebb, az Állatkert. Hivatalos nevén Állat- és Növénykert, ami indokolt is, hiszen csodálatos növény-gyűjteménnyel is rendelkezik ez a rendkívüli intézmény, mely egyre fontosabb szerepet játszik a kihalt fajok védelmében is, komoly nemzetközi elismertséggel és kapcsolatokkal rendelkezik. Mi gyakran járunk az Állatkertbe, különösen, mert büszke örökbefogadói vagyunk (az Állatkerti Alapítványon keresztül) Lulunak, az egyik orrszarvúnak és Hedvignek, az egyik hóbagolyoknak.

Az Állatkert története is a reformkorban kezdődött. Egy magyarországi állatkert alapításának gondolata már a reformkorban, az 1830-as, 1840-es években felvetődött. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, majd

az utána következő évek viszonyai azonban nem kedveztek a létesítésnek. Hosszabb szünet után, 1859-ben került szóba ismét a létesítendő állatkert ügye. Az alapítási eszme úttörői közül Xántus János zoológus, etnográfus és utazó, Szabó József geológus professzor, Kubinyi Ágoston, a Magyar Nemzeti Múzeum akkori igazgatója és Gerenday József, a Fűvészkert igazgatója voltak a leginkább tevékenyek. 1864-ben, a Magyar Királyi Helytartótanács jóváhagyásával megalakulhatott az „Állatkerti Részvénytársulat”. A szükséges tőkét részvényjegyek kibocsátásával igyekeztek biztosítani. Időközben Pest Szabad Királyi Városánál sikerült elérni, hogy 1865. szeptember 5-én, az akkor még Városerdőnek nevezett Városligetből 31 katasztrális hold és 600 négyszögöl (mintegy 18 hektár) területet a város harmincévi használatra díjmentesen (pontosabban évi egy arany jelképes bérleti díj fejében) átengedjen állatkert létesítése céljából. A park beosztásának tervét Petz Ármin városi főkertész készítette, az épületek megtervezésére pedig Szkalnitszky Antal és ifj. Koch Henrik kapott megbízást. Reitter Ferenc és Vogel József városi mérnökök vezetésével alakították ki a ma is meglévő, akkor 900 m²-es víztükrű Nagy-tavat, illetve az azt tápláló fűrt kutat is. Az építési munkálatok befejezésére az 1866-os évben került sor, és az állatállomány nagyobbik részét is ekkor szerezték be. Az igazgatói tisztséget egy rövid ideig Leopold Fitzinger müncheni zoológus töltötte be, majd a megnyitás előtt lemondott, és Xántus Jánost nevezték ki igazgatónak. Az Állatkert végül 1866. augusztus 9-én, csütörtökön nyitotta meg kapuit. Ekkorra a kertben 11 nagyobb és több kisebb épület készült el, és mintegy 500 állatot láthatott a közönség. Az állatállomány ekkor még főleg az európai fajokból állt, de Erzsébet királyné például egy zsiráfot ajándékozott az Állatkertnek.

1914-ben kitört az első világháború, amely komoly nehézségekkel szembesítette Lendl Adolfot és munkatársait. A háború alatt az állatkert nem tudott megfelelő mennyiségű és minőségű takarmányt vásárolni az állatoknak, így elsősorban az egzotikus fajok pusztultak, míg a végén az egyszerű szalmát is nehéz volt beszerezni. Az akvárium lakóinak java része is elpusztult, hiszen tengervizet sem lehetett hoztatni. A férfi állatpolók többsége a fronton harcolt, így a cég munkaerőhiányban is szenvedett, amelyet úgy próbáltak megoldani, hogy a fronton harcoló alkalmazottak családtagjait foglalkoztatták helyettük. A háborús időszak alatt is jelentős volt a szaporulat, de a körülmények miatt az újszülöttek nem éltek

sokáig. A török követség kérésének politikai okokból eleget téve átépítették az Elefántházat, mivel szerintük az egy mecsethez hasonlított.

A két világháború alatt újra fejlődésnek indult Állatkertben a második világháború hatalmas károkat okozott. Az előző háborúban is előállt ellátási problémák és emberhiány csak a kisebbik gond volt, sajnos az Állatkert Budapest ostromakor a frontvonalba került. Súlyos bombatámadások érték, aminek következtében az állatok és az épületek java elpusztult. Az ostrom elvonultjával a kiéhezett lakosság végzett az állatokkal. A háború előtt még 2500 példány élt a kertben, a háború végére 15 maradt életben, az Állatkert rettenetes képet mutatott. Az intézmény összes dolgozójának összefogása eredményeképpen a kertet 1945. május elsején újra megnyitották, miután a romokat eltakarították, és sikerült egy pár újabb állatra is szert tenni, amelyeket az egyetlen megmaradt Elefántházban szállásoltak el. A háborút követő pár évben nagyon lassan folyt a helyreállítás, építőanyag hiányában.

A Rákosi rendszerben, – mint akkor minden intézményben – munkásigazgatót neveztek ki az Állatkert élére egy cipőfelsőrész-készítő munkás személyében. Az Állatkert szakmai vezetését 1956 és 1967 között kapta vissza, amikor az állatkert vezetésével dr. Anghi Csabát bízták meg. Még osztályfelügyelőként ő vizsgálta először behatóan a zsiráfborjak növekedését, a különféle zebra-fajok és alfajaik csikozatnak alakulását, valamint ő volt az, aki elindította a törzskönyvezést az állatkertben. Tudományos alapokra helyezte a kert működését, számos tudományos kutatást indított el. Kérte az Akadémiát és a fővárost, hogy az állatkert kapja meg a tudományos intézet besorolást. Ezt 1956 nyarán meg is kapta. 1957-ben ismeretterjesztő füzet sorozatot indított Zoo Budapest címmel.

Az 1990-es években egyre nagyobb hangsúlyt kapott a kert népszerűsítésére különféle programok, szórakozási lehetőségek által, amelyek egyúttal az ismeretterjesztést is szolgálták. A kert már ekkor szerepet vállalt a környezetvédelemben. Az egyik legfontosabb esemény volt a Pálmaház átadása, kilenc évnyi rekonstrukciót követően. Az épületet az eredeti, 1912-ben átadott szépségében állították helyre, egyben bővítették a bemutatott növény- és állatfajok számát is.

Az állatkerti épületek kiemelkedő szépségét nemzetközileg is elismerik. 2001-ben az 1999 márciusában átadott, felújított Elefántház Europa Nostra-díjat kapott. A szervezet 1964 óta díjazza az épített nemzeti örökségek megővását. A díjátadásra Maastrichtban került sor, a díjat Henrik dán herceg adta át. Az esemény alkalmából emléktáblát helyeztek el az épület falán.

Az Állatkert teljes felújítása tovább folyik és a kert is terjeszkedik. Érdemes megemlíteni, hogy az Állatkert melletti Gundel éttermek (a Gundel, a Gundel-pince, a Bagolyvár) mellett megnyílt mostanra a Gundel Cukrászda is, melyek bármelyikének meglátogatása remek kiegészítő program lehet egy állatkerti sétához.

Pest kertjei, a többiek is, melyek még számosan vannak, mind, szeretettel várják a látogatókat. Egyes kertek különleges művészeti vonatkozásokkal is, de ez, legyen már a következő cikk: a „Kertek és művészek” témája. ■

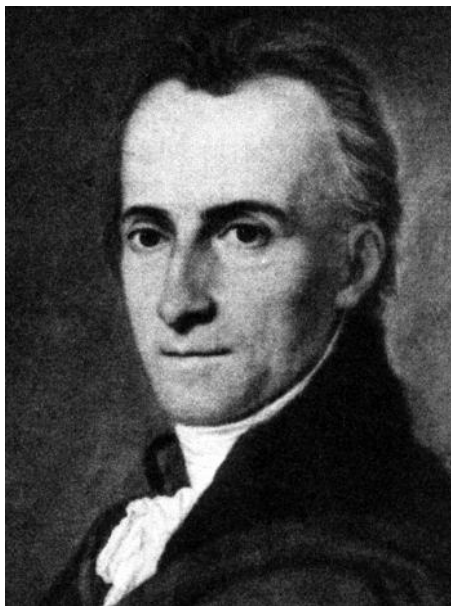

"kopogtatás nélkül bejöhetsz hozzám"

József Attila

KAZINCZY FERENC

(1759 - 1831)

Kazinczy Ferenc gazdag munkásságának nagyobbik része a felvilágosodás rövid emberöltője utánra esik, de nemcsak azért tartozik a világság nemzedékéhez, mert akkor indul, és annak az egyik jellegzetes alakja, hanem azért is, mert éppen ő az, aki továbbviszi a felvilágosodás eszmevilágát és hevületét, hogy a sötétség évtizedeiben a legeslegfőbb ösztönző legyen, s megérve még a reformkor kezdetét is, összekötő kapocsként vehessük tudomásul a XVIII. század újító szelleme és a XIX. század romantikája között. Kazinczy még Bessenyeitől kapta az ösztönzést, és Kisfaludy Károlyon keresztül Vörösmarty nemzedékének is ösztönzője lett. Kazinczy Ferenc 1759-ben született művelt, könyvet, zenét, képzőművészetet kedvelő módos középnemes családban. Írói hajlamai kisgyermek korában kezdtek gyaníthatókká válni, emellett jó érzéke volt a festéshez, rajzoláshoz is, az olvasás pedig szinte mámorba ejtette. S mindez nem volt szüleinek ellenére, akik örültek, hogy első gyermekük minden bizonnyal író lesz. A Kazinczy család ama ritka nemesi körökhöz tartozott, ahol becsülete volt az írónak. Apja tehát minden módon pártolta tanulni akarását, és amikor az apa viszonylag fiatalon meghalt, az egyszere

erélyes, gyengéd és céltudatos anya állt pártfogóan mögötte.

Már kisiskolás korában, latin és német nyelvtanulás közben megpróbálja olvasmányait magyar nyelvre fordítani. Tizenhat éves sincs, amikor kezébe kerül Bessenyei legelső, még németül írt kisregénye. Eredeti címe: *Der Amerikaner*. Felvilágosodott szellemű, szatirikus hangvételű történet és elmélkedésvallásról, erkölcsről, szokásokról Voltaire modorában. Kazinczyt elragadja ez a világos, ésszerű valóságlatás. Magyarra fordítja a kisregényt ilyen hosszú címmel: *Az amerikai Podoc és Kazimir keresztyénvallásra való megtérése*.

Anyjának is, tanárainak is tetszik a fordítás, mire egy kassai nyomdában kinyomatja, anyjának ajánlja, és tiszteletteljes levél kíséretében elküldi Bécsbe Bessenyeinek. Bessenyei pedig elismerő, buzdító levélben válaszol. Ez a korai kapcsolat a magyar felvilágosodás főalakjával nemcsak megerősíti önbizalmában, de vágyait hivatástudattá emeli. Programszerűen fordul a bécsi testőrök művei felé, és felfedezi Báróczy próza fordításait. Elragadja a választékos és előkelő stílus. Életprogramjának tekinti már ekkor, hogy az anyanyelv csiszolása, gazdagítása és a magyar irodalmi stílus jogának elismerése lesz a fő feladata. Báróczy példaképének tekinti, s nemsokára Baróty Szabó Dávid megjelenő verseskönyvében találkozik az új költői törekvéssel, a deákos verseléssel. Maga is gyakorolni kezdi a disztichonokat, hogy hamarosan a kor legjobb epigrammaköltője, ennek a minden másnál tömörebb költői műfajnak klasszikusa legyen. Befejezve tanulmányait, ő is, mint oly sok magyar értelmiségi akkor is, azóta is, jogi diplomát szerzett. Kassán lett egy rövid időre ügyvédjelölt. Ez időben kerül fel néhány hétre Pestre, ahol megismerkedik Ráday Gedeonnal. Ez a találkozás is döntő jelentőségű. Rádaytól tanulja meg a rimes jambust, a nyugat-európai verselést, amelyet majd ő kezd el népszerűsíteni.

Ügyvéd sohasem akart lenni, csak éppen belekóstolt a joggyakorlatba; igazából az irodalom és a közművelődés izgatja. Ezt az

értelmesebb megyei urak tudomásul is veszik, és Kazinczyt hamarosan kinevezik iskolai inspektornak, azaz tanfelügyelőnek. Ezt a hivatását évekig lelkesen és lelkiismeretesen látja el. Közben Kassán Baróty Szabóval és Bacsányival megteremtí a folyóiratot, a *Magyar Museumot*. Bacsányival azonban kezdettől fogva sehogyan sem fér össze. Bacsányi túl nyers Kazinczyinak, Kazinczy finomkodó Bacsányinak, kölcsönösen féltékenyek is egymásra. Végül is Kazinczy kiválik a *Magyar Museumtól*, és saját folyóiratot indít, az *Orpheust*.

Ez időben már ismeri a német kortársakat, lelkesedik a szentimentalizmusért, amely abban az időben az érzelmek szabadságát jelentette; lelkesedik Goethéért, aki a leghíresebb szentimentális regényt, a *Werther*t írta; de ugyanúgy lelkesedik Shakespeare-ért, a nagy indulatok klasszikusáért. Lefordítja a *Hamletet*, fordít Goethéből, magyarra átdolgoz egy német szentimentális regényt, amely *Bács megyei öszveszedett levelei* címen jelenik meg. Könnyeden versel a német érzelmesebb modorában, és irodalmi-kritikai hangú epigrammákat ír.

Hamarosan az ifjaknak az a része, amely az érzelmek szabadságára esküszik, őt tekinti irodalmi vezérének, és az *Orpheust* a folyóiratuknak. Ezt az irányt nevezik akkoriban németesnek. Rengeteget dolgozik, ír, fordít, kapcsolatokat tart az írőkkel. És közben szabadkőműves. Tagja a forradalmat előkészítő titkos páholyoknak. És ő is vádlottja lesz a Martinovics-pernek. Előbb halálos ítélet, azután hosszú fogság Spielbergben, Kufsteinban, Munkácson. Több mint hat évig, egészen pontosan - ahogy nemegyszer leírta - 2387 napig volt súlyos börtönben. Negyvenkét éves korában kerül ki, 1801-ben. A börtönben megöszült. De akarata erősebb, teste szívósabb, mint valaha. Szabadulása után rövidesen megnősül. És munkához lát. Anyja halála után a családi birtok szétesztődik, rokonai ki is játsszák, neki és új családjának csak a bányácskai szerény kis birtok jut Sárospatak közelében. Ezt a Bányácska falut ő nevezi el Széphalomnak. Sok idővel később az ő emlékére hivatalosan is így nevezik el.

Kazinczy Ferenc-mlékely, Sátoraljaújhely-Széplak

Ennek jövedelméből fedezi irodalmi kiadásait is. Örökös anyagi gondok közt él tehát, de ez nemigen izgatja. A cél: a munka. A felvilágosodás korának a Martinovics-perrel vége. Az ország nagyobb elnyomatás alatt él, mint valaha. Kazinczy úgy véli, nincs mód a politikai harcra, de a nyelvért és irodalomért folytatandó harc előkészíti a megfelelőbb időben újrakezdehető politikai törekvéseket. Annyit hoz át a világosság korából az elsötétült korbá, amennyit lehetnek tart.

Bessenyei kiábrándultan elvonult Biharba, Bacsányi külföldön él, és kiesik a hazai fejlődésből. Verseghy kitűnő munkaerő, de nem alkalmas a vezérszerepre, Baróti Szabó sem eléggé haladó, sem eléggé politikus. Nem is lehet más az irodalmi vezéralak, mint Kazinczy. Neki a szervezéshez is kitűnő érzéke van. Munkásságának talán legjelentékenyebb része irdatlan levelezése, amelyet évtizedeken át folytat az egész élő irodalommal. Ezrével írja választékos nyelvvezető, irodalmi és kultúrpolitikai tárgyú leveleit, amelyekkel szervezi és összetartja az irodalmat. Egy ideig úgyszólván egy egész tudományos akadémia szerepét vállalja Széplakról. Közben verses és prózai fordításokkal ismerteti a világirodalmat, és csiszolja a magyar nyelvet. Saját versei közül legjobbak az irodalmi-esztétikai tárgyú epigrammák. Lírai versei inkább azért érdekesek, mert példát adnak, lehetőségeket mutatnak. Így például ő kezdi el nálunk a szonett költészetet.

Egyik legfontosabb tevékenysége, hogy vezéralakja a nyelvújításnak. Ez a nyelvújítás már ösztönösen megkezdődött a bécsi testőröknel, különösen Báróczinál. De Kazinczy felismeri, hogy mozgalmasszerűen, az egész irodalomnak és nyelvtudománynak fel kell venni a rendszeres munkát a nyelv gazdagítására. Törekvése azonnal kétfelől idéz ellenségeket. A konzervatívokat felháborítják az új kifejezések; a túlzók, akiknek lassanként semmiféle régi szó nem jó, óvatos maradinak tartják. Ő pedig

szilárdan áll ortológusok és neológusok között: keresi az összhangot a hagyományul kapott anyanyelv és a szükséges gazdagítás között. A történelem őt igazolta. De kortársai is egyre jobban látták az ő igazát.

A költők és írók, akiket buzdított, felfedezett, népszerűsített, tisztelték benne a költőt is, noha hatására és körülötte sokkalta nagyobb költők emelkedtek fel: Berzsenyi, Kölcsey, Kisfaludy Sándor, Szemere Pál, majd Kisfaludy Károly és vele a romantika, amely Vörösmarty felé mutatott. Kazinczy szinte a gyámja volt mindezeknek. Közben megjelent Csokonai is, de ezzel a talán valamennyinél nagyobb lírikussal sehogy sem tudott igazán megbarátkozni. Elismerete tehetségét, de nem ismerte fel igazi nagyságát.

Az ő kissé finomkodó finomságának idegen volt Csokonai erőteljessége. Ahogy az előbbi korszakban éppen Bacsányival nem tudott megbarátkozni.

Kétségtelen, hogy a kortársak között Kazinczy költészete finom, de igen halvány; maradandót csak az epigrammákban tudott fogalmazni. De ez a halvány költészet üdvös hatással volt a sokkal erőteljesebb kortársakra. Prózairóként ennél jelentékenyebb. Útirajzai és önéletrajzi művei, a *Pályám emlékezete* és a hagyatékában talált kitűnő *Fogságom naplója*, *Kármán Fannija* és a majd megszülető romantikus próza között a legjobb irodalmi színvonalat jelentik.

Igazi jelentősége azonban kultúraszervező, irodalomteremtő létében van, abban a kultúrpolitikai magatartásban, amellyel a felvilágosodás szellemét továbbvitte és vezérként képviselte a következő század első harmadában. 1831-ben, élete hetvenkettedik évében halt meg. Halálakor már javában tartott a reformkor, az irodalomban Vörösmarty, a kritikában Bajza volt a vezéralak, és diadalmasan hirdetett új világot a romantika. Ennek a magyar romantikának az a magyar felvilágosodás volt az eszmei gyökere, amelyet Kazinczy képviselt az elsötétüléstől az új fény derengéséig. ■

Forrás: www.mek.oszk.hu

A nyelvrontók

Rontott, mert építeni akart, Palladio; benne

Csak rontót látál, vad kora, jó ideig.

A művész érzette magát, s Neked én fogok, úgy mond,

Törvényt és példát adni, de nem te nekem.

S im áll a roppant csarnok, s bizonyítja: ki több itt,

A művész-e vagy a szolgai tompa szokás.

A nagy titok

Jót s jól! Ebben áll a nagy titok. Ezt ha nem érted

Szánts és vess, s hagyjad másnak az áldozatot.

A mi nyelvünk

Isteni bája a szép Hellasnak, római. nagyság, Francia csín, és német erő, s heve Hesperianak,

És lengyel lágyság! titeket szép nyelvem irigyel.

S ti neki semmit nem irigyeltek? Nyelve Homernak

S Virgilnek, ha találtok-e mást Európa határin,

Mely szent lantotokat ily híven zengve követné?

Dörg ő a nem csikorog: fut ha kell, mint férfi fut a cél

Nem tört pályáján: de szaladva, szökelve, sikamva.

Lángol keble, ajakán mély bánat leble sohajtoz,

S mint te, olasz s lengyel, hévvel nyögdeli szerelmét. -

Hull a lánc, közelít az idő, s mi közöttetek állunk.

A szép és a jó

Vesztett idő! veszett erkölcs! veszett poesis!

Nem kell nekem, ha mérget hoz, a lépes méz is.

Egy a szép s jó, egy a rossz s rút, mond a morál,

Pedig hamis ügy mellett az nem perorál.

Hiába szól őellene az új aesthesis,

Csal a ravasz, bolondnak jó még a fapéz is;

Őrizkedjél ettől, keresztényen olvasó!

És ahol maszlagot hint ez, ne mulass, óh!

A rossz madár a szentet is bépiszkolja;

Ha vétek is, elég hogy szép, ezt gondolja.

Am nézd a piktort, mint festé itt ezt az anglyalt;

Tudom, ezért Lucifernél sok szurkot falt.

Térde felett, ugyan festve vagyon a gomb,

De félrecsúszott a lepel, s csupasz a comb.

S im Eszter asszony a szemmel, nézd, még azt is látatja,

Amit nagy gondal eltakart szemérmes

patyolatja.

A piktör szép emlőt akart és szép combot

látatni,

Mintha el nem kellett volna a képen

takartatni.

És mintha, ahol ők vannak, nem volna váll és

csizma!

Ah ennyi rosszat szül az Aesthesis s a

Schizma!

Mely véteket tanítgat a nézőknek a theatrum,

Arról jobb nem is szólni, mert az mind

crimen atrum.

Nem volt ez így míg szóllhatott a Molnár

Albert,

Ki sok országot látott és igen sok tengert!

De még akkor tisztelte a nép a Morált,

S az Aesthesis a rossz mellett nem perorált.

Még akkor minden azt hitte, hogy szép a jó;

Most megfordíták, Keresztényen hív olvasó!

Nem kell, nem kell, ha mérget hoz, a lépes

méz is!

Vesztett idő! veszett erkölcs! s te mételyünk, oh

átkozott Aesthézis!

HUNGARIAN POETS

FERENC KAZINCZY

(1759 - 1831)

The Kazinczy family were landowners and belonged to the lesser nobility, that is rural middle class. Before entering college he and a brother of his were sent for a year with a tutor to a German-speaking region of Hungary in order to learn German. He studied for ten years at the Sárospatak College, a leading protestant institution of long standing traditions. He spent much of his leisure time reading contemporary German literature. He translated *De religione* by Geller into Hungarian but was criticized by his teachers for his impertinence in dealing with such a serious subject at his young age. He also wrote a book about the geography of Hungary, which was published by his mother and for which he was teased by his schoolmates.

After college he worked as a lawyer-candidate for four years at lawyer's offices. He spent these years in Kassa (now Košice, Slovakia) and in Pest, and he joined a circle of progressive young intellectuals, who had the support of several progressive aristocrats. They were influenced by the ideas of the Enlightenment. Later he also joined the freemasonry which attracted liberally minded people. During these two years he built up a broad network among Hungarian intellectuals, either through personal contact or by correspondence. After he passed his law examinations in 1782 he took a job in Kassa at the county administration of Abaúj County. There he had enough time to devote himself to his main interest – literature. He already knew what he wanted to do: to refine the Hungarian language, to lift it to the same level as German, French, Italian or English. He also wanted educated people to take a more active interest in the Hungarian language. At that time very little was written in Hungarian; it was mainly spoken by lower class people, whereas those of higher education and aristocrats often spoke German or French, even at home.

The official language used by the Hungarian political administration, the court of justice and the Roman Catholic Church was Latin. Kazinczy made translations into Hungarian in which he concentrated his efforts on accuracy. He also wrote poems, most of which were lost, an exception being a well-known poem where he turns against religious superstition. He wrote

in a refined style, carefully keeping to the classical metric form of stressed and unstressed syllables. In 1786 he was asked to become inspector of the elementary schools of the north-eastern administrative district, which included about one fifth of the territory of Hungary. The enlightened emperor, Joseph II was keen to improve education and during his service Kazinczy set up 45 new schools. Alongside his duties, which required extensive travelling, he was able to continue his literary activities. In 1788, together with two of his friends, he published the first Hungarian literary periodical review. After the first issue the three of them had a falling out, so he then started his own literary magazine which was in existence for several years, although it appeared at irregular intervals. Both magazines ceased to be published at roughly the same time due to difficulties with censorship. In 1790 upon the death of Joseph II Kazinczy was dismissed from service as the new emperor only allowed Roman Catholics to hold responsible government positions. His mother urged him to find a new job but he preferred to stay at home to continue his literary activities there. He was promised that he would be given his share of the inheritance and he started to build a house of his own on the family estate.

Up until 1794 he had published 13 translations of among others Schiller, Moliere, Weber, Klopstock and Cicero. His translation of a work by Wieland - *With Passion for Social Justice* was subsequently stopped by censorship, and so he never dared to submit his translation of Rousseau's famous *Le contrat social*. The first Hungarian theatre company was formed in 1790; for them he translated plays of Goethe, Lessing, Metastasio, Gessner and even Shakespeare's *Hamlet* (using Schröder's German translation). His own poems and short stories appeared in his literary magazine. This was also the forum where other writers and poets could present their works. It played an important role in stimulating young people to write and in improving the quality of literature. His most significant activity was, however, his correspondence. As he lived in a remote location he could not visit others as often as he wanted, therefore he wrote letters in which he inspired, criticized, corrected, advised not only writers, but also others involved in cultural work. He continued with that all his life; in 1906 his collected correspondence was published in 23 volumes.

In December 1794 he was arrested for participation in the Martinovics conspiracy, a Jacobin revolutionary movement. He was accused of spreading subversive propaganda undercover. Of the 53 leaders 18 were sentenced to death, 7 of them were executed; the remaining 11 were pardoned, their

punishment being reduced to imprisonment of indefinite length. Kazinczy was one of the latter. He spent more than 6 years in prison, all the time in solitary confinement. He was reasonably well treated apart from the first three months, when he was locked up in a moist, mouldy, windowless cellar in the fort of Brno, which caused lasting damage to his health. In later years he was even allowed to read, and when he was released he had 300 books in his possession. He had plenty of time to prepare for his future career.

His release from jail, which he eagerly looked forward to, was, however, followed by bitter

Our Tongue

Grace of old Greece the divine and the greatness of Rome the majestic, strength of the German and charm of the French and the passion of Spaniards, softness of Polish - all hail! My language has envied your beauties

Yet do you envy us nothing? O, ocean-deep speech of old Homer.

tongue of the Mantuan, too, as you turn from the past to our Europe, where but in Magyar indeed is your holy lute faithfully cherished?

Full of rich resonant thunder, it rolls out its music sublimely;

swift as a man to his mark, it can leap with the vigour of lightning;

heart-searing sorrows will find it is full of the sighs of affliction;

warm as Italian or Polish, it whispers the fervours of passion,

hail, O ye tongues of the past, for our tongue as a peer stands among you!

– Translated by **Watson Kirkconnell**

disappointment. Many of his former friends and supporters had turned their backs on him, in particular those from the aristocracy. Revolution was not what they wanted. His family were also hostile to him. They accused him of having caused them unnecessary trouble and great expense with all his “silly writing”. A younger brother tried to exclude him from his inheritance. His house with a lovely garden, which was almost ready to be moved into when he was jailed, had become dilapidated, the garden had been ploughed and the house used as shed for sheep. In 1804, although his mother was opposed to it, he married the daughter of his former superior in Kassa, Countess Sophie Török, who was 20 years his younger. They settled in Széchalom, a little village near Sátoraljaújhely. It was a happy marriage; they had eight children. She was of great support to him. It took him, however, another two years before he had all personal problems behind him and could devote himself wholeheartedly to what he saw as the purpose of his life, the renewal of the Hungarian language.

That, of course, was met with opposition. In 1806 he started a literary fight with the burgers of Debrecen, the centre of provincial, conservative thinking, who accused him of spoiling the language with his foreign

innovations. They wanted to uphold a traditional, unsophisticated, popular written style. The real fight against a broader opposition lasted from 1811 to 1819. It concerned mainly the question of new words. The neologists, renewers under Kazinczy's leadership, created several thousand new words where the Hungarian language lacked proper expressions. The need for them appeared mainly in translations. The orthologists were opposed to new words and were happy with circumscriptions. Step by step, however, the new words gained acceptance and came into use first by writers and poets, then by the general public. The large majority of them have since become an integrated part of the Hungarian vocabulary. Not only new words, but also a better sentence structure and linguistic elegance became the subject of debate. A couple of neologists worked to improve the grammar rules. The battle ended with a complete victory for the neologist.

In 1821 Kazinczy was given the opportunity to put the county archives in order at an hourly rate. That was done to provide for his living. He walked the 6-7 km route from his home to the archives almost every day year after year, which helped him keep healthy. The archives were not touched after his death – it is now a museum.

Kazinczy's period of greatness ended in the early twenties. A new generation of writers and poets grew up under his wing. He was always met with great respect, earlier criticism subsided, but he could not influence the course of development any longer. Classicism was replaced by Romanticism; poems in classical style were regarded as rigid and lifeless and were not read any longer. During the following years he wrote three books in prose – two memoirs and a travel book, which reappear in new editions every now and then even today. He also continued to correspond with his friends. He took part in the organisation of the Hungarian Academy of Sciences, 1827-1830, and was elected a member.

Kazinczy always had financial difficulties and became increasingly in debt. In his later years, when all his property was already mortgaged, he had trouble making ends meet. He sold his entire collection of books and engravings to the Sárospatak College, which is fortunate for us because the collection was not scattered and is preserved to this day. Kazinczy died of cholera in the epidemic of 1831. His grave at Széphalom is a national place of pilgrimage for Hungarians.

Source: www.nyelvmuzeum.hu

The Soul of a Man

Flee trouble, as you desire: it will catch you and hold you in bondage,

should you cower on your knees, sure it will trample you down,

Fight like a man, never fear, and refrain from the lowly complaining,

hardships will be afraid, falling in front of the brave.

– Translated by Adam Makkai

Miért is mondjuk?

– Magyar Szólások eredetmagyarázata

– Koller Bálint rovata

Bálint Koller's column entitled "Why on earth do we say it?" explains the origin of and meaning behind sayings and expressions used in everyday Hungarian. In this issue the theme is animals.

Van mit tanulnunk az állatoktól. A modern városi ember sajnos eltávolodott tőlük, és a házi kedvencek kivételével ritkán szembesül az állatvilággal. Nincs is sok lehetősége arra, hogy megfigyelje viselkedésüket, szokásaikat. Régebben az állat-ember találkozás talán természetesebb volt, de legalábbis gyakoribb. Elkerülhetetlen volt, hogy az ember felfedezzen olyan jellemző vonásokat a különböző állatokban, amiben önmagát is felismerte. A róka ravaszsága és a számára csökkönysége persze nem „tudatos” jellemvonások, de az ember természetes ösztöne, hogy a körülötte lévő élővilágot antropomorfizálja, magára vonatkoztassa. Így születhettek az állatmesék szereplői, tipikus karakterei is. Szólásaink között is szép számmal akadnak „állatosak”. Íme az első merítés:

Egyik kutya, másik eb

Milyen szerencse, hogy nyelvünkben erre a jóságra két szó is létezik! Különbözik nem is működne ez a szólás, aminek lényege, hogy két ember látszólag gondolhatja azt, hogy különb a másiknál, pedig a kívülálló szemében valójában

egyformán rosszak, hibásak, okolhatók. Hívhatom az egyiket kutyának, a másikat ebnek, azért a kettő ugyanaz az állat. Mondhatjuk ezt például két politikusra, akik ugyan elveikben, politikai meggyőződésükben ellentétes álláspontot képviselnek, de mindketten korruptak, gyanús ügyletekbe bonyolódnak vagy maszatolják a vagyonyukat. Szóval hívhatja az egyik magát jobboldalinak, a másik baloldalinak, mindkettőnek vaj van a füle mögött: egyik kutya, másik eb.

Érzi, mint macska az esőt

Aki átél már napfogyatkozást vagy földrengést, talán észlelte, hogy a háziállatok mintha valahogy előre megéreznék ezeket az eseményeket – viselkedésük megváltozik, elcsendesednek, esetleg nyugtalanok lesznek. Talán képesek olyan hullámhosszok észlelésére, amire az embernek (már) nincsenek receptorai. Akárhogy is, a parasztemberek hittek abban, hogy az állatok előre jeleznek természeti eseményeket. A tudományos meteorológia hiányában ezen jelzések, asszociált viselkedésmódok és saját

megfigyeléseik alapján jósolták meg, hogy milyen lesz az idő. Így lett a macskából barométer.

Farkaszmet néz

Ki bírja tovább pislogás nélkül? Ki kapja el először a tekintetét? Ezt a kis hatalmi játszmat, amit a természetben járó ember ragadozó állatoknál figyelt meg s egyikükről el is nevezett, két ember között is megtapasztalhatjuk. Valakire mereven, kitaróan nézni kihívást jelent. Az ellenfél felmérése, egyfajta harc előtti bátorságpróba. Farkasnál is, kutyánál is, embernél is, aki először fordítja el a tekintetét, akinek először lanyhul a figyelme, az meghunyászkodott, gyengébbnek bizonyult. Tehát aki farkaszmet néz, az erős és határozott: bátran néz a másik szemébe, mert úgy érzi, neki van igaza. Esetleg egy élethelyzettel vagy problémával néz farkaszmet: nem ijed meg, nem menekül, bátran szembesül azzal, amit az élet hoz.

Lóvá tesz

Milyen ritkán használjuk manapság ezt a szólást... sokkal gyakrabban halljuk hogy átvág, rászéd, átver, vagy becsap! Talán meg is mosolyognánk kicsit, ha valaki azt találná mondani: „Már megint lóvá tett engem ez a vízvezeték szerelő! Azt ígérte, itt lesz 11-re, és tessék, már délután két óra, és sehol senki!” De hogy került ez az erős, méltóságteljes és nemes állat a megtévesztett ember szerepébe? A magyarázat a régi idők népi hiedelmeiben rejlik, amikor még sokan hittek boszorkányok létezésében. Többek között azt tartották róluk, hogy a seprűnyél mellett előszeretettel

változtatnak kiszemelt emberáldozatokat lóvá, hogy aztán rajtuk repüljenek a gyűléseikre. A lóvá változtatás tehát gonosz varázslat, fekete mágia volt. A kifejezés jelentése és a lóvá tétel következményei azóta valamelyest enyhültek... a lóvá tett embert igazából nem lóvá, csak bolonddá teszi az a vízvezeték szerelő mikor hamis ígéretekkel félrevezeti, és szerencsére nem örökre, csak ameddig él a becsapás emléke. Vigyázzunk azért, hogy ne tegyük túl gyakran lóvá embertársainkat. Ki tudja, egyszer talán ott terem az a boszorkány és büntetésből végleg lóvá változtat bennünket. Akkor aztán nyerhetünk.

Források:

Hives Márta: *Fején találta a szöveget!*

Szólás- és eredetmagyarázatok.

Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft., Debrecen

<http://www.hogymondom.hu>

TEACH YOURSELF TO READ HUNGARIAN - WORD BY WORD

- Dr John Jamieson

John is a professional translator of non-fiction texts, working at NZTC International in Wellington. He attended a conference in Hungary in 1996, and fell hook line and sinker for Hungarian and Hungarians at that time. He now enjoys learning and reading

Hungarian, and is keen to pass that pleasure on to others.

Közös vagyon

My third article in this series is a pious little piece about looking after our collective property, apparently with implications of State property, although that part of the message had escaped me. It also introduces some important new grammatical weapons. So far we have only looked at things that “are” happening “now”. It’s now time to consider what we “want to happen”, and things that happened “then”. So let’s get cracking.

Here is the text:

Közös vagyon

Új padokat kapott az iskola. Szép, világossárga, fényes padokat. A gyermekek boldogan helyezkedtek el bennük.

Ez az én helyem! – hangoskodott Ernő. – Megjelölöm magamnak, hogy senki el ne foglalja.

Elővette tolltartóját, s ceruzát keresett.

Odamentek hozzá a lányok. Juliska így szólt: - Légy nyugodt, helyedre senki sem ül. A padra azonban semmit se firkálj!

The title means “common property” or “public property”. We can perhaps do better than that in a reader for 8-year-olds, but that can wait until later.

Új of course means “new” - as in Új-Zéland. Padokat is from pad, i.e. a desk - the “ok” tells us there are several of them, and the “at” that they are the object of a verb. Talking of which, here’s the verb: *kapott*.

OK, time for our first team talk. The sign of the past tense, something that happened “then”, as opposed to now or in the future, is a “t” inserted before the usual endings. Where the subject of the verb is a “he”, “she” or “it” there isn’t usually an ending, so for the past it’s just a “t” or sometimes “ett” or “ott”. The dictionary tells us that *kap* means get, so presumably *kapott* means that something (the subject) “got” something (the object). We know the object is “new desks”, from the “at” on the noun pad, so we now get the subject, *az iskola*, i.e. “the school”.

In the past tense as well, there is both an indefinite and a definite set of endings. *Kapott* is indefinite, so the school has got “some” new desks, not any particular new desks.

The word order is also interesting here. We have seen before that in Hungarian, whatever comes just before the verb is what is being emphasised. So the force of this is something like “NEW DESKS have been received by the school”. Part of the richness of Hungarian is that because of all the endings to tell you what each word is doing in the sentence, you can play around with the order to make the emphasis clear. We can’t do that in English. If I am amazed or angry that you have hit, say, my cat, I can only indicate this with my tone of voice - “you hit my CAT!?”. But in Hungarian, we could slip the word for “cat” into the slot before the verb to achieve the same effect.

Now we find out what the desks are like: according to the dictionary, they are “beautiful, bright yellow, sparkling”. From experience with other languages I would expect “bright yellow” to be some sort of light varnished timber colour rather than garish yellow, but will have to take advice from a native speaker on that one. This really isn’t a sentence at all - just a series of words describing the said desks, so *padokat* still has the same “at” ending, showing it’s the objective of *kapott*.

Consulting our dictionary, which in my case is falling apart from overuse, we now find out that “the children happily placed themselves

in them”. As you remember, *be* is the ending for “into” something, so *bennük* is an ending on an ending, meaning “in them”. I imagine “in them” is appropriate because they would have been the kind of desks we used to know, with the seat and desk in a single unit, so you have to climb into it rather than sit at it.

But this sentence has still more to tell us. As you know, many verbs in Hungarian consist of a main part, the root, and a prefix. Here we have *helyezkedtek el*, but the dictionary form is *elhelyezkedik*. (“Tek” is the ending for a “they” action in the past). The rules for whether these verbs stay together or separate, so the prefix comes after the root, are tricky, but one important point is that they tend to stay together if the verb itself takes the emphasis in the sentence. Here the prefix and root have separated - which means that the verb doesn’t take the emphasis - which in turn means the slot before the verb *does* carry the emphasis. That means *boldogan* is fairly strong, so to catch the idea in English we might have to say something like “there was much jubilation as they tried sitting at them”, or some such.

Then young Ernő shouts “This is my place”. The “my” is emphasised because the *em* on *helyem* already conveys the meaning of “my place”. *Én* is the pronoun for “I”, but is normally not required in Hungarian because the endings give us this information - so we are definitely in “me, myself, I” territory here. The *hangoskodott* is interesting as well. If you have a good enough dictionary you will find “shout”, “bluster”, etc., but it’s more fun to derive the meaning for ourselves. *Hang* means “sound”, *hangos* means “loud”, so the immediate force of *hangoskodott* is that our young hero “louded” his territorial claim.

Now what about *megjelölöm*? Well, *megjelöl* is “mark”, and as I’m sure you all remember, *öm* is the “I” ending in the definite form - so this means “I’ll mark it”. And obviously he’s going to mark it for himself: *maga* means “self”, the added “m” means “me”, and the *nak* is the “to or for” ending. So according to the principles of Lego construction, *magamnak* means “to or for myself”.

Then he tells us why: *hogy senki el ne foglalja*. *Hogy* is “that”, *senki* breaks down into “no” and “who”, so it means “no-one”, and *elfoglal* is “occupy”. The *ja* is a definite ending, so the sense is “so no-one (else) will grab it”. Note that they use double negatives in Hungarian, so the *se* in *senki* pairs up with the *ne* to give the negative meaning.

Note too that even though the *ne* splits the prefix from the root (*el ne foglalja*), the

prefix still comes first. That means the verb carries the emphasis. So once again we see the richness of Hungarian – when the wealth of endings and clear structure for emphasis is combined, you get a wonderfully precise and flexible structure, using methods quite different from English. Don't you just love it?

Now, *Elővette tolltartóját, s ceruzát keresett.* *Elővette* is from *elővesz*, “take out”, and *tolltartó* is pencil-case, from *toll*, “pen”, and *tartó*, “holder”. The *ja* ending tells us it's “his” pencil-case, and the “t” means it's the object of the verb (and also lengthens the *ja* into *já*). Because it's his, i.e. a definite pencil-case, the verb is also past definite: *elővette*. Then *ceruzát keresett*, i.e. he looked for a pencil – any old pencil, because this time the verb is indefinite past – compare the endings of *elővette* and *keresett*.

But fate intervenes, in the form of the girls who want to keep things tidy. *Odamentek hozzá a lányok.* *Odamentek* is the “they” form of the past of *odamegy*, “go to a place”. *A lányok* are the girls, of course. But where do they go? *Hozzá* is another case of an ending on an ending. You will remember that *hoz* is the “to” ending added to a noun for something you can stand beside, and the extra *zá* shows they walk up to *him* (“up to us” would be *hozzánk*, for example). And because the *oda* and *megy* have stuck together, the verb itself carries the emphasis.

Juliska így szólt means “Juliska spoke thus”, in word for word translation. The emphasis is on the slot just before the verb, so the sense is possibly more like “and here's what Juliska said to him” – another example of how we can play around with the English to catch the emphasis in Hungarian.

Légy nyugodt, helyedre senki sem ül. She tells him “don't worry”. Technically, *Légy nyugodt* means “be tranquil”, or something, but we won't go there. *Légy* is actually part of the verb “to be”, normally *van* in Hungarian. But the verb “to be” tends to be

irregular in most languages, and in Hungarian the stem *légy* or *lenni* is often used in the sense of “to be” when there is an idea of future or command. *Helyedre senki sem ül – helyedre* is another good example of Lego in Hungarian – *hely* is place, *ed* is the ending for “your”, and *re* means “to”. And *senki sem* is another double negative, “nobody not”. So the overall sense is “no-one's going to sit in your place”.

OK, time for team talk number two. Up until now we have been talking about things that “are” happening, but by adding the letter “j” to Hungarian verbs (sounding like English “y”), we introduce the idea of what we “want” to happen, or indeed a command. We get an example of this in the punch line of this piece.

A padra azonban semmit se firkálj! Now, just as *senki* meant “no-one”, *semmi* means “nothing” (“no-what”), with an extra “t” to make it the object of a verb. So *a padra* is “on the desk”, *azonban* is “but”, and *firkál* means “scribble”, and the extra “j” shows that she's telling him what (not) to do – “but don't scribble anything on the desk”.

In fact, we have already seen two other examples of this verb form earlier in this piece. When young Ernő told us why he wanted to mark the desk: *hogyan senki el ne foglalja*, that verb, too, was in this emotionally loaded “subjunctive” mood – he meant something like “so no-one will dare to take it”. As it happens, the verb is spelt the same as it would have been in the “indicative” mood (which just tells it like it is), but you can feel the emotional loading, and also the use of *ne* rather than *nem* for “not” puts us in the realm of feeling rather than fact.

And the *légy* form of “to be” discussed earlier is also in this mood, but without the “j” signal because it's irregular. There are some other spelling oddities with the subjunctive as well, but they can wait for another day.

And how about the title? I had been planning to put “Everyone's desks”, because I had the impression that “common property” was much too remote, and wouldn't mean much to 8-year olds. But it was pointed out to me that this misses the nuance of collective ownership that was so characteristic of official culture in Hungary at the time this reader was written. So back to the drawing board!

But I hope the above has illuminated some more about Hungarian language, particularly its richness and precision. ■

Chapter from the book

“Born in Budapest” by Panni Palásti

Tidy girls are pretty

This is a very old song, I am sure. (Grandma told me that she learned it when she was a child. And she was a child in the 1880s.)

In Hungarian:

*Zöld erdőben jártam
virágok között
ott láttam egy kislányt
bokrévét kötött
mondtam neki hogy
maga aranyos
akkor szép a kislány
mikor takaros.*

Roughly translated it goes like this:

*I strolled in a forest
and among the flowers
spotted a young lass.
I said to her that
you are made of gold
a girl neat and tidy
lovely to behold.*

I learned to sing it before I could read and write. I thought it was about me. I sang it for years wanting to be tidy, wanting to be pretty, wanting to be noticed when I was picking flowers. This song taught me what it was to be a girl, a sweet girl, a proper girl, seeking approval. Maybe it suggested even more. To be spied upon by eyes in the forest, to be noticed was thrilling.

I can still hear Grandma's voice, her uneven breath making her pause at the wrong places as she sings it. Her heart was not right (they called it by a long name: coronary thrombosis). She still tried to lift me when I was already old enough to go to school, but she ran out of breath when she tried to keep up with me running ahead of her on the street.

Invitation

- Panni Palásti

*Come with me
to the edge of the sea.
Take off your city shoes,
let the tide tease your bare toes,
and with your feet sunk ankle-deep
watch the leaping waves
erase your footprints*

*Come with me
to a towering tree,
stare at the tangle of branches
that claw the sky seeking the sun,
relish the pent up lust of each seed
scattered over the sand,
a force we still try to understand.*

BARANGOLÓ

BUDAPEST BUDAPEST KÖRNYÉKE DÉL-ALFÖLD DÉL-DUNÁNTÚL KÖZÉP-DUNÁNTÚL NYUGAT-DUNÁNTÚL ÉSZAK-ALFÖLD ÉSZAK-MAGYARORSZÁG BALATON

"Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringó gyerekkorom utlága."

Radnóti Miklós

É
S
Z
A
K
-
M
A
G
Y
A
R
O
R
S
Z
Á
G

Az egyik legkisebb régióban rögtön három világörökségi helyszínt is találunk. Tokaj-Hegyalja, Hollókő és az Aggteleki-karszt azonban csak néhány a számtalan természeti és történelmi érték közül. A nagyrészt hegyes vidéket a kirándulók nagyon kedvelik: a magasabb és alacsonyabb hegyeket a Börzsönytől a Mátrán át a Bükkig át- meg átszövik a turistautak. Minden korosztály megtalálja a számára megfelelő emelkedőket, az idősebbek és a gyermekek csakúgy mint a hetente hegyet mászók. Itt találjuk Magyarország legmagasabb csúcsát, az 1015 méteres Kékestetőt, de gyönyörű kilátás nyílik más csúcsokról is: a Bükkben a Bálvány tetejéről szép időben a szomszédos szlovák hegyeket is látjuk, de érdemes kinéznünk Salgó vára mellől vagy a Boldogkői vár egyik tornyából is.

Három világörökség is van a régióban: az Aggteleki-cseppkőbarlang különleges képződményeivel, Hollókő ófalujának jellegzetes tornácos, kontyolt nyeregtetős palóc parasztházaival, a múlt megőrzésével érdemelte ki a címet.

A vidék egyik nagy kincse a zamatos szőlő és az abból készült bor: A szőlőművelés és a bor szeretete itt szinte összeforrt az emberekkel: apák adják fiaiknak és anyák lányaiknak. Tokaj-Hegyalja megannyi faluja – Tokaj mellett Tállya, Mád és Tarcal – épült a borra. A leghíresebb a tokaji aszú, de kiváló a többi fajta is a samorodnitól a hárslevelűig. S ne feledkezzünk meg a többi borvidékről sem: Gyöngyös környékén, a Mátraalján az ottonel muskotály és a tramini különleges zamatu, s világszerte elismert az egri bikavér is.

A fürödni vágyóknak Miskolctapolcán a Barlangfürdő nyújt különleges élményt, de Mezőkövesd és Bogács vizének gyógyhatása is közsímet. S ha már arra járunk, nézzük meg a híres matyó hímzéseket is, vagy hallgassuk meg izes beszédüket! Nem csak a matyók, a palócok beszéde is őrzi a nyelvjárási formákat. Népszokásaik ma is élők, látványosak, de tárgyi emlékeiket a balassagyarmati Palóc Múzeumban is megnézhetjük, vagy például húsvétkor, amikor az összes hollókői ember népviseletben locsolkodik.

A rengeteg műemlék jelzi, hogy az ország történelmében fontos szerepet játszott a vidék. Muhinál vesztett csatát IV. Béla a tatárok ellen, a törököket Dobó István kergette el Eger falai alól, Bocskai Istvánt pedig Szerencsen választották fejedelemmé. A Zemplén a Rákócziak birtoka volt: a sárospataki vár SubRosa terme, az ónodi vár és a miskolci Rákóczi-ház is országgyűlések színhelye volt.

WANDERLUST

BUDAPEST BUDAPEST KÖRNYÉKE ÉÉL-ALFÖLD DÉL-DUNÁNTÚL KÖZÉP-DUNÁNTÚL NYUGAT-DUNÁNTÚL ÉSZAK-ALFÖLD ÉSZAK-MAGYARORSZÁG BALATON

"What this land means to others I cannot know, my homeland for me is a small country so embraced by flames, rock-a-bye world of my childhood."

Miklós Radnóti

NORTHERN HUNGARY

Northern Hungary

In this, one of the smallest regions of Hungary, there are three World Heritage sites: Tokaj-Hegyalja, Hollókő and the karst of Aggtelek. The hills from Börzsöny through Mátra to Bükk are popular tramping destinations. The highest point of Hungary, the 1014m

high Kékestető can be found here, but other summits such as the Salgó and Boldogkő castles also offer beautiful views and from Bálvány in the Bükk hills you can see as far as the Slovakian mountains in fine weather. Viniculture and the love for wine have become inseparable from people's lives here: the tradition is handed down from father to son. Many villages in the Tokaj-Hegyalja region including Tokaj, as well as Tállya, Mád and Tarcal exist from wine-making. The most famous wine is the aszú of Tokaj, but the szamorodni and the hárslevelű are also excellent, as are wines from Gyöngyös, the ottonel muscatel and the termini at the foot of the Mátra hills, not to mention the well-known bikavér (bull's blood) of Eger. The Cave Bath of Miskolctapolca, and the thermal baths in Mezőkövesd and Bogács are also popular attractions in the region. This is also where you find the famous Matyó embroidery. The Matyó and the Palóc communities preserve not just their folk traditions but also their distinctive dialects. The monuments in the region show that this area played an important part in the history of the country. King Béla IV was defeated by the Mongols at Muhi, István Dobó defended the castle of Eger against the Turks, István Bocskai was elected as prince in Szerencs, Zemplén belonged to the Rákóczi family – national assemblies were held in the Sub Rosa Hall of the castle of Sárospatak, in the castle of Ónod and in the Rákóczi house in Miskolc.

Gyöngyös

Gyöngyös, the town with a Hild Prize, the "international town of grapes and wine" with 34,000 inhabitants, is a town with a special atmosphere at the gateway to the Mátra Mountains and the centre of the historic wine-district of Mátraalja. Its architecture is an unusual mixture of upper class, religious and folk architecture. The Franciscan Church and the monastery were built by the Báthory family around 1400 and reconstructed in baroque style in the 18th century. The valuable library of the monastery is open to the public and the treasury of the monastery is unique in Hungary. The Gyöngyös Wine Days in May, the Vintage Car Meeting in June, the Vintage Days of Gyöngyös in September and the Meeting of Collectors of Minerals in November are the town's main annual attractions.

Mátrafüred with 950 inhabitants, administratively part of Gyöngyös, is a mountain resort and centre for excursions.

Visitors can see the Palóc ethnographical collection and enjoy the open-air bath and the sports facilities at Lake Nagy-Sás.

Kékestető, administratively part of Gyöngyös, is a mountain resort at the highest point in Hungary (1014m).

Hatvan

This town is an important railway junction and economic centre, with 24,000 inhabitants on the bank of the river Zagyva.

Noteworthy are the Grassalkovich mansion, built 1754-1763 and the St Adalbert Church built 1751-1757. Exhibitions on local history, archaeology and ethnography can be seen in the Hatvani Lajos Museum. Annual attractions include the Hatvan Summer Arts Festival, the Day of the Town of Hatvan, the National Triathlon Championship held at the end of June, the Castle Days and the Duathlon Festival at the end of September, as well as nationally recognised art exhibitions and chamber music concerts.

Hollókő

This village with its distinctive architecture comprising 55 houses has about 400 inhabitants and lies 17km south of Szécsény in the scenic Cserhát Mountains. It was awarded UNESCO World Heritage status in 1987. Its small community is famous for its traditional costumes and local dialect. Its characteristic medieval church covered with wooden shingles stands in the middle of the village. The locals are the distinctive Palóc, with their vibrantly colourful costumes. The village museum preserves the painted furniture and tools of bygone everyday life.

Balassagyarmat

On the Slovakian border, this town of 17,800 inhabitants has strong links with several prominent historical figures of Hungarian literature including Bálint Balassi, Imre Madách and Kálmán Mikszáth. The Baroque Roman Catholic Church from 1740 has a fine altarpiece by an Austrian master, and one of the side-altars is decorated with a painting of St Anna by F. A. Maulbertsch. The art nouveau building which was formerly a Greek Orthodox Church houses a gallery today. Márk Rózsavölgyi, the composer of the famous csárdás was born in Balassagyarmat. The Palóc Museum has a significant ethnographical collection showing the history of the region. Next to it is Hungary's first outdoor village museum, the Palóc Courtyard. The unique Duna-Ipoly National Park with the Ipolyszög alder marshland is a protected haven for herons and other waterfowl.

Szécsény

Szécsény, with 6,810 inhabitants sits between the Cserhát Mountains and the River Ipoly. The 15th century fortress ruins, the Forgács Mansion with its 8 hectare park and the baroque Fire Tower built in 1700, which is on a 30 degree lean since the bombings of 1944, are the main attractions. The former mansion of painter Gyula Benczúr is at Benczúrfalva, now part of Szécsény – the painter is buried in the cemetery there.

Gyöngyös

A Hild-díjas Gyöngyös, a „Szőlő és Bor Nemzetközi Városa” egy kedves, sajátos hangulatú, közel 34 000 lelket számláló kisváros a Mátra kapujában, a mátrai történelmi borvidék központja. Károly Róbert király 1334-ben adott városi kiváltságot az akkori településnek. Ma Gyöngyös a középkori települési hagyományokat őrző város, a hajdani tűzvészek ellenére is jelentős gótikus és barokk műemlékekkel. Építésze az úri, az egyházi és a népi építéset sajátos egysége. A Ferences templomot és kolostort a Báthory-család emeltette 1400 körül, a XVIII. században barokk stílusban átépítették. A kolostor értékes könyvtára látogatható. A római katolikus Szent Bertalan-templom a XIV. században épült, barokk stílusban átalakították. Kincstára az országban egyedülálló. A Szent Orbán-templom 1530 előtt épült gótikus stílusban, 1762-ben a barokk jegyében átalakították. A volt zsinagóga klasszicista épülete ma a Városi Televízióknak ad otthont.

Mátrafüred 949 lakosú község, Gyöngyös közigazgatási része. Hegyvidéki üdülőhely és kirándulóközpont. Palóc néprajzi gyűjtemény, strandfürdő és a Nagy Sás-tó sportolási lehetőségekkel várja az idelátogatókat.

Mátraháza hegyvidéki üdülőhely 700 m magasságban, Gyöngyös külterületén. Kedvelt kirándulóhely és sí terület.

Kékestető közigazgatásilag Gyöngyöshöz tartozik. Magaslati üdülőhely; az ország legmagasabb pontján (1014 m) jelkő és TV-torony található.

Hatvan

Közel 24 000 lakosú város az M3-as autópálya mentén, a Zagyva partján. Fontos közlekedési csomópont, gazdasági központ. 1406-ban mezővárosi rangot kapott. 1525-ben országgyűlés színhelye is volt. A Grassalkovich-kastély 1754 és 1763 között épült, barokk stílusú. A Szent Adalbert-templomot Grassalkovich Antal építtette (1751-1757). A Hatvani Lajos Múzeumban helytörténeti, régészeti és néprajzi gyűjtemény látható. A város strandja a nyári szezonban termálvízzel és feszített víztükrű úszómedencével várja a vendégeket. Minden évben június végén rendezik a Hatvani Nyári Összművészeti Fesztivált, Hatvan Város Napját és az Országos Triatlon Ranglista Versenyt, szeptember végén tartják a Kastély-napokat és a Duetlon Fesztivált. Ezen túl országos hírű képzőművészeti kiállításoknak, kamarazenekari hangversenyeknek ad helyet a város.

Hollókő

403 lakosú község Szécsénytől 17 km-re délre, a Cserhátban. A világ kulturális és természeti örökségének része. Ezt a kitüntetést az UNESCO 1987-ben adományozta a településnek. Apró zsákfalu. Népi építészetéről, népviseletéről és izes tájszólásáról híres. Varázsát az 55 házból álló falurezervátum és a festői környezet adja. A falu közepén áll a középkori eredetű faszindelyes templom. A falu lakói palócok.

Népviseletük színessége elkápráztató. Az eredeti festett bútorokkal és használati eszközökkel berendezett falumúzeum és szövőház hűen tükrözi az itt élő emberek őseinek hétköznapjait. Belsőtoronyos vára a hegytetőn aránylag épen megmaradt, s a turisták előtt nyitva áll.

Balassagyarmat

17 758 lakosú város a szlovák határon, a 22-es út mentén. Közigazgatási, kereskedelmi és kulturális központ, határátkelőhely. Balassi Bálint, Madách Imre és Mikszáth Kálmán, a magyar irodalom kimagasló alakjai több szempontból kötődnek ehhez a városhoz. A volt vármegyeháza 1832-1835 között épült klasszicista stílusban. A római katolikus templom barokk stílusú, 1740-ből való, főoltára osztrák oltárfestő műve, az egyik mellékoltáron Maulbertsch által festett Szent Anna-kép látható. A romantikus, szecessziós stílusú volt görögkeleti templom 1910-ben épült, ma galériaként működik. A zsidó temető nemzetközi hírű kegyeleti hely. A város szülötte Rózsavölgyi Márk zeneszerző, aki a világhírű csárdás alkotója. A Palóc Múzeum a táj múltjához kapcsolódó jelentős néprajzi gyűjteményt mutat be. A múzeum mellett az első magyar skanzen, a Palóc-udvar épületei állnak. A város kiemelkedő ünnepe és látványossága a Szent Anna-napi búcsú. A tájegység természeti értékei közül kiemelkedik a Duna-Ipoly Nemzeti Park. Az itt található ipolyszögi égerláp, a gémekek és más vízmadarak érintetlen menedéke.

Szécsény

6810 lakosú község a Cserhát és az Ipoly között. A vár 1461-ben már létezett. Mára csak egyes falrészletei és két sarokbástya maradt meg belőle. A Forgách-kastélyt a hajdani vár helyére építették a gótikus vár falainak felhasználásával, a XVII. század második felében. 8 hektáros parkja védett. A Tüztorony 1700-ban épült, barokk stílusú, az 1944. évi bombázás óta 30 fokban megdőlt. A város 2005-ben ünnepelte a szécsényi országgyűlés 300. évfordulóját. A ma már Szécsényhez tartozó Benczúrfalván áll a festő hajdani kúriája, Benczúr Gyula az ottani temetőben nyugszik.

Szakmai munkájáért díjat kapott Geréb Ágnes

„Munkája során a család és a nő szempontja mindig központi szerepet töltött be, síkraszállt amellett, hogy az apák is jelen lehessenek a szülőszobákban, és sokat küzdött azért, hogy a nők maguk választhassák meg, mikor és miként kívánnak szülni. Mindemellett nagy tudással és tapasztalattal rendelkezik a normál, élettani szülést támogató bábai gyakorlat terén” – így hangzik az indoklása annak a szakmai díjnak, amit „Az élet jó kezdete” nevű dán alapítvány adományozott dr. Geréb Ágnesnek.

A dán szervezet azon szakemberek munkásságát díjazza, akik a gyermeket vállaló családokat a várandósság, a szülés és a gyermek első éve során kiemelkedő módon segítik és támogatják.

A díjátadó június 10-én Koppenhágában lesz, ám a szülész-nőgyógyász vélhetően nem tudja személyesen átvenni, hiszen „foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége” miatt közel két és fél éve él házi őrizetben. Az ilyen hosszú idejű, egy éven túli kényszerintézkedés igen ritkának számít

Forrás: www.nlcafe.hu

Interjú dr. Geréb Ágnessel a dán rádióban 2013. április 7-én

Ismertető röviden az éppen folyó bírósági ügyek hátterét? Mi történik most a magyarországi szülészeti politikában?

Öt ügyben folyik az eljárás jelenleg. Az elsőben kuruzslás a vád. A szülész-nőgyógyász szakorvosi munkámtól már korábban – szintén igazságtalanul – eltiltottak. Amikor letartóztattak, a Születésházban házkutatást tartottak és mindent elvittek, amit láttak, többek között egy dossziét, amiben 200 születéstörténet volt. Az abban lévő születek kapcsán kétszázszoros kuruzslásért vádolnak, mert eltiltás alatt szülést kísértem. A kétszáz nő aláírásával igazolta, hogy a kuruzslás vádja semmiképpen nem áll, mert ők tisztában voltak azzal, hogy bábaként, nem pedig szülész-nőgyógyász szakorvosként vagyok jelen a szülésüknél, és soha nem kértem érte pénzt.[1]

A második: Egy párnak a születésházban

született gyermeke komplikáció nélkül. A szülők az újszülöttet azonban nem abban a kerületben jelentették anyakönyvezetésre, ahová a születésház tartozik, hanem a saját otthonuk kerületének illetékes hivatalába mentek. A vád szerint erre én kényszerítettem őket.

És van három, szüléssel kapcsolatos ügy, ahol a szülők és én egybehangozva azt állítjuk, ami történt, a vád és az igazságügyi orvos szakértők pedig mást mondanak. Az egyik kisbaba édesanyját mekóniumos magzatvíz miatt kórházba kísértem, ahol kb. két óra hossza múlva erőszakos szülésvezetéssel kipréselték belőle a kisbabát, aki szegény másnap belehalt ebbe a gyerekklinikán. A másik kisbaba streptococcus fertőzés miatt tüdőgyulladással született, és rögtön a születését követően, amint önállóan kellett volna lélegeznie, súlyos állapotba került. Mentőt hívtunk hozzá, kórházba szállították, a kórházból két hét múlva egészségesen hazaadták, és most is egészséges. A harmadik kisbaba sajnos oxigénhiányos károsodást szenvedett, máig csak fekszik – két és fél éves most. Az ő születésekor öt elvitte a mentő, engem pedig elvitt a mentővel csaknem egyszerre érkező rendőrség...

Miért tartóztatták le?

A harmadik kisbaba születésekor a mentősökkel, ahogy mondtam, szinte egyszerre érkezett a rendőrség. Hogy miért tartóztattak le és miért ülök még mindig, és miért ültem több mint két évet a legelső tárgyalásig? A bábáság kriminalizációja miatt, előítéletek miatt. De hogy ezek miért és hogyan alakultak ki, ma még csak igen hosszan tudnám megfogalmazni, remélem, mire kikristályosodik és lerövidül a válaszom, addigra szabadulok...

Mi történt a letartóztatás után, hogyan bántak Önnel?

Kb. délután 2 óraker tartóztattak le, és én kb. este 11-ig nem jöttem rá, hogy le vagyok tartóztatva, pedig így utólag bőven volt erre utaló jel. Hogyan is bántak velem? Szerencsére szinte mindent elfelejtettem. A börtönből házi őrizetbe kerülve hosszú ideig a PTSD[2] tüneteit produkáltam, a folyamat végére meg jól elfelejtettem mindent. Le vannak ezek frissen irogatva, de annyira még nem vagyok jól, hogy olvassam...

Hogyan telnek a mindennapjai? Milyen nehézségekkel kell szembenéznie a házi őrizet miatt?

Erre hadd mondjak el egy példát: a napokban valaki fölhívott a pékségből, hogy kérek-e valamit a pékségből, és azt válaszoltam rá, hogy egyszerűen el nem tudom képzelni, hogy mit lehet ott kapni... Nem tudom magam elé képzelni, hogy mi van a pékségben. Már az illatát is elfelejtettem a pékségnek. És el nem tudom képzelni, mi

lenne, ha most azt mondanák, hogy szabadon eresztenek. Sokkal jobban el tudom képzelni a börtöni létet, mint a szabad életet. Remélem, hogy ez változik, és kibírom jól a szabadulást...

Milyen következményei vannak Ön szerint a jelenlegi szabályozásnak az anyákra és a gyermekekre nézve?

A szabályozás át van itatva azzal, hogy a rendelet alkotói nem bíznak az otthonszülés biztonságában, hiába minden statisztika, meg tudományos bizonyíték. Ezért minden módon próbálnak olyan feltételeket szabni, hogy minél kevesebben feleljenek meg a legális otthonszülésnek, ha már egyáltalán muszáj volt egyáltalán belemenni abba, hogy létezzon legális otthonszülés. Próbálják menteni, ami menthető – próbálják megmenteni az újszülötteknek minél nagyobb részét, minél több szegény, ártatlan újszülöttet próbálnak megmenteni az ő elszállt, örült anyjuktól és az őket segítő bábaboszorkáktól. Ez anyagi téren is megmutatkozik, drága lett az otthonszülés a rendelet következtében, és ezt az örült marhaságot most már csak az engedheti meg magának a rendelet értelmében, akinek sok pénze van. A mi időnkben a pénznek nem volt szerepe a döntésben, nem az választotta az otthonszülést, akinek pénze volt, hanem az, aki otthon érezte magát biztonságban...

Ön szerint miért vált Magyarországon harctérré a szülés (mit mondana a hatalom, a politika, a hospitalizáció – a kórház kultúrájáról)?

Erre van egy nagyon pontos válaszom, ami az egyik legkedvesebb könyvemből, Penny Armstrong és Sheryl Feldman: *A születés művészete* című könyvből van, és én ezt nagyon szeretem és nagyon idevág, fölolvassom, jó? „Milyen furcsa, hogy azok, akik azt állítják, a szülés a szeretetről, gyöngédségről, az emberi méltóságról és a gondoskodásról szól, kívül találják magukat, és követelniük kell, hogy meghallgassák szavukat. Mennyire fölfoghatatlan, hogy radikálisoknak és harcosoknak bélyegzik meg őket. Milyen lehetetlen dolog az, hogy össze kell szedniük minden erejüket, szervezkedniük, beszédet mondaniuk, pénzt gyűjteniük és tárgyalniuk kell azért, hogy mások is észrevegyék a szülésnek és az anyaságnak emberi dimenzióit.”

[1] A baba/szülésznő, illetve a szülész-nőgyógyász által véggezhető tevékenységek köre nem azonos. Geréb Ágnes mind a két végzettséggel rendelkezik. Az eltiltás a szülész szakorvosi diplomájára vonatkozott, a bábai hatáskörbe eső tevékenységektől, és az élettani szülés kísérése ide tartozik, nem volt eltiltva.

[2] A poszttraumatikus stressz szindróma (posttraumatikus stressz disorder, PTSD) egyfajta védekezési mechanizmus, amely traumatikus események után lép fel.

NEWS ABOUT HUNGARIANS IN NEW ZEALAND

Aucklandi hírek**A Szóttés Néptáncgyűttes fellépése**

Hónapokkal ezelőtt kezdtük szervezni ezt a fellépést. Egyszerűnek tűnik, egy ilyen szervezés, de egyáltalán nem az! Színháztermet szerezni, amíg nem tudjuk, hány néző lesz, jegyeket, szórólapokat nyomtatni, amíg nincs helyszín, sokáig az időpont sem volt biztos, mert Ausztráliában is felléptek, tehát velük is egyeztetni kellett, repülőjegyek, nagybőgő bérlés, hangosítás, a szereplők szállítása, elszállásolása, stb., stb. Ahogy az előadás is látszott, minden problémán sikeresen túljutottunk.

Reggel 5 kor érkeztek, a repülőtérrel mindenkit a szállására vittünk egy kis pihenésre, délben egy tengerparti barbecue-n vendéglítettük meg őket, és du 5-kor már a színházban próbáltuk.

Egészen véletlenül, pont ezen a napon érkezett városunkba, Zelei József, „kerékpáros békekövet” akit az előadás előtt bemutatunk a közönségnek. Ez jól jött nekünk, mert a városban egy baleset miatt akkora forgalmi dugók alakultak ki, hogy az elsőként fellépő „Csárdás” táncosportból két lány is késett, de szerencsére, a bemutatás közben megérkeztek.

A színházteremben a 250 néző öröme, végre elkezdődött az előadás. A „Csárdás” táncosport, Kardos Györgyi vezetésével, szép táncal, beindította a hangulatot. Az üveges tánc tetszett legjobban a közönségnek, különösen a nem magyar nézőknek, mert ők még sohasem láttak ilyent. Hatalmas tapsot kaptak! Kis szünet után megjelent a színpadon a Szóttés együttes zenekara, és a táncosok! Már az első táncnál látszott, hogy nem véletlenül világhírű ez az együttes. A zenészek mind magasan képzett profik, akik elkötelezték magukat a népzenevel, a táncosokon pedig látszott, hogy lételemük a néptánc. Minden tánc, amit előadtak, más vidékről ered, ezért minden szünetben, nagyon gyorsan át kellett öltözniük, a megfelelő népviseletbe, de mindig kifogástalan külsővel, mosolygva léptek a színpadra. Az a sok gyors és lendületes tánc, hatalmas ugrásokkal, forgásokkal, csizmacsapkodással, komoly sport teljesítménynek is beillt volna, különösen, azért, mert tudtuk, hogy egy éjszakai repülés és csak pár óras alvás volt mögöttük. Ennek ellenére, csodálatos produkciót láthattunk. Minden táncos és zenész, szemmel láthatóan élvezte, amit csinál. Mi nézők, azt hittük minden tánc után, hogy ennél csodálatosabbat, szebbet, fergetegesebbet már nem lehet előadni, de a következő mindig, még jobb volt!

Így értünk el, az utolsó tánchoz, ami nem lett

Magyar Millennium Park 10 years old

Celebrations planned to commemorate the 10th anniversary of New Zealand's Magyar Millennium Park opening will be in Wellington on Sunday, 20 October 2013.

Programme and invitations will be sent out via the consular email network.

Everyone is welcome!

(Billeting and transport assistance may be able to be provided.)

To order an engraved paver for the celebratory unveiling:

email: consul@hungarianconsulate.co.nz
or tel. 04 9737507.

az utolsó, mert többször visszatapsoltuk. A valóban legutolsó tánc után a közönség felállt és hosszú percekig állva tapsolt, és ezt, újabb percekig tartó vastaps követte. Volt időm körülnézni, és láttam az emberek arcán a meghatódottságot, a csillogó, sőt könnyező szemeket! A Kiwik és a más nemzetiségűek, csak a produkció hatása alatt voltak, de mi magyarok átértéztük a jelentőségét annak is, hogy ez a kis csoport táncos és zenész eljött ilyen messzire, hogy bemutasson egy szeletet nekünk a magyar népi kultúrából, hogy ezáltal is jobban megőrizhessük magyarságunkat és büszkék legyünk rá.

Előadás után gratulációk, partik és vacsorák vártak a szereplőkre, kevés alvással. Másnap egy Murivai beach kirándulással, egy bográcspartival és jelképes kis ajándékokkal próbáltuk megköszönni önzetlen, ingyenes fellépésüket.

Kivétel nélkül minden szereplő, olyan kellemes, kedves egyéniség volt, hogy ezalatt a két nap alatt annyira megszerettük őket, hogy szinte fáj a búcsúzás a repülőtéren. Elmentek, de még sokáig emlékezni fogunk rájuk, már csak azért is, mert még mindig jönnek az előadás sikerével kapcsolatos pozitív visszajelzések, gratulációk, köszönetek.

Magyar Női Jéghoki Csapat

A Magyar Női Jéghoki Csapat megnyerte a döntő meccset az Olasz Női Jégcsapat ellen!

Szavakkal, a legszebb jelzőkkel sem lehetne visszaadni azt a hangulatot, aminek ott részesei voltunk a meccseken. Csodálatos érzés volt a himnuszt hallgatni és énekelni... Jó volt magyarnak lenni! Büszkék voltunk a lányokra, a magyarságunkra és biztos vagyok benne, hogy egy picit mi is hozzájárultunk a győzelmekhez.

Szondy Gyula

Hamiltoni hírek

Az április 21-i összejövetelünkön gyerekekkel együtt kb. 25-en voltunk: volt egy kis kulturális program (hegedű, néptánc), a felnőttek jót

beszélgettek, a gyerekek vidáman játszottak, és a finom falatok is hamar elfogytak. Két hivatalosabb jellegű döntést szavaztak meg a résztvevők: Az egyik, hogy továbbra is hivatalosan nem bejegyzett módon, baráti társaságként működünk tovább, a másik, hogy belépünk a Waikato Multicultural Council-ba.

Ember Adrienna

Wellington News

This year's March 15th National Day celebration was memorable with the visit to Wellington of Parliamentary State Secretary Zsolt Németh and his entourage and Ambassador Anna Sikó. About 90 people gathered at the Magyar Millennium

Park to commemorate the 1848-49 War of Independence. The State Secretary laid a wreath at the kopjafa and an engraved paver commemorating his visit to New Zealand. The formal proceedings, which included speeches, poetry and singing, were followed by authentic lángos and kürtös kalács (chimney cakes) at the nearby Loaves and Fishes.

KSZ

RECENT NEWS FROM HUNGARY

Matolcsy to Focus on Growth, Inflation at Hungary Bank

György Matolcsy, the architect of Hungarian Prime Minister Viktor Orbán's self-styled unorthodox policies that helped push the economy into recession, vowed to focus on growth and fight inflation as central

bank chief. Matolcsy, who has urged the Magyar Nemzeti Bank to embrace unconventional monetary tools to stimulate the economy, will run the bank through 2019, Orbán said on state radio today [2 March]. Mihály Varga, 48, who led talks with the International Monetary Fund, will replace him at the helm of the Economy Ministry. Orbán is shifting Matolcsy to the central bank as he faces elections next year and wants to jump-start the economy after sacrificing growth to keep the budget gap within 3 percent of gross domestic product. Matolcsy, 57, engineered policies that compounded the effects of the euro-area crisis as Hungary slipped into its second recession in four years. "The central bank can support the government's economic policy and help achieve the aims of growth and employment if that doesn't threaten price and financial stability," Matolcsy told lawmakers during a hearing in Budapest today, without specifying the tools he may use. 2 March

Legal definition of "Hungarian music" relaxed after musicians protest

After prominent Hungarian composers and musicians protested against the definition laid down in the media law as to what makes a piece of music Hungarian, e.g., its lyrics should be in the mother tongue, lawmakers endorsed an amendment proposal to the media law to recognise all songs written by Hungarian artists as Hungarian regardless of the language used. In line with the proposal submitted by independent lawmaker Gergely Karácsony (Dialogue for Hungary Party) to parliament's cultural committee, all songs written by Hungarian artists will be counted in the quota that obliges radio stations to reserve at least 35 percent of their airplay to Hungarian works, parliament's cultural and press committee said in a statement on Monday [4 March]. Sixty-five popular Hungarian musicians had protested against the media law's definition of Hungarian works in a statement on Monday. They said it was senseless and discriminative to exclude songs written by Hungarian composers on the ground that their lyrics were in English. March 5

Hungarian dies in Luxor balloon fire

A 34-year-old Hungarian woman was one of 19 people killed in a hot-air balloon accident in Luxor, Egypt, on Tuesday [5 March]. Only two people on board – a British tourist and the captain – survived the crash, after the balloon exploded and caught fire in the air. Air balloon sightseeing is a popular way to discover the Valley of the Kings at Luxor but it has its dangers: in 2009 six tourists suffered serious injuries when their balloon hit a cell-phone tower. Authorities at the time determined that the accident was the result of too many people on board, but this was not the case in the latest tragedy, according to preliminary investigative reports. Egyptian police have ruled out terrorism. In autumn 2011, 11 Hungarians died and 29 were injured when a bus transporting them to the airport at Hurghada, Egypt, crashed. 7 March

Merkel criticizes Hungarian constitutional changes, economic unpredictability

German Chancellor Angela Merkel asked Hungary to create a "more predictable economic environment" in the country at talks with Hungarian President János

Áder in Berlin on Tuesday [12 March]. Merkel also criticized the constitutional changes that Hungary's Parliament pushed through a day earlier. A German

government spokesman said Merkel told Áder that Hungary should take seriously the concerns expressed by its European partner countries and friends of Hungary regarding the new restrictions on the powers of the Constitutional Court. Merkel also urged the government to use its two-thirds parliamentary majority in a more responsible manner. Áder said he "tried to give a precise and exhaustive legal response" to questions which had been raised, hoping to "raise the level of understanding regarding issues of Hungary's constitution". Áder said his partners had "not been clearly informed regarding the amendment". MTI 13 March

Hungarian soccer team loses anti-Semitism appeal

Hungary's Football Association says that sport's highest court has rejected its appeal against a FIFA order to play a World Cup qualifier in an empty stadium because of anti-Semitic chants by fans.

Hungary will have to play behind closed doors when it hosts neighbouring Romania in a key match on March 22. [The match was drawn 2-2]. The association said Tuesday [12 March] that having exhausted all possible appeals, it accepts the ruling of the Court of Arbitration for Sport based in Lausanne, Switzerland. FIFA's punishment, which also includes a fine of 40,000 Swiss francs (NZD50,000), was handed out after Hungary fans abused the Israel team at the Ferenc Puskás Stadium in Budapest during a friendly last August. Hungary and Romania each have nine points in the six-team Group D, and trail the Netherlands by three points. 14 March

Hungarian prosecutors charge 2 suspects in 1998 murder of media mogul János Fenyő

Two suspects have been charged in the 1998 murder of a local media mogul, Hungarian prosecutors said Tuesday [19 March]. János Fenyő, whose Vico group published a dozen Hungarian newspapers and magazines, was shot dead at age 43 while his car was at a Budapest traffic light on 11 Feb. 1998. Fenyő was known for his extensive political and business connections but the motives of his killing have remained a mystery. The Budapest Chief Prosecution Office said Tuesday Jozef Rohac and an accomplice, identified only as Ladislav T., have been charged with premeditated murder and other crimes related to Fenyő's death. Both suspects are citizens of Slovakia. Hours after the murder, police found the Croatian-made Agram 2000 sub-machine gun equipped with a silencer and used in the killing, as well as the killer's cap, gloves and jacket. The car used by the killer and his accomplices was also found in Budapest, little over a month after Fenyő's death. Rohac had a long criminal record in Czechoslovakia and also did time in prison in Hungary from 2009 in connection with another crime, the attempted murder of a business man. Forensic evidence linking him to the Fenyő case, however, was discovered

only after he was returned to Slovakia in 2010, which resulted in his capture by Slovak police and his extradition to Hungary in 2011. Rohac and his accomplice are both under preliminary arrest in Hungary, court officials said. Hungary has issued an international warrant for the arrest of a third suspect in the case, Jozef H., and police continue working to identify the person who ordered the killing. 19 March

Romanian prime minister condemns burning of Hungarian flag at soccer match

Romanian Prime Minister Victor Ponta yesterday condemned the burning of Hungarian flags at a football match in Cluj [Kolozsvár] on Monday night [18 March]. In a statement Ponta said the act by supporters of the Rapid Bucharest football team "who thought they would encourage their team by burning the Hungarian flag" is intolerable. He expressed the hope that sports bodies will fine the club and that police will identify the perpetrators and apply the full rigour of the law. The Romanian football league imposed a 30,000 lei (NZD10,400) fine on Rapid and ordered it to play its next home game behind closed doors. HAC 21 March

Hungarian journalist to return state honour, denies anti-Semitism

Hungarian TV presenter, Ferenc Szaniszló, has given back a prestigious journalism prize awarded by the government. The award was strongly criticised because of past remarks by Szaniszló that were seen as anti-Semitic. The US and Israeli ambassadors were among those to voice condemnation. The centre-right government said it had not originally been aware of Szaniszló's controversial comments. Two remarks had become the focus for

criticism of Szaniszló, a presenter with the pro-government private Echo TV. In 2011, Echo TV was fined \$2,000 by the Media Authority for anti-Roma comments. The presenter likened Roma to monkeys. In 2009, Szaniszló suggested that Israel might have to be emptied by 2020 as it had lost its strategic importance in the Middle East. "But who would want six million Israelis?" he added. The Mihály Táncsics prize, named after a prominent 19th Century journalist, is awarded each year on Hungary's national day, 15 March. Human Resources Minister Zoltán Balog said he had been unable to check the background of the several hundred people to whom he awarded state honours. But, within hours of giving the prize to Szaniszló, he conceded it was a "bad decision". On Tuesday, he sent a letter to the journalist calling on him to give the prize back. It was, he wrote, awarded "in error". At least a dozen former recipients of the prize had returned their awards in protest against Szaniszló receiving it. The choice of two other recipients of national honours on the same day has also been sharply criticised - archaeologist Kornél Bakay for allegedly anti-Semitic comments and musician János Petrás of the rock band Kárpátia, which is associated with the far-right Jobbik Party. 21 March

Hungarian horse meat labelled as beef

The Food Standards Agency (FSA) has been informed by Lancashire County Council (UK) that it has identified 100kg of horse meat imported from Hungary labelled as beef. The meat was imported by Hungarian Food in Preston. Investigations showed that 40kg were sold through Hungarian Food Ltd's own market stall in Preston, and through a shop in Liverpool called Taste of Hungary. The remaining meat has been withdrawn from sale. The meat was sold in 1kg bags labelled as 'diced beef'. The

FSA has notified the European Commission and the Hungarian authorities. The local authority is investigating and the meat will be tested for the veterinary drug "bute".

25 March

First bust of Puskás unveiled

A bronze bust of legendary football player Ferenc Puskás was unveiled near the main entrance of the KOKI shopping mall at the Kőbánya-Kispest traffic hub in the 19th District on Wednesday [27 March]. A commemorative plaque, street and school have been named after Puskás, who was born in the district and played his Hungarian club football with local team Kispest. A life-size statue of the striker will be unveiled in the Third District today [28 March], ahead of the 86th anniversary of his birth on Monday [1 April]. HAC 28 March

Criminal code to ban symbols of tyranny

The cabinet will initiate an amendment of the criminal code to ensure that no symbols of tyranny can be displayed from 1 May, the Administration and Justice Ministry announced on Wednesday [27 March]. It will be forbidden to wear, disseminate, use publicly or put on display the swastika, the arrow cross of Hungary's wartime fascist party, the Soviet hammer and sickle or the five-pointed red star in a way that could disturb the peace. The cabinet will also outlaw attempts to question the human dignity of the victims of totalitarian systems. The amendments will be included in both the current criminal code and its successor due to take effect on 1 July, the ministry said. HAC 28 March

Pope approves beatification of martyred Hungarian monk

Pope Francis has approved the publication of a beatification decree for 63 people, including István Sándor, a Salesian monk executed by Hungary's communist authorities in 1953, the media centre of the Hungarian Salesian Order said on Thursday [28 March]. Sándor, a printer by profession, joined the order as a lay member in 1940. From 1946 on he was head of a group within the national organisation of young Catholic workers. Religious orders were banned in 1950, but Sándor continued to meet young Catholics and organised various events. He was arrested in 1952 as part of the regime's campaign against religious organisations. He was sentenced to death in a show trial in October 1952 and executed on June 8 the following year. MTI 29 March

Return of reconstruction team signals Hungarian withdrawal from Afghanistan

The last contingent of Hungary's provincial reconstruction team (PRT) which served in Afghanistan arrived at Budapest's Liszt Ferenc International Airport on Thursday [28 March] afternoon. The soldiers, accompanied by Defence Minister Csaba Hende, were welcomed at the

airport by Prime Minister Viktor Orbán, chief of staff Tibor Benkő, and other high-ranking officers, government officials and diplomats. In

his welcome speech, Orbán voiced the whole country's gratitude to all the soldiers who had served in NATO's Afghanistan mission. The Hungarian troops had "earned top marks in humanity and helpfulness, they performed their task in full and have made a difference," Orbán said. Orbán also paid tribute to the seven Hungarian soldiers who had died in Afghanistan and said the nation was proud of them. Over 2,500 soldiers have served in Hungary's PRT, based in Afghanistan's northern Baghlan province, since October 2006. MTI 29 March

Ukrainian PM condemns attack against ethnic Hungarians in Transcarpathia

Ukrainian Prime Minister Mykola Asarow told public television M1 late on Thursday [28 March] that he condemned an attack against Hungarians in Uzhhorod

earlier in March and added that an investigation was still under way. Asarow said it was "terrible" and unacceptable that schoolchildren were insulted for wearing the Hungarian cockade and the cockade was ripped off their clothing during the attack on 16 March. It is also regretful that the European Union failed to react to the attack, he added. "Our policy is to exercise utmost patience in our dealings with minorities," Asarow said. A law supporting regional languages has been approved with this purpose and all efforts are being made to implement this legislation, he added. 150,000 ethnic Hungarians live in Transcarpathia, mostly in regions adjacent to the Hungarian border. In another incident on 15 March, unknown individuals took a Hungarian flag from the hands of visiting Hungarians and tore it up. MTI 30 March

Hungarian government announces prison deal for Irishman

Francis Ciaran Tobin, an Irishman who was earlier convicted of manslaughter in Hungary, is prepared to serve his prison term, Deputy Prime Minister Tibor Navracsics said on Friday [29 March]. Tobin was sentenced by a Hungarian court for killing two young children in a car accident in Leányfalu, close to Budapest, in 2000. Tobin said he is prepared to start his sentence in Hungary but would request to continue his term in Ireland. Navracsics, who is justice minister, said he had told his Irish counterpart Alan Shatter that he would personally guarantee that Tobin's request is granted. Navracsics told MTI that Tobin's prison term is at least 11 months. He said that there was no insistence that Tobin should serve his sentence in Hungary, but "crime cannot go unpunished". He added that action would speed up over the case soon and that Hungarian authorities would closely cooperate with their Irish counterparts to bring Tobin to Hungary as soon as possible. Mti 2 April

More than 422,000 apply for Hungarian citizenship through expedited scheme

More than 422,000 requests have been submitted for Hungarian citizenship since the launch of a scheme to grant citizenship in a simplified procedure in January 2011, the scheme's website allampolgarsag.gov.hu showed on Thursday [4 April]. Of all the applications, more than 203,000 have been submitted in Hungary and over 340,000 people have taken their citizenship oath so far, the website showed. In Hungary's neighbouring countries, 149,449 applications have been submitted in Romania, 46,400 in Serbia, 10,437 in Ukraine, 454 in Austria and 161 in Slovakia. Some 1,779 applications have been submitted in Britain, 1,472 in Germany, 1,427 in the US and 1,060 in Israel, the website showed. A total of 283,866 Romanian citizens, 76,652 Serbian citizens, 50,658 Ukrainian citizens, 1,515 Slovak and 1,289 Croatian citizens have applied for Hungarian citizenship. The figures show that many of those living in neighbouring countries submitted their requests in Hungary. Parliament decided in May 2010 that Hungarian citizenship can be granted in a fast-track procedure to those people or their descendants who held Hungarian citizenship before 1920 or between 1938 and 1945. Fluency in Hungarian is a condition of receiving citizenship but it is not necessary to have Hungarian residency or take an exam about the constitution. MTI 5 April

Anti-Semitic demonstration banned in Hungary

Hungary banned an anti-Semitic demonstration planned for the same day as a Holocaust memorial march. A 21 April demonstration in Budapest by bikers called "Give gas" was banned on Monday [8 April]. The annual March for Life Holocaust commemoration and anti-racist demonstration is scheduled to be held on the same day in Budapest, the Hungarian capital. Prime Minister Viktor Orbán had called for cancellation of the bikers' rally following protests by several civil groups and opposition parties, as well as Hungary's umbrella Jewish organization, Mazsihisz. 8 April

Hungarian central banker resigns

The deputy governor of the Hungarian central bank, Júlia Király, has resigned in protest at changes to the way the

bank operates. She said new governor György Matolcsy's changes could harm confidence. When Mr Matolcsy was appointed last month, he reshuffled support staff and cut the time given to council members to review policy decisions. Mr Matolcsy, who is close to Hungary's prime minister, also cancelled news conferences that follow policy changes. Ms Király last week refused to vote for a stimulus package, citing lack of time. She said she was being rushed to make a decision and had been given 35 minutes to read through a 40-page document before it was debated and voted upon. Ms Király, who is the only person on the policy board who was not appointed by either Prime Minister Viktor Orbán or his Fidesz party, said the changes could lead to a loss of confidence in the bank and damage the economy. 8 April

Inflation at Lowest Level Since September 1974

Hungarian inflation slowed more than expected in March after a 10% government cut in household electricity, heating and natural gas prices in January took full effect, the central statistics office, KSH, said Thursday [11 April]. The headline inflation rate was 0.3% on the month and 2.2% on the year in March, the lowest year-on-year level since September 1974. Month-on-month inflation was driven by an increase in the prices of services and clothes; food prices were little changed and household energy prices fell. 11 April

European Commission reiterates serious concerns over amending of Hungarian constitution

In a letter sent to Prime Minister Viktor Orbán today [12 April], President Barroso, while noting Prime Minister Orbán's reassurances on Hungary's and the Hungarian government's willingness and commitment to fully respect European Union values and law, confirms that, based on a first legal analysis, the Commission has serious concerns over the compatibility of the Fourth Amendment to the Hungarian Fundamental Law with EU legislation and with the principle of the rule of law. President Barroso indicates that, once the on-going legal analysis carried out by the Commission's services has been finalised, the Commission will have to take the necessary steps in order to start infringement procedures where relevant. "I strongly appeal to you and to your government to address these concerns and to tackle them in a determined and unambiguous way. This is without doubt in the best interest of Hungary and of the EU as a whole" – President Barroso says in the letter. 12 April

A Good Start in Life Award for Ágnes Geréb

Hungarian midwife and obstetrician Ágnes Geréb, currently under house arrest for her home birth practice, has been awarded a prize by a Danish organisation, A Good Start in Life. The award is for professionals who help and support families throughout pregnancy, birth and the

first year of the child's life and it is the first time this award has been made to someone outside of Denmark. The organisation has expressed a wish to present the award to her in person in Copenhagen and Geréb has also been invited to speak at a conference hosted by the midwifery department at the Metropolitan University College in Copenhagen on the same day [10 June 2013]. 17 April

Opposition Reports Tobacco Tenders to Police

The non-parliamentary electoral alliance Together 2014-PM has filed a report with the police, suspecting abuse of authority in connection with the recent allocation of tobacco concession concessions. Gergely Karácsony insisted the concessions had been distributed by local officials of the ruling Fidesz party. "The (outcome) of the concession bids were politically influenced in order to benefit Fidesz's campaign machinery," the E14-PM lawmaker said, citing online press reports. Head of the Prime Minister's Office, János Lázár, told the press that the government's aim was to restrict smoking, and flatly denied the charge that

concession winners had been selected on a political basis. The radical nationalist Jobbik party has called for a parliamentary committee to investigate. Lawmaker György Szilágyi said that as most of the concessions had been won by applicants well connected to Fidesz, "a system of Fidesz tobacco barons" had been created. The Socialists have turned to the chief prosecutor to examine leaked information that Fidesz officials picked the winners of the tender, equal to abuse of office, the party's leader Attila Mesterházy, said. MTI 30 April.

Best Translated Book Award goes to George Szirtes
Satantango, a 1985 novel by Hungarian author László Krasznahorkai, received Best Translated Book Award (BTBA) 2013 for its translation by Hungarian-born British poet and translator George Szirtes on Friday (10 May). The book is published by New York based New Directions, whose catalogue says "the story of *Satantango*, spread over

a couple of days of endless rain, focuses on the dozen remaining inhabitants of an unnamed isolated hamlet: failures stuck in the middle of nowhere. Schemes, crimes, infidelities, hopes of escape, and above all trust and its constant betrayal are Krasznahorkai's meat." It is one of several books by Krasznahorkai to have been translated by Szirtes and published by New Directions including *The Melancholy of Resistance* and *War and War*. The award from the University of Rochester's *Three Percent* literary magazine was announced at the PEN World Voices/CLMP Festival in New York and comes with a USD 5,000 cash prize underwritten by Amazon.com for both Szirtes and Krasznahorkai. 11 May

Blow to Hungarian diplomatic pride as Australia singles out Budapest for embassy shutdown

In a small but no doubt painful reminder of Hungary's small role on the world diplomatic map, Australian media today are reporting that Canberra has singled out its embassy in Budapest for closure as part of an economizing drive at the Australian foreign ministry. Asked how his department would share in a general round of government belt-tightening, Foreign Minister Bob Carr said that the most significant move is "closing one embassy, that's the embassy in Budapest." The closure would put Hungary on footing with countries like Slovenia and Slovakia, which are served only by consulates or in nearby national capitals with embassies. Following the closure of the current embassy, which occupies a suite in an office building on Királyhágó tér in District XII, the nearest Australian embassy would be the one in Vienna. Meanwhile, Carr may have inadvertently rubbed salt in Budapest's wound by pointing out that the closure of the Budapest embassy would help pay for the construction of a new embassy building in the Kenyan capital of Nairobi. 13 May

Hungarian Inflation Rate Plunging Widens Rate-Cut Room

Hungary's inflation rate dropped to the lowest in almost 39 years, bolstering the case for policy makers to cut record-low interest rates further. Consumer prices rose 1.7 percent from a year earlier in April, the slowest since June 1974, after a 2.2 percent increase the previous month, the statistics office in Budapest said. The median estimate of 18 economists in a Bloomberg survey was 1.8 percent. Prices rose 0.3 percent from March. The Magyar Nemzeti Bank reduced the two-week deposit rate by a quarter-point for a ninth month in April to a record-low 4.75 percent as policy makers seek to help the government end the second recession in four years. The bank is "optimistic" on inflation and predicts the rate will remain below its 3 percent target on the monetary-policy horizon, Vice President Ádám Balog said on 8 May. Inflation is slowing after a government-mandated 10 percent cut in household energy prices this year and as the recession and subdued

demand limit price increases. The cost of electricity, natural gas and other fuels dropped 8.4 percent from a year earlier, according to today's statement. 14 May

Hungarian Jewish hero in film drama

British actors Ben Kingsley and Jonas Armstrong star in *Walking with the Enemy*, an American film set in Budapest during the final years of the Second World War and due to be released at the end of this year. Inspired by the true story of Tibor Rosenbaum Pinkász, the film follows a young Jewish man who, aided by his "Aryan" looks, dons the SS uniform and sets out to rescue Jews from deportation and extermination in German-occupied Hungary. Kingsley, known for his portrayal of characters including Mohandas Gandhi in the eponymous 1982 film and Jewish accountant Itzhak Stern in Steven Spielberg's 1993 *Schindler's List*, was coached in the Hungarian accent for his role as Regent Miklós Horthy. Armstrong played Robin Hood in a 2006 British TV series. British TV and theatre actors Simon Hepworth and Charles Hubbell are billed as head of Hungarian Nazi group the Arrow Cross party Ferenc Szálasi and German Holocaust organiser Adolf Eichmann. 15 May

Hungary GDP Growth Boosts Case to Exit EU Budget Monitoring

Hungary's economy posted quarterly growth in the first three months of the year for the first time since 2011, supporting Prime Minister Viktor Orbán's quest to avoid European Union funding cuts. Gross domestic product grew a seasonally adjusted 0.7 percent in the first quarter; the statistics office in Budapest said today (15 May). That's more than the 0.1 percent median estimate of eight economists in a Bloomberg survey. The economy shrank 0.9 percent from a year earlier, less than the 1.4 percent contraction predicted in a separate survey of 19 economists. Orbán, who sacrificed growth in 2012 to keep the budget gap at less than 3 percent of GDP and avert a cut in EU funding, has argued that the economy will expand more than the European Commission forecasts this year, allowing him to keep the shortfall within the bloc's limit. The government forecasts growth of 0.7 percent, compared with the European Commission's 0.2 percent estimate. 15 May

More and more Hungarians are leaving to live abroad, statistics office says

More and more Hungarians are leaving the country, according to immigration data from recipient countries released by the Central Statistics Office (KSH) on Wednesday (22 May). According to KSH data, 230,000 Hungarians officially resided in other European countries in 2012. One third of that number was reported from Germany, 20 percent from the UK, and 13 percent from Austria. KSH added that new destinations such as Spain, Italy and the Netherlands had emerged with increasing numbers of Hungarian emigrants. In 2011, 143,000 Hungarian citizens had been living in other countries for longer than a year, and over 70,000 for less than a year, the KSH said, but added that those figures could "only be considered as minimum numbers". In 2010, over 17 million people were living outside their homelands worldwide, the KSH report said citing World Bank data. Hungary's population stood at 9.9 million in January. MTI 23 May

Hungary, Canada resolve Roma migrant problem without imposing visa regime

Issues concerning Roma immigrants in Canada have been resolved thanks to steadfast dialogue, thereby bypassing any reintroduction of visas for Hungarian visitors, a foreign ministry official said on Thursday (23 May). In February, Canada's immigration ministry reported that the number of Hungarian asylum-seekers had dropped to close on zero after the country introduced a more stringent evaluation system for immigrants. Zsolt Németh, foreign state secretary, on a three-day visit to Canada, told MTI by phone that he had voiced support for plans to sign a free-trade deal between the European Union, the United States and Canada in talks with Jason Kenney, the minister for immigration, Morris Rosenberg, the deputy foreign minister and parliamentary officials. The deal could boost

Hungary-Canada trade by up to 20-30 percent, he said. The talks touched upon Hungary's plan to re-open its consulate general in Toronto, which is supported by Canada and sought by the country's Hungarian community, Németh said. MTI 24 May

Five climbers feared dead after going missing on Kanchenjunga

The five – two Hungarians, two Nepalese and one South Korean – disappeared on Monday (20 May), and bad weather was preventing a rescue helicopter from reaching their base camp. Among them was Zsolt Eröss, 45, the

first Hungarian to climb Mt Everest, who lost half of his right leg in an avalanche in 2010. As well as Eröss, others identified included Péter Kiss, 27, and South Korean climber Namsoo Park, 47. The Nepalese guides have been identified as Phu Dorjee, 24, and Bibash Gurung, 25. Eröss has scaled 10 of the 14 highest peaks in the world. The climbers are thought to have been descending the summit when they were believed to have slipped or fallen at around 25,900 feet. 24 May

Hungary Widens Secret Surveillance on Top Officials

Hungary's parliament moved to increase surveillance of high-level public officials, sparking comments that its reach into the people's private lives would now be "total." The bill adopted late Tuesday (21 May), which is subject to approval from the country's president, has raised concerns by the ombudsman and civil rights groups. It was designed to allow the state to identify any risks that could lead to the influencing or blackmailing a person under surveillance, which would in turn cause state security issues, the bill says. The range of positions in the secret service's focus is now also detailed: the people subject to such surveillance are ambassadors, state secretaries, heads of administrative bodies and councils, the management of parliament, the head of the military forces and army generals, police commanders and superintendents, and heads and board members of state-owned companies. The person in question needs to sign an approval for the surveillance to be allowed. Refusal to sign means they lose their jobs. Hungary's ombudsman for basic rights, Máté Szabó, said the bill should give those under surveillance the right to appeal the matter and seek legal remedy against any encroachment of their rights in the process. But this remark was ignored in the final version of the law. 24 May

Hungary Charges 45 Suspects in Soccer Match-Fixing Probe

Hungary charged 45 people for taking part in a global soccer match-fixing crime ring, chief investigating prosecutor Imre Keresztes said in a statement. The cheating affected 32 games, including an international match between two countries, a first-division game in the Italian league, three in the Finnish league and 11 Hungarian first-division matches. Europol police agency in February said a Singapore-based operation tried to fix games across Europe, including World Cup and European Championship qualifiers, and generated more than 8 million Euros (NZD12.8 million) in profit. An 18-month probe found 425 match officials, club executives, players and criminals in 15 countries worked to cheat in more than 380 matches, with another 300 targeted in other regions. The suspects charged included Eng T.S. of Singapore, against whom authorities issued an international arrest warrant, as well as current and former Hungarian soccer players, umpires, club owners and coaches, the prosecutor said. 25 May ■

S P O R T

“Aranyért jöttünk Új-Zélandra”

2013 április 8-15 között került megrendezésre a női jégkorong világbajnokság Új-Zélandon, Aucklandban, melyen a magyar női jégkorongválogatott is képviseltette magát. Ez alkalomból beszélgettünk Gömöri Csabával a magyar női jégkorong-válogatott szövetségi kapitányával és a csapat három tagjával – Szlaby Gyöngyivel, Medgyes Dorotttyával és Gegesy Boglárkával.

Két napja érkeztek, hogy érzitek magukat, sikerült pihenetek?

– Igen, viszonylag hamar ment az átállás, az első nap már alapozó edzést tartottunk. Sokat segített az itteni időjárás is, otthon most nagyon hideg van, gyakorlatilag a télből a nyárba érkezünk.

Nem titoktan “aranyért érkeztek Új-Zélandra”. Hogy látjátok ennek a realitását itt a helyszínen? Mennyire ismeritek az ellenfeleket, szoktátok-e elemezni a taktikájukat, hogyan készültök egy meccsre?

– Hát az ellenfél taktikáját nem nagyon ismerjük, inkább Csabáék [Gömöri -szerk.] szokták megnézni a mérkőzéseken készült felvételeket, de azt gondolom, jobb is így, hiszen ebben az esetben csak tisztán a játékra kell koncentrálnunk.

– A VB-n öt meccset játszunk, legnagyobb ellenfeleink az olaszok és esetleg még az ausztrálok, de mi ismerjük a mi erősségünket, így felkészülten indulunk játékba.

Milyen a sportág magyarországi helyzete? Mennyire adott az infrastruktúra ahhoz, hogy a női jégkorongsport esetleg a világ élvonalába kerüljön? Van erre – így, hogy női jégkorong – számottevő támogatás vagy ez még mindig a klasszikus férfi jégkorong egy mellékága?

– Egyre inkább elmondható, hogy a jégkorongsport már nem csak budapesthez köthető, több mint 17 fedett jégcsarnok van az országban, ebből csupán öt Budapesten, a többi vidéken. Szóval büszkén állíthatjuk, hogy Győrtől-Miskolcig, Zalaegerszegtől-Szegedig, az ország nagyobb városaiban mindenhol vannak fedett jégpályák. Szerencsére egyre több gyerek jelenik meg évről-évre, és mostanra ott tartunk,

hogy egy ütőképes, válogatott női csapat nőtt fel az évek alatt.

De a kérdés második felére visszatérve, egy új törvény értelmében Magyarországon a látványsportok kiemelt támogatást kapnak, és a női jégkorongsportot beválasztották az öt legnépszerűbb látványsport közé, ami jelentős anyagi támogatást jelent a sportág számára. Ez tette lehetővé többek között, hogy a csapat – 30 fővel, beleértve az edzőket is – most itt legyen. Tehát én azt gondolom, hogy Magyarországon most az egyik sikersportág a női jégkorong, ez abból is látszik, hogy egyre több gyerek választja.

Tehát ti is úgy látjátok, hogy kicsit felborulni látszik az utóbbi időben az a tendencia, hogy focin kívül nem létezik más támogatott sport Magyarországon?

– Igen, egyre inkább úgy érezzük, hogy “láthatóak” vagyunk...

Különösen akkor, ha jönnek az eredmények is, ezért is célunk ezt a világbajnokságot megnyerni. Nem panaszkodásképp mondom, de annyira népszerű a sportág, hogy lassan

A jégkorongcsapatok általában 18 mezőny-játékosból és 2 kapusból állnak, ebből 1 kapus és 5 mezőnyjátékos van egyszerre a jégen. Mivel a jégkorong egy nagyon gyors és intenzív játék, az 5 játékosból álló úgynevezett sorok általában 45 másodpercenként váltják egymást a jégen. A játék célja, hogy a korongot az ellenfél kapujába juttassák, lehetőleg többször mint az ellenfél. A játékosok egy ütő segítségével irányítják a korongot a jégen. A test bármely részével lehet a korongot kezelni, irányítani tilos. Érvényes gólt csak az ütővel lehet szerezni, valamint akkor, ha a korong bármely testrésztől a kapuba pattan. A szándékos rúgó vagy dobó mozdulat nem érvényes.

létesítménygondjaink lesznek, mert egyszerűen annyi a gyerek, az utánpótlás, hogy nem tudunk normális időben pályát biztosítani számukra.

Mennyiben különbözik a női jégkorong a férfiak játékától? Van-e valami eltérés a szabályokban vagy a játéktípusban, egyáltalán szükséges-e megkülönböztetnünk a női és a férfi jégkorongot?

– A sebesség miatt mindenképpen külön kell választanunk. A férfiak játéka sokkal gyorsabb, sokszor panaszkodnak is a szurkolók, hogy annyira gyors a játék, hogy nem lehet követni a korongot. Ez egyértelműen a női jégkorongsportnak kedvez, mert átlátható, érthető a játék.

– A másik különbség, hogy a nők játékában nem megengedett a testjáték, ez azonban mindig az adott bírón múlik, hogy mennyire engedi meg.

A szabályrendszer tulajdonképpen ugyanaz, apró különbség még, hogy nekünk nőknek kötelező a rács, míg a férfiaknak nem.

Mennyire gyakoriak a sérülések?

– Nem mondhatnánk hogy gyakoribbak, mint más

sportoknál. Annyi védőfelszerelésünk van, hogy sérülések nem is a pályán jellemzőek, hanem inkább a száraz edzéseken... pl. futás közben kimegy valakinek a bokája, ilyesmi. Kemény, férfias sport, de nem durva sport.

Taktikai sport?

– Mindenképp.

– Igen. Nagyon erősen taktikai sport.

Mi a magyar csapat erőssége?

– Én azt gondolom, hogy leginkább az, hogy négy nagyon jó sorunk van. Annyira jól felkészült, technikailag kész emberek vannak mind a négy vonalban, hogy gyakorlatilag fel is cserélhetnénk a sorokat.

– És vannak nagyon jó góllövőink.

Ennyi lány hogy tud jól együtt dolgozni? Hiszen ekkora létszám mellett elkerülhetetlenek a konfliktusok, nézeteltérések...

(nevetnek...) – Van a csapatnak egy nagyon jó sportpszichológusa!

Sok munkája van?

– Háááát, van... (nevetnek...)

– Ennek ellenére elmondható, hogy a magyar U18-as válogatott a világ élvonalában van. Tehát, Kanadával, USA-val (ahol jóval régebbi hagyományai vannak a jégkorongnak) egy lapon lehet említeni a magyar női jégkorongcsapatot.

Sok sikert kívánok ahhoz, hogy ezt a pozíciót itt Új-Zélandon tovább erősítsétek! ■

A női jégkorong-válogatott vasárnap az olaszok felett aratott sikerével megnyerte az Új-Zélandon rendezett divízió II-es világbajnokságot. A magyar szövetség honlapja szerint a siker révén a női csapat jövőre a divízió I/B-ben, azaz a harmadik vonalban szerepelhet, s ilyen magasan még sosem volt a gyengébbik nem nemzeti együttese.

Magyarország - Szlovénia 9 - 1
Magyarország - Ausztrália 3 - 5
Magyarország - Lengyelország 6 - 3
Magyarország - Új-Zéland 6 - 2
Magyarország - Olaszország 3 - 1

KLÁRA DU TOIT

let's cook hungarian

While I was searching for a suitable dish for this issue I realised that with the European Union (EU) there are effectively no borders so the travelling between EU countries makes the food very mixed. We bring home some French, some Italian with their various flavours and we make a Hungarian dish out of them. It made me think of what exactly a Hungarian dish is. Paprika? Spain also has paprika. Garlic? The Greek have garlic. And I came to the conclusion that what makes a Hungarian dish is that we put our hearts into it. It is difficult to put it into a recipe, that's why often when people follow a Hungarian recipe they find it difficult to recreate the taste of the original. It would be interesting to know what your favourite Hungarian dish is and why. I would be very happy to answer any questions you have about cooking various dishes you want to try. After Easter we tried many variations for using the leftover ham. We fried it or served it with pasta or vegetables, but there is one version that is my favourite and everyone who tasted it wanted more. It is *sonkás kifli*. *Sonkás kifli* is a puff pastry kind of dough in which you put finely chopped ham as per the recipe below. What I enjoy in this savoury is that you can do it any time, it's not very expensive, (every delicatessen has pieces of ham) and to eat a couple of those *kiflis* with a hearty soup makes a generous lunch or even a light evening meal. I haven't met anyone yet, who hasn't wanted a second serving. I hope you enjoy making it.

Ham Crescents (*Sonkás kifli*)**Dough:**

500g flour
1 tsp sugar
2 large room-temperature eggs
5 tbsp oil
¾ tsp salt

100ml lukewarm milk
3½ tsp active dry yeast
1/3 cup warm water
2 tbsp melted butter
[for 6 sheets defrosted puff pastry]

Filling:

250g finely chopped ham
3 heaped tbsp sour cream
salt and pepper to taste

150-200g grated Edam cheese
1 heaped tsp mustard
chopped chives (optional)

Topping:

beaten egg
caraway or sesame seeds or rock salt (optional)

Place flour in a large bowl. In a separate container mix together lukewarm milk, sugar and yeast. Add to flour and begin mixing with the dough hook. Add 2 eggs, warm water, oil and melted butter. Knead until the dough blisters. This will take some time – 10 minutes, maybe longer if kneading by hand. Transfer to a greased bowl, cover and let rise in a warm place until doubled. While the dough is rising, or the frozen pastry sheets are thawing, prepare the filling. In a medium bowl combine finely chopped ham, grated cheese, sour cream, mustard and salt and pepper to taste (and chopped chives if desired) and set aside. Place rack in middle of oven and heat to 190 degrees Celsius. Punch down dough and turn out onto a lightly floured surface. Divide in half and cover portion not being worked on. Roll out the other portion to a 3mm thickness. Cut into 12 even triangles, or each pastry sheet into 4. Spoon a generous dollop of filling at the widest end of each triangle and roll toward the point. Place point-side down on a parchment lined-sheet. Repeat with remainder of dough for a total of 24 crescents. Cover and let rise until doubled. Brush risen crescents with beaten egg. Sprinkle with caraway or sesame seeds or rock salt, if desired. Bake 15-20 minutes or until golden. *Jó étvágyat!* ■

Gyöngyös Imre Shakespeare-je

Shakespeare 18. szonettjéhez fűződő megjegyzés:

Ez a szonett adta a címét a nyolcvanas években egy angol "sitcom" TV sorozatnak, amelyben David Jason volt a főszereplő és kezdő színészi szerződésben volt Catherine Zeta Jones, Michael Douglas felesége, aki azóta Hollywoodban ugyancsak kinőtte magát. A szóban forgó sorozat címe: "The darling buds of May" ("Május drága rügyei") volt és az angol falusi élet társadalmi keveredésének rusztikusabb történeteivel foglalkozott. De ezt mégsem ezért fordítottam le. Szabó Lőrinc fordítását helyenként komplikáltnak éreztem és mert a Bárd nyelve lényegesen egyszerűbb. Hogy egyszerűbben sikerült-e megoldanom, azt döntse el az olvasó!

Shakespeare Sonnet XVIII

Shall I compare thee to a summer's day?
Thou art more lovely and more temperate:
Rough winds do shake the darling buds of May,
And summer's lease hath all too short a date:
Sometime too hot the eye of heaven shines,
And often is his gold complexion dimm'd;
And every fair from fair sometime declines,
By chance or nature's changing course untrimm'd;
But thy eternal summer shall not fade
Nor lose possession of that fair thou owest;
Nor shall Death brag thou wander'st in his shade,
When in eternal lines to time thou growest:
So long as men can breathe, or eyes can see,
So long lives this and this gives life to thee.

Szabó Lőrinc fordítása:

Mondjam: társad, másod a nyári nap?
Te nyugodtabb vagy, s az nem oly üde,
Hisz a május méz-bimbaira vad
Szél csap, s túlrövid a nyár bérlete;
Az ég szeme néha gyújtva ragyog,
S arany arca máskor túlfátyolos;
S mind válik a széptől a szép, ahogy
Rútítja rendre vagy vakon a rossz.
De a te örök nyarad nem fakul
S nem veszíti szépséged birtokát;
Ne mondja Halál, hogy rád árnya hull:
Örök dalokban nőssz időközön át.
Míg él ember szeme s lélegzete,
Mindaddig él versem, s élsz benne te.

Gyöngyös Imre fordítása:

Egy nyári naphoz hasonlítsalak?
Legyőzi azt nyugalmad s kellemed.
Rossz szélben drága májusrügy fákad
S a nyár sem kapott hosszú bérletet.
Az ég szeméből néha láng tüzel
És arany színe gyakran elfakul,
Minden szép olykor így hanyatlik el
A rend által vagy akaratlanul.
Örök nyarad nem halványul soha,
Ragyogásod is biztos birtokod.
Nem követelhet halál nyomdoka,
Ha nőttöd őrzik így örök sorok.
Míg emberek látnak s lélegzenek,
A dalom él és éltet ad neked.

Contents

Trianon emlékére – In memory of Trianon	1	Miért is mondjuk? – Koller Bálint	29
Képes ajánló – Pictured here	2	Teach Yourself – Word by Word – Dr John Jamieson	30-31
Legnagyobb erekllye – Szentirmay Klára	3, 11	“Born in Budapest” excerpt – Panni Palásti	31
Greatest Legacy – Klára Szentirmay	3	Panni Palásti: Invitation	31
The Story behind the Heroes Square Heroes	4-5	Barangoló: Észak Magyarország (1)	32, 34
Interjú Németh Zsolt parlamenti államtitkárral	6-8	Wanderlust: Northern Hungary (1)	33
Az igazság magyar oldala – Csapó Endre	9-11	Szakmai munkájáért díjat kapott Geréb Ágnes	35
The Battle of Muhi 1241 – István Ladányi	12-13	News about Hungarians in New Zealand	36
Konzuli közlemények	14	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	37-39
Consular News	15	Sport – “Aranyért jöttünk Új-Zélandra”	40
Levél Magyarországról – Pekár István	16-17	Let’s Cook Hungarian – Klára Du Toit	41
Babits Mihály: Áldás a magyarra	17	Gyöngyös Imre Shakespeare-je (XVIII. szonett)	41
My Ten Favourite Films: Love (Szerlem) – Paul Hellyer	18-19	Contents	42
Emberek és történetek: Kőszegi Zoya	20-22	Value of the Forint	42
Hungry for Hungary – Rebecca Tait	23	Hungarian Communities in New Zealand	42
Élő hagyományok: Pest kertjei – Szegedy Krisztina	24-25	Impresszum	42
Szellemi értékeink: Kazinczy Ferenc	26-27	László Pataký’s paintings	43-44
Hungarian Poets: Ferenc Kazinczy	28-29		

VALUE OF THE FORINT

RATES AS AT **26 MAY 2013**
BASE CURRENCY IS HUF.

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	289.11
USD United States Dollar	223.55
GBP United Kingdom Pound	338.29
CAD Canada Dollar	216.85
AUD Australia Dollar	215.54
NZD New Zealand Dollar	181.28
CZK Czech Republic Koruny	11.15
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	68.90
ROL Romania New Lei	66.07
RUR Russia Ruble	7.13

KÖVETKEZŐ SZÁM:

A Magyar Szó 2012/2013-es előfizetési évének második, vagyis a 2013. szeptemberi számhoz beküldendő anyagot kérjük **2013. augusztus 15-i** határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni. Bár gépelt, vagy kézírással készült anyagot is szívesen látunk, sok munkamegtakarítást jelent, ha a küldött anyag számítógépen készült, és e-mailen küldik el.

E-mail: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postacím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

NEXT ISSUE:

The deadline for the second issue of the 2012/2013 subscription year, that is the September 2013 issue is **15 August 2013**.

Please send contributions by email to magyarszo@hungarianconsulate.co.nz.

HUNGARIAN COMMUNITIES IN NEW ZEALAND

Auckland Hungarian Club
President: Zsolt Trieb
PO Box 109-138, Newmarket
Auckland
tel: +64 21-025-94075
email: akl.h.club@gmail.com

Hungarian Cultural Society Hamilton
Contact: Dr Adrienna Ember
tel: +64 7-856-9331
email: nzdiversity@xtra.co.nz
www.diversityinstitute.co.nz

Hungarian Society of Wellington
President: Éva Bródy-Popp
1 Raroa Rd, Kelburn
Wellington 6012
tel: +64 4 475-7775
email: p0ppsi@yahoo.co.nz

Hungarian Club, Christchurch
President: István Tóth
11 Hardy Street, New Brighton
Christchurch 8061
tel: +64 3 355-7448
email: toth2@xtra.co.nz

Magyar Millennium Park Trust
Chairperson: Klára Szentirmay
PO Box 29-039
Wellington 6443
tel: +64 4 973-7507
email: consul@hungarianconsulate.co.nz

Founder (Alapító): Paul Szentirmay
Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay
Editor/Design (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté
Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443 tel: 64-4-973-7507 fax: 64-4-973-7509
Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz
website/honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

© Magyar Szó 1991-2013
all rights reserved/minden jog fenntarva
ISSN 1171-8978

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. The first issue was published as a circular for the Hungarian Community in Wellington. Since September 1991 (issue no. 6) the Magyar Szó has nationwide coverage and is sent only to subscribers. Opinions expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the Magyar Szó, its editors or the Consulate-General of Hungary.

The bulletin is published every third month, commencing in December. The subscription charge (within New Zealand) for twelve months is \$40.00, students and beneficiaries, \$35.00; NZ\$45.00 to Australia, NZ\$47.00 to other places, and is payable to "Magyar Szó", or by direct credit to Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 02 0585 0082725 01.

PATAKY, László

(1856, Zalathna - 1912, Alvinc)

Pataky was orphaned at the age of ten and spent his teen years as a ward of the state in difficult circumstances. His talent for drawing was evident from an early age, however, he attempted theological, then medical and finally humanities studies, before finally embracing the world of painting. In 1879 he was accepted into the Munich Academy. He became a follower of the Munich School of genre painting, and subsequently a disciple of Mihály Munkácsy. He moved to the Paris Academy in 1882. Between 1883 and 1889 he lived alternately in Paris, Munich and Budapest. His paintings originating from this period show the traits of realism and naturalism. Pataky married in 1889 and moved back to Paris, where he worked in Munkácsy's studio; he also helped the great master in painting the giant composition "Hungarian Conquest". He regarded himself as a follower of Munkácsy; evidenced also by his sensitivity to social issues and the often grim subjects of his paintings. Being humble and peace loving, he always craved the quiet life and in 1894 he returned with his family to Hungary and settled in Alvinc, the hometown of his parents. In 1910 he suffered nerve damage becoming partially paralysed in both his arms. His condition seemed to improve slowly somewhat through 1911, when he continued painting, but took a turn for the worse in early 1912. He passed away in March of that year survived by his wife and 5 children.

- 1.
 - 2.
 - 3.
1. Harvest
2. The-Hay-Makers
3. Vigil

László Pataky: Preparing the Bridal Bouquet